

Negirdetos neregetos pasakos

NEGIRDÉTOS

NERE-
GÉ-
TOS

PASAKOS

NEGIRDÉTOS NE- REGÈ- TOS PASAKOS

1961
ILNIUS

VALSTYBINĖ GROŽINĖS
LITERATŪROS LEIDYKLA

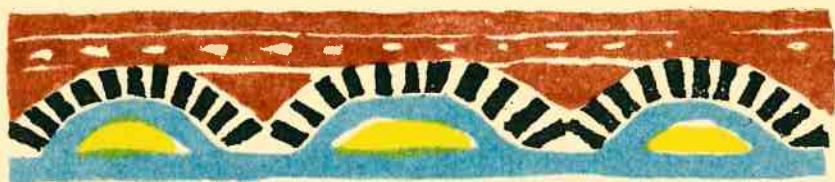
ILIUSTRAVO

B. ŽILYTĖ

SUDARĘ

B. KERBELYTĖ

KAIP ZUIKIS TEISMĄ LAIMĖJO

S

triksi kartą zuikis per girią ir švilpauja. Susitinka vilkų. Vilkas jo klausia:

— Ko tu švilpauji? Aš, toks vyros, nešvilpauju, o tu švilpaujil!

— Kad noriu, tai ir švilpauju! — atrėžė zuikis.

Vilkas supyko, kaip duos zuikiui per vieną ausį, per kitą, — tasai net apkvaito.

Atsigavęs zuikis padavė vilką į teismą.

Vilkas paprašė mešką už teisėją, o šerną ir lapę liudininkais ir nuėjo į pagirį. Meška į medį įlipo, šernas po šakom palindo, vilkas už medžio užsiglaudė. Laukia visi.

Nebeiškenčia vilkas, klausia:

— Meškute kūmute, ar dar neateina zuikis su savo liudininkais?

Meška žvilgterėjo pro šakas ir suriko:

— Oi, ateina, ateina! Vienas didelę kartį atsineša, o kitas į kelio šalis šokinėja ir akmenis renka!

Išsigando visi, nebežino, ką daryti. O čia zuikis atbėgo su katinu ir gaideliu. Šernas iš tos baimės ausis pakrutino, o katinas pagalvojo, kad tai pelė, ir griebė nagais jam už ausų. Šernas kaip šoks! Katinas išsigando ir stryktelejo į medį, kur meška buvo įslipus. Meška, pamačiusi tokį žvėrį, dribtelėjo iš medžio ir tiesiai ant vilko užgriuvo. Vilkas pasileido bėgti, meška lapatoja jam iš paskos, vos kvapą beatgauna! O' gaidys

užšoko ant šakų krūvos ir iš tos baimės daugiau nieko nebe-išrekia, kaip tik:

— Kudakš! Kudakš! Kudakš!

O tiems žvėrimis pasigirdo:

— Paduok, paduok, paduok!

Negana, kad vienas siaubūnas juos norėjo sudraskyti, dar ir kitas rékia, kad jam paduotų! Ir persigandęs vilkas su savo bičiuliais, nė teismo nebelaukęs, spruko iš tos grios kiek tik įkabindamas.

O kiškelis juokėsi, juokėsi, kol jam lūpa perplyšo.

ŽMOGUS IR LAPĖ

artą arė žmogus pagiryje dirvą, ir atėjo meška.

— Žmogau, žmogau, — sako ji, — aš tavo jaute-lius piausiu!

Žmogus prašo:

— Palauk, nepiauk: dar pabaigsiu arti.

— Gerai, palauksiu, — sutinka meška. Atsigula ir tąs po žmogaus ratais.

Kur buvus, kur nebuvus, atbėga pas žmogų lapė ir patylom klausia:

— Žmogau, ką man duosi, jei aš tavo jautelius išgelbēsiu?

— Aš tau atnešiu vištų maišą!

Lapė šmurkštėlėjo už krūmų. Atbėgus iš kitos pusės, šaukia:

— Žmogau, žmogau, ar nematei vilkų, meškų? Ponas medžioti išsiruošė.

Žmogus sako:

- Nemačiau.
- O kas ten guli po ratais?
- Šiekšta.
- Jeigu būtų šiekšta, tai būtų šakos apgenėtos.
Ir lapė nubėgo į girią. O meška išsigandus prašo:
 - Žmogau, nukapok man kojas.
- Žmogus nukapojo. Lapė vėl išbėgo iš girios ir šaukia:
 - Žmogau, žmogau, ar nematei vilkų, meškų? Ponas medžioti išsiruošė.
 - Nemačiau.
 - O kas ten guli po ratais?
 - Medis.
 - Jeigu būtų medis, tai būtų į galą kirvis įkirstas, — pasakė lapė ir vėl nubėgo į girią.

Meška šaukia:

- Žmogau, žmogau, įkirsk man kirvį į galvą!
- Žmogus įkrito. Meška jau negyva. Lapė atbėga ir giriasi:
 - Matai, kaip aš tavo jautelius išgelbėjau! Rytoj atnešk man vištas, kur žadėjai.

Žmogus įkišo į maišą du šunis ir atnešė. Lapė sako:

- Paleisk, žmogau, vištas: aš pasigausiu.
- Eikš artyn!

Ir žmogus iškratė šunis. Tie kaip ims lapę vytis, kaip ims vytis! Vargšė vos paspruko į savo urvą. Atsitūpė nuilsusi ir sako:

- Akelės, akelės, ką jūs darėt?
- Mes žiūrėjom, skubinom, ar dar toli šunes, ar dar toli ola.
- O jūs, kojelės, ką darėt?
- Mes bėgom, skubinom, kad tik greičiau į olą atbėgtume.
- O tu, uodegėle, ką veikei?

— Aš makalavau į visus šonus, už kelmų, už šakų kabinėjausi, kad tik rūdis, margis greičiau pagautų.

Lapė perpyko ir iškišo uodegą iš olos:

— Cimbili, bimbili, te jums uodegą!

Šunys pagriebė lapę už uodegos ir sudraskė.

KAIP GANDRAS GERVEI PIRŠOSI

ienoje pelkėje gyveno gandras ir gervė. Nusibodo gandrui vienam gyventi, ir jis nutarė vesti. Sumanė ir eina dibu-dibu-dibu per balą tris kilometrus. Nu-dibino ir peršasi:

— Gerve, gerve, aš noriu tave vesti!

O gervė sako:

— Aš dar tekėti negalvoju. O jei ir galvočiau, tai tu ne toks jau dailus: kojos — vieni stibinkauliai, pats keršas. Netekésiu už tavęs.

Gandras susigėdo ir vėl dibu-dibu-dibu eina namo per visą pelkę.

Gandrui išėjus, gervė pagalvojo, pagalvojo ir sako sau:

— Kokia aš kvailė! Vyras atėjo pirštis, o aš atsakiau. Būčiau jau geriau ištekėjus. Gandras koks yra, toks, bet visgi vyras. Tos jo kojos, kad ir vieni stibinkauliai, bet raudonos, o kai baloje, tai ir ilgis praverčia. Ir, iš viso, šaunus vyras tas gandras! Tieka, nuelsiu pas jį pati ir pasipiršiu. Dar man kitos pavydės, kad tokį kavalierį gaunu.

Ir eina gervė pas gandrą capu-capu-capu per pelkę. Atéjo ir sako:

— Kalmyne, aš pergalvojau. Tu geras ir dailus vyras: imk mane už pačią. Dviese tikrai bus smagiau.

O gandras atšauna:

— Jeigu tu už manęs néjai, kai aš pats piršausi, tai dabar gali sau grįžti. Aš dar gražesnę gausiu.

Gervė susigėdo, nuleido snapą ir grįžta capu-capu-capu namo per pelkę.

Jai išėjus, gandras vėl galvoja:

— Be reikalo gervės nevedžiau, kai jí atéjo. Juk vis dėlto ji gera paukštė.

Ir vėl dzibena pas gervę pirštis...

Gervė vėl sprylojas, o, gandrui išėjus, vėl gallisi. Taip jie vienas pas kitą eina, eina pirštis, bet dar ir iki šiol gandras gervės nevedė, o ta — neištekėjo.

GAIDELIS IR VIŠTELĖ

itą kartą gyveno senelis ir senutė. Jie turėjo gaideli ir vištelę. Vieną kartą išėjo gaidelis į girių riešutauti, o vištelė paskui jí nusekė.

Gaidelis išilipo į lazdynų krūmą, riešutus lesa. O vištelė, po krūmu trependama, prašo:

— Gaideli, gaideli, duok ir man riešutėli!

Gaidelis numetė vieną riešutėli.

Vištelė sulesė ir vėl prašo:

— Gaideli, gaideli, duok ir man riešutėli!

Gaideliui nusibodo po vieną riešutėlių metyti. Numetė jis vi-
są šaką ir išmušė vištelei akį. Vištelė raudodama bėga pas bo-
butę pasiskusti.

— Bobute, bobute, nubausk gaidelį, kam jis man akele iš-
mušė!

Bobutė pasišaukė gaidelį ir bara:

— Kam išmušei vištelei akele?

O gaidelis teisinasi:

— Aš nekaltas: lazdynas lūžo ir aš pats vos neužsimušiau.

Bobutė nuėjo pas lazdyną ir émė ji barti:

— Kodėl tu nulūžai ir gaidelio vos neužmuše? Gaidelis per tave vištelei akį išmušė!

Lazdynas teisinasi:

— Bobute, aš nekaltas: mane ožka pagraužė.

Bobutė pasišaukė ožką ir émė ją barti:

— Ožka, ožka, kam tu lazdyną pagraužei? Lazdynas nulū-
žo, gaidelis vos neiškrito, o vištelei akele išmušė.

Ožka teisinasi:

— Bobute, nesibark: aš nekalta. Manęs piemenys neganė.

Bobutė pradėjo barti piemenis:

— Kodėl jūs ožkos neganėte? Ožka lazdyną pagraužé, laz-
dynas nulūžo, gaidelis pats vos neiškrito ir vištelei akele iš-
mušė.

Piemenys irgi teisinasi:

— Mes nekalti. Kaip mes tą ožką ganysim, kad mes vilko
bijom!

Bobutė nuėjo pas vilką ir bara:

— Kam tu piemenis gąsdini? Piemenys ožkos nepaganė,
ožka lazdyną pagraužé, lazdynas nulūžo, gaidelis pats vos ne-
iškrito ir vištelei akele išmušė.

O vilkas tik pažiūrėjo šnairomis į bobutę ir sustaugė:

— Nesibark, bobute. Žinai, kad aš ne ratu užsukamas, ne lazda užkišamas.

KAIP VILKAS UŽSIMANĖ DUONOS IŠSIKEPTI

artą vilkas sutiko gироje žmogų ir prašo:

— Duok man duonos!

Žmogus davė. Vilkas suėdė, apsilaižė: duona jam pasirodė labai skani. Sako žmogui:

— Ką reikia daryti, kad ir aš visada duonos turėčiau? Išmokyk mane!

— Gerai, — sutiko žmogus ir pradėjo vilką mokyti. — Pirmiausia, reikia žemę išarti...

— O kai žemę išari, ar jau galima valgyti?

— Dar ne. Reikia pasėti rugius.

— O kai rugius pasėji, ar jau galima valgyti?

— Dar ne. Reikia palaukti, kol jie užaugs.

— O kai užaugs, ar jau galima valgyti?

— Dar ne. Reikia nukirsti.

— O kai nukerti, ar jau galima valgyti?

— Dar ne. Reikia iškulti.

— O kai iškuli, ar jau galima valgyti?

— Dar ne. Reikia sumalti.

— O kai sumali, ar jau galima valgyti?

— Dar ne. Reikia pakepti duoną.

— O kai pakepi, ar jau galima valgyti?

— Galima.

Vilkas pagalvojo, pagalvojo ir sako:

— Geriau nekepsi aš tos duonos, jeigu tiek ilgai reikia laukti. Kaip iki šiol be duonos apsiėjau, taip ir toliau apsieisiu.

KAIP VERŠELIS VILKUS IŠVIJO

artą gyveno sau girioje veršelis. Vasarą po žolę ganesi, o, rudeniu atėjus, sugalvojo trobelę pasistatyti: ir šalčiai neatrodys tokie balsūs, ir vilkų nebaugu. Kviečia veršelis į talką kuilį, — girdi, kartu pasistatysime, kartu ir gyvensime.

— Kriu-kriu, ar aš neturiu gilių? Man žiema nebalsi, — atsiliepė kullys, knisdamas žemę po ąžuolu.

Kalbina veršelis aviną.

— Bee-bee! Pilna pieva žalios žolės! Man žiema nebalsi! — subliovė avinas, išbridęs į dobilus.

Nubėgo veršelis prie upeliuko, kviečia į talką žąsiną, bet tas tik turškiasi patenkintas vandenye ir nė galvos nepasuka.

Ką darys veršelis? Šiaip taip susirentė trobelę vienas ir gyvena.

Kartą, pradėjus šalčiams rodytis, ateina pas veršelių kullys ir prašo:

— Priimk mane į savo trobelę peržiemoti! Labai sušalau. Veršelis sako:

— O ką rudenį kalbėjai? Nepriimsiu.

— Gerai, tuomet aš tavo namelio pamatus išknisiu, ir tu sušalsi.

Ką darysi? Pagalvojo, pagalvojo veršelis ir įsileido kuilį.

Kitą dieną atbėgo sušalęs avinas ir prašo:

— Veršeli, leisk mane į savo namelį peržiemoti!

Veršelis neleidžia.

Avinas sako:

— Gerai! Jei neleisi, aš tau langus ragais išbadysiu, ir tu sušalsi!

Pagalvojo veršelis, pagalvojo ir tą įsileido.

Kitą dieną atbėgo žąsinas ir prašo:

— Veršeli, leisk man tavo namelyje peržiemoti! Labai k Jonas nušalau.

Veršelis sako:

— Neleisiu! Nebebus vienos.

Žąsinas sako:

— Gerai, neleisk, bet aš samanas iš sienų išpešiosiu, ir tu sušalsi!

Ką darysi? Įsileido veršelis ir žąsiną. Gyvena visi kartu. Vie ną dieną išbėgo veršelis į girią ir sutiko du vilkus: vieną matantį, o antrą aklą.

Vilkai pagriebė veršelį ir jau nori piauti, o veršelis jiems sako:

— Kaip jūs mane piausite, kad neturite peilio nei geldos kraujui leisti?

Vilkai pagalvojo, pagalvojo ir sutiko:

— Iš tikrujų neturime.

Tuomet vienas vilkas, — tas, kuris matė, — sako aklajam:

— Tu palaikyk veršelį už ragų, kad nepabėgtų, o aš eisiu atnešti peilių ir geldą.

Kai tik tasai vilkas dingo tankumyne, veršelis spurdėjo, spurdėjo ir įkišo aklajam vilkui vietoj ragų nudžiūvusį berželį,

o pats parkūrė namo, pasišaukė visus gyvulius iš savo trobelės ir vėl atbėgo pas aklajį vilką.

Avinas pradėjo jį ragais mušti, žąsinas — gnaibyti, kuilys — iiltimis šonus kapoti, veršelis — ant ragų kratytil Vilkas vos ištrūko! Iš tos baimės su savo bičiuliu jis kūlversčiaiš j kitą girią išbildėjo ir daugiau čia nė nosies nebektšo

KODĖL KETIS ŽVIRBLI SUPA

Mieną kartą susirgo žvirblelis: skauda jam galvelę, ir gana! O jei ką nors skauda, tai nebeįmanai, ko ir benorėti! Taip ir žvirblelis užsimanė pasisupti. Atlėkė prie kiečio ir čirškia:

— Kieti, kieti, pasupk mane: man galvelę skauda.
Ketis nesupa.

Žvirblelis supyko. Nulékė pas ožką ir čirškia:

— Ožka, ožka, eik kiečio graužti! Ketis manęs nesupa, o man galvelę skauda.

Ožka neklauso, neina kiečio graužti.

Žvirblelis nulékė pas vilką ir čirškia:

— Vilke, vilke, eik ožkos piauti! Ožka neiňa kiečio graužti, ketis manęs nesupa, o man galvelę skauda!

Vilkas neklauso, neina ožkos piauti.

Žvirblelis nulékė pas medžiotoją ir čirškia:

— Medžiotojau, medžiotojau, eik vilko šauti! Vilkas neina

ožkos plauti, ožka neina kiečio graužti, kietis manęs nesupa, o man galvelę skauda!

Medžiotojas neklauso, neina vilko šauti.

Žvirblelis nulékė pas ažuolą ir čirškia:

— Ažuole, ažuole, eik medžiotojo mušti! Medžiotojas neina vilko šauti, vilkas neina ožkos plauti, ožka neina kiečio graužti, kietis manęs nesupa, o man galvelę skauda!

Ažuolas neklauso, neina medžiotojo mušti.

Žvirblelis nulékė pas ugnį ir čirškia:

— Ugnie, ugnie, eik ažuolo degint! Ažuolas neina medžiotojo mušti, medžiotojas neina vilko šauti, vilkas neina ožkos plauti, ožka neina kiečio graužti, kietis manęs nesupa, o man galvelę skauda!

Ugnis neklauso, neina ažuolo degint.

Žvirblelis nulékė pas upę ir čirškia:

— Upę, upę, eik ugnies lieti! Ugnis neina ažuolo degint, ažuolas neina medžiotojo mušti, medžiotojas neina vilko šauti, vilkas neina ožkos plauti, ožka neina kiečio graužti, kietis manęs nesupa, o man galvelę skauda!

Upę neklauso, neina ugnies lieti.

Žvirblelis nulékė pas jautį ir čirškia:

— Jauti, jauti, eik upés gerti! Upę neina ugnies lieti, ugnis neina ažuolo degint, ažuolas neina medžiotojo mušti, medžiotojas neina vilko šauti, vilkas neina ožkos plauti, ožka neina kiečio graužti, kietis manęs nesupa, o man galvelę skauda!

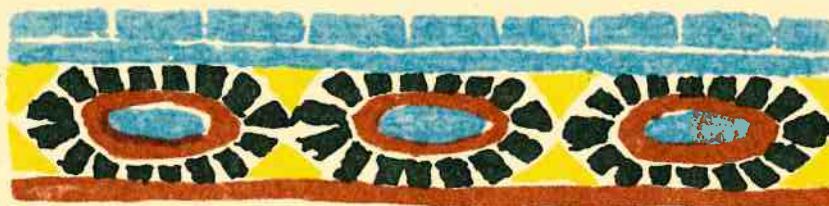
Jautis neklauso, neina upés gerti.

Žvirblelis nulékė pas mésininką ir čirškia:

— Mésininke, mésininke, eik jaučio plauti! Jautis neina upés gerti, upę neina ugnies lieti, ugnis neina ažuolo degint, ažuolas neina medžiotojo mušti, medžiotojas neina vilko šauti, vilkas neina ožkos plauti, ožka neina kiečio graužti, kietis manęs nesupa, o man galvelę skauda!

Mėsininkas paklausė, éjo jaučio piauti, jautis iš tos baimės pradéjo upę gerti, upę pradéjo ugnį lieti, ugnis pradéjo ažuolą deginti, ažuolas pradéjo medžlotojų mušti, medžiotojas éjo vilko šauti, vilkas éjo ožkos piauti, ožka éjo kiečio graužti. Kiečis paklausé — pasupo žvirblį, ir jam nustojo galvelę skaudėti.

Ir dabar, kai tik suskausta galvelę, žvirblis atsitupia ant kiečio, ir kiečis jį supa, nes bijo, kad vél žvirblelis jo neapskustu...

PUSĖ LUPTA, PUSĖ SKUSTA

Gyveno kartą senelis su senele ir turėjo vieną ožkelę. Jiedu ožkelę taip myléjo, kad ta per didelį lepinimą net išpaiko, nustojo senukų klausyti. Kartą senelis nebeištvré, perpyko ant neklaužados ir pradéjo gyvai odą lupti. Lupo, lupo, iki pusės nulupo, bet ožkelė pasimuištė, ištrūko iš senelio rankų ir nubėgo į girią. Girioje ji susirado lapės olą, įlindo ir guli.

Lapė sugrįžo iš medžioklés, žiūri, kad jos urvą kažkas užémęs, ir klausia:

— Kas čia mano nameliuose?

O ožkelė atsako:

— Aš, senio ožka,
Pusė lupta, pusė skusta,
Su aukso rageliais,
Titnago nageliais,

**Su dubos auselėmis!
Su rageliais subadysiu,
Su nageliais sudraskysiu,
Su auselėmis užplaksiu!**

Lapė išsigando, bėga per girią ir vis atsisukdama žiūri, ar nesiveja jos tas baisus žvėris, kuris jos namelius užémė. Sutinka ji mešką. Meška klausia:

— Kas tave veja, lapute?

Lapė skundžiasi:

— Kaip aš nebėgsiu? Mano namelius kažkoks žvėris užémė ir dar subadyti žada. Meškute kūmute, padék man tą žvėrij išvaryti!

Meška sako:

— Nedejuok. Aš tuoj jį sudorosiu!

Priéjus prie lapės olos, meška klausia:

— Kas čia lapės nameliuose?

O ožkelė atsako:

— Aš, senio ožka,
Pusė lupta, pusė skusta,
Su aukso rageliais,
Titnago nageliais,
Su dubos auselėmis!
Su rageliais subadysiu,
Su nageliais sudraskysiu,
Su auselėmis užplaksiu!

Meška išsigando ir sako lapei:

— Békim greičiau iš čia! Dar iš tikrujų šoks ir subadys!

Bėga abidvi per girią. Sutinka vilką. Vilkas klausia:

— Kur taip, kūmos, skubat?

— Skubétum ir tu, kur akys veda, jei žinotum, koks žvėris lapės namelius užémė!

— Na, einam, pažlūrėsim į tą žvérį! Bematant aš jį iškrapštysiui!

Priéjo visi trys prie olos. Vilkas klausia:

— Kas čia lapės nameliuose?

Ožkelė atsako:

— Aš, senio ožka,
Pusė lupta, pusė skusta,
Su aukso rageliais,
Titnago nageliais,
Su dubos auselėmis!
Su rageliais subadysiu,
Su nageliais sudraskysiu,
Su auselėmis užplaksiu!

Vilkas irgi išsigando:

— Békim iš čia, kol tas žvėris neįpykol!

Bèga visi. Sutinka šerną. Šernas klausia:

— Kas jus taip išgąsdino?

— Geriau nė neklausk! Visokių žvérių matém, bet tokio, koks lapės namelius užémé, dar nebuvol!

— Parodykit tą žvérį man, — sako šernas. — Aš jį tuoji išvarysiu!

Grįžta visi prie lapės olos. Šernas klausia:

— Kas čia lapės nameliuose?

O ožkelė atsako:

— Aš, senio ožka,
Pusė lupta, pusė skusta,
Su aukso rageliais,
Titnago nageliais,
Su dubos auselėmis!
Su rageliais subadysiu,
Su nageliais sudraskysiu,
Su auselėmis užplaksiu!

Išsigando ir šernas:

— Teisybę sakėt, brolyčiai! Békimi!

Ir vėl visi pasileido, kiek kojos įkerta. Sutinka zuikį. Zuikis, pamateš, kad tokie dideli žvėryς patys kažko bijo, išidrąsino ir klausia:

— Ei žvėrys! Kur bégat?

— Neplýšauk! O tai išgirs tas balsus žvėris, kuris lapės namelį užemė!

— Na, parodykit man jį!

Vėl visi sugrižo prie lapės olos. Zuikis klausia:

— Kas čia lapės nameliuose?

Ožkelė atsako:

— Aš, senio ožka,
Pusė lupta, pusė skusta,
Su aukso rageliais,
Titnago nageliais,
Su dubos auselėmis!
Su rageliais subadysisi,
Su nageliais sudraskysisi,
Su auselėmis užplaksiu!

— Vyručiai, békimi! — sušuko zuikis ir pats pirmutinis pasileido, kiek tik kojos neša.

Bėga žvėrys, lekuoja, o čia, kur buvus, kur nebuvus, priesais juos iš pagirio bitutė atskrenda.

— Ar girią dega, ar dangus griūva, — klausia bitutė, — kad jūs visi taip bégat?

— Nei girią dega, nei dangus griūva, o balsus žvėris į lapės namelius įsilindo, — atsako tie.

— Parodykit man tą žvérij!

— Ką tu! Bene išvarysi, tokia maža būdama! Jeigu jau mes, tokie žvėrys, jo neišvarėme, tai apie tave ir kalbėti nera ko!
— Gera!, pabandykim!

Ir grįžo žvėrys prie lapės namelių. Bitutė, nieko nelaukus, įskrido į olą. Žlūri — senuko ožka begulinti, sau nuluptus šonus begydanti. Bitutė kaip īgils į nuluptą vietą, ožka kaip šoks — ir iš olos išbildėjo! Bėga ožka per girią namo pas senuką su senute, o žvėrys — paskui ją. Senelis pamatė, kiek žvérių jo ožkelė parveda, atidarė daržinę. Subėgo žvėrys į daržinę, senelis uždarė ir sako senutei:

— Čiuži-čiuži aš peileli,
Mazgok, boba, tu geldele.
Kurį pirma piausim?

Senutė sako:

— Piaukim mešką.

Išsigando meška, prašosi:

— Nepiauk manęs, seneli. Aš tau privarysiu pilną tvartą jaučių.

— Gera!, privaryk, — ir paleido senelis mešką.

O valgyti jiems norisi. Vėl senelis sako senelei:

— Čiuži-čiuži aš peileli,
Mazgok, boba, tu geldele.
Kurį pirma piausim?

Senutė siūlo:

— Piaukim vilką.

Išsigando vilkas, prašosi:

— Seneli, nepiauk manęs. Aš tau privarysiu pilną tvartą avili.

— Gerai, — sutiko senelis, paleido vilką ir vėl sako senutė:

— Čiuži-čiuži aš peileli,
Mazgok, boba, tu geldele.
Kurį pirma piausim?

Senutė siūlo:

— Piaukim dabar šerną.

O šernas prašo:

— Nepiauk manęs, seneli. Aš tau privarystu pilną tvartą kiaulių.

— Gerai, — sutiko senelis, paleido šerną ir vėl sako senutė:

— Čiuži-čiuži aš peileli,
Mazgok, boba, tu geldele.
Kurį pirma piausim?

Senutė siūlo:

— Tai jau piaukim lapę.

O lapė prašo:

— Seneli, nepiauk manęs. Aš tau pilną tvartą žąsų privarystu.

— Gerai, privaryk, — sutiko senelis. Paleido ir lapę.

Belialko daržinėje vienas zuikis, nes bitutė pati išlėkė išsigandusi, kad jos mésai nepapliautų.

Senelis ir vėl galanda peili:

— Čiuži-čiuži aš peileli,
Mazgok, boba, tu geldele.
Kurį pirma piausim?

Senutė sako:

— Tai jau piaukim zuikelį.

O zuikelis verkia, prašo:

— Senuk, nepiauk manęs! Aš tau krepši pinigų parnešiu.
— Gerai, bék sau! — Ir senukas zuikelį paleido.

Tuo tarpu visi žvėrysi nubėgo į dvarą. Meška rado jaučių bandą besiganant. Atvarė jaučius prie senuko vartų ir šaukia:

— Seni, seni, parodyk, kur galvijus dėti!

Senelis atidarė vartus, ir meška privarė pilną tvartą jaučių. Nespėjo senelis apsidairyti, ogi vilkas jau avių būri beatgenas. Šernas kiaules atvarė, lapė — žąsis. Džiaugiasi senelis, tiek gyvulių ir paukščių turėdamas.

O kiškelis nubėgo į kitą kaimą, pas vestuvininkus. Išėgo į trobą, atsistojo vidurasly ir sako:

— Duokite man kelnaites, tai aš gražiai pašoksiu!

Vestuvininkai numetė jam kelnaites. Zuikelis pastriksėjo, pašokinėjo ir vėl prašo:

— Duokit man žiponėlį, tai aš gražiai pašoksiu!

Numetė jam žiponėlį. Zuikutis dar vikriau pradėjo striksėti ir vėl prašo:

— Duokite man kepurėlę, tai aš gražiai pašoksiu!

Numetė jam vestuvininkai kepurėlę. Zuikutis paėmė kepurėlę ir eina prie kiekvieno prašydamas:

— Duokite man pinigelių, tai aš gražiai pašoksiu! Duokite man pinigelių, tai aš gražiai pašoksiu!

Ir pririnko zuikelis pinigų pilną kepure, parnešė senukui. Dabar jau senukams nieko netrūko: turėjo ir gyvulių, ir pinigų. Net ožkelė geresnė pasidarė: bijojo, kad vėl jos senelis ne-nuluptų.

KAIP SENUTĖ VILKO UODEGĘLE VERPĖ

Gyveno kadaise senukas su senute. Žiemą senukas važiuodavo į mišką malkų, o senutė verpdavo. Vieną kartą senutė pritrūko verpimo ir sako senukui:

— Tu man iš miško nors vilko uodegą parvežtum! Juk matai, nebeturiu ko verpti!

— Gerai, parvešiu.

Senukas nuvažiavo į mišką, žiūri — perkareč vilkas vaikšto, maisto ieško. Kaip mes senukas kirvį tiesiai į vilką, bet tik uodegą nukirto, o vilkas pabėgo. Pavartė senukas vilko uodegą ir įmetė į roges. Sako:

— Parvešiu savo senei. Tegu verpia.

Vakare senutė pasitinka senuką ir klausia:

— Ar parvežei man ką nors?

— Parvežiau vilko uodegą.

Ir senukas nuėjo miegoti, o senutė — ką darys — prisirišo vilko uodegą prie verpstės ir verpia. Tik girdi — prie lango kažkas subrazdėjo. Atsikėlė senutė, žiūri — ogi vilkas tupi. Ir kad sustaugas tas girių pabaisa, kad užgiedos:

— Ir vištос miega,
Ir žąsys miega,
Visi žmonės miega,
Tik viena senelė nemiega —
Mano uodegęle verpia.
Kaip šoksiu — sudraskysiu!

Senutė išsigando, pasitraukė toliau nuo lango, bet vis tiek verpia, skubina. O vilkas ir vėl gieda:

— Ir vištос miega,
Ir žąsys miega,
Visi žmonės miega,
Tik viena senelė nemiega —
Mano uodegėlę verpia.
Kaip šoksiu — sudraskysi!

Senutė dar labiau nusigando, dar toliau nuo lango pasitraukė, bet verpimo nemeta. O vilkas jau ant lango užsigulė, net stiklai braška, ir vėl gieda:

— Ir vištос miega,
Ir žąsys miega,
Visi žmonės miega,
Tik viena senelė nemiega —
Mano uodegėlę verpia.
Kaip šoksiu — sudraskysi!

Ir vilkas stryktelėjo per langą, papiovė bobutę, mėsą suėdė, o į odą prikimšo šlaudų ir kampe prie krosnies pastatė. Paskui vėl į girią nubėgo.

Rytą atskelia senukas, žiūri, kad jo pati ankstyba, jau prie krosnies stovi. Šaukia senukas:

— Sene, duok valgyti!

Senė tyli.

Senukas vėl šaukia:

— Sene, sakau tau, duok valgyti!

O senė vis tiek tyli ir net nesukruta.

Senukas supyko, paėmė žarsteklį ir taip tvojo senutei per pečius, kad ta net ant aslos parvирto, bet vis tiek tyli. Išsigando senukas, pradėjo dejuoti:

— Ol, ką aš padariau! Ką padariau! Užmušiau savo senutę!
Raudojo senukas, raudojo. Bet juk nebeatraudosি. Reikia rū-

pintis pakasynomis. Pažiūri senukas — ogi jo senelės tik oda ir kauleliai palikti, ir šiaudų prikišta. Ką gi čia belaidosi?

Padarė senukas iš senutės galvos kaušą, iš rankų — grėbillus, iš kojų — žarsteklius, na ir gyvena sau.

Už kiek laiko vėl atitykina tas pats vilkas po langu ir staugia:

— Seni, seni, atiduok man senę!

Ką gi senis beatiduos, kad jis jau visko iš jos kaulelių pridirbo? Tyli, nieko vilkui neatsako. O tasai vis trinasi apie langus ir vis reikalauja senės.

Užlipo senelis ant krosnies, pasislėpė. Bet vilkas stryktelėjo per langą į trobelę, užšoko ant krosnies, nutraukė senelį žemén ir sako:

— Aš tau parodysi, kaip iš senės kaulų žarsteklius daryti! Aš tau parodysi! — Ir sudraskė senelį.

O vis per tą uodegėlę, kurią senutė suverpti norėjo...

ŽVIRBLIS IR VILKAS

K

artą žvirblis susisuko lizdelių miške, ant žemės, išperėjo vaikus ir mato, kad ateina kurmis, žemę rausdamas, tiesiog prie jo lizdo.

Žvirblis išsigando, laksto aplinkui ir šaukia:

— Oi, bėda! Vyručiai, bėda! Išgriaus kurmis lizdą, išgaišins mano vaikelius! Oi, bėda!

Kur buvęs, kur nebuvęs, atrisnoja vilkas ir klausia:

— Ko tu čia dabar rékauji?

— Kaip nerékausi: kurmis išgriaus mano lizdelį, išgaišins vaikelius. Oi, bėda, bėda!

— Palauk, nešauk. Ką tu man duosi, jei aš tave nuo tos bédos išgelbésiu?

Žvirblis sako:

— Aš tau duosiu privalgyti ir prigerti, kiek norési.

Vilkas sutiko, atsigulė ant žemės ir laukia, o kurmis kelia, kelia žemes, vis artinasi prie žvirblelio lizdo. Vilkas tik capt ir užmušė kurmj. Paskui sako žvirbliui:

— Na, dabar duok man, ką pažadėjai.

— Gera!, eikim į kaimą.

O kaiame buvo vestuvės. Žvirblis liepė vilkui išlisti į kanapes po langu. Trobos langai atviri, žmonės, susédę aplink stalą, valgo, geria, juokiasi. Žvirblis purpt ir išlékė pro langą, atsitūpė ant stalo ir pradėjo mésą lesti. Pamatė vestuvininkai, suklego:

— Žvirblis, žvirblis! Ant stalo mésą les!

Žvirblis pakilo į palubę, išlékė į priemenę. Vestuvininkai — paskui jii! O vilkas tuo metu drykt, išoko pro langą, užšoko ant stalo ir éda, kiek tik nori. Po valandėlės jéjo į trobą viena moteriškė ir émė šaukti:

— Vilkas! Vilkas!

Kai vestuvininkai, metę žvirblį gaudyti, puolė mušti vilko, tasai jau buvo visko priėdės. Iššoko vilkas pro langą — ir tiek jii vestuvininkai tematé! O žvirblis išskrido jam iš paskos ir klausia:

— Ar privalgei?

Vilkas sako:

— Privalgyti tai privalgiau, bet kaip bus su gérimu?

— Palauk, — nuramino jii žvirblis. — Atsitūpk čia šalia kelio ir tupék, tuoju ir gerti duosiu.

Vilkas ir atsitūpė miške prie kelio, o žvirblis — ant šakos. Žiūri — atvažiuoja žmogus su alaus statinémis.

Kur buvės, kur nebuves, žvirblis tik purpt ant arklio nugaros ir kaip pradės arkli snapu kapoti, kaip pradės kapotil!

Žmogus, pamatęs žvirblį ant arklio, su botagu šmaukšt, šmaukšt! Žvirblis nulékė ant arklio ausų ir vėl lesa.

Supyko žmogus, išlipo iš ratų, pasiémė kirvį ir puolė prie arklių, norédamas žvirblį nukirsti. Bet kur tau! Žvirblis tik purptelėjo ant alaus statinės ir pradėjo su snapu kirsti: čiak, čiak, čiak! Žmogus puolė su kirviu iš paskos, bet tik statines sukapojo, kur ten jam į žvirblį pataikytil! Visas alus ant žemės išbėgo. Padejavo, padejavo žmogus. Ką darys? Pats kaltas: ne reikėjo su tuo vagimi žvirbliu prasidėti. Išėdo į vežimą ir nuvažlavo su tuščiom statinėm, o žvirblis pašaukė vilką ir sako:

— Na, tu sotus, tai dabar atsigerk.

Vilkas gérė, kiek tik norėjo.

MELAGĖ OŽKA

Gyveno kartą senelis ir turėjo tris sūnus. Jokio turto per ilgą savo amžių senelis nesusikrovė, ir menkam jo tvartelyje testovėjo vienintelė ožkelė. Be galio myléjo senelis ožkelę, lepinio. Vieną kartą jis sako vyriausiam savo sūnui:

— Eik ožkelės ganyti. Tik žiūrėk, jei gerai nepri ganysi, iš namų išvarysiu!

Išvarė sūnus ožkelę į vešliausias pievas, visą dieną ganę, girdė srauniausiuose upeliuose, tik vėlų vakarą parginė namo.

Ožka prisiėdė, vos paeina. O senukas jau laukia prie vartų ir klausia:

— Ožkele mano mieliausia, ar priėdei, ar prigėrei?

O ožka atsako:

— Meee!

Ką aš ésiu po dumblynus,

Ką aš gersiu po maurynus:

Klevo lakštelį,

Vandenėlio lašelį...

Senukas supyko, pradėjo sūnų barti:

— Tai štaiip tu manęs klausai, štaiip mano ožkelę ganei! Eik sau iš namų, kur nori, kad man nė akyse nesiroytum!

Ką darys sūnus, pasiémė lazdą ir išėjo į pasaulį: gal kur tarnauti nusisamdys, gal taip kokią laimę ras...

Kitą rytą senukas sako antrajam savo sūnui:

— Šiandien tu eik ožkelės ganyti. Tik žlūrék, kad geriau ganytum!

Sūnus išginé ožkelę į vešliausias pievas, varinėjo visą dieną — kur tik žolė didesnė, vandenėlis skaidresnis. Ožka priédė, prigérė. Vakare sūnus varosi ožką namo, o senukas vėl juos prie vartų pasitinka:

— Ožkele mano, ar priėdei, ar prigėrei?

Ožka atsako:

— Ką aš ésiu po dumblynus,

Ką aš gersiu po maurynus:

Klevo lakštelį,

Vandenėlio lašelį...

Senukas ir antrajį sūnų išvarė iš namų. Trečią rytą liepė jau niausiam sūnui ožkelę ganyti. Tas gano, stengiasi, net ir pats žolės parauna, ožkelei iš rankos paduoda. Ožka tik éda, tik šlemščia.

— Na, — galvoja sūnus, — dabar kad priganysi, tai tėvas dar pagirs.

Kur tau! Vakare pargena sūnus ožkelę namo, o senukas jau laukia prie vartų.

— Ožkele mano, ar priėdei, ar prigérei?

Ožka atsako:

— Ką aš ésiu po dumblynus,
Ką aš gersiu po maurynus:
Klevo lakštelj,
Vandenėlio lašelj...

Senukas ir paskutinį sūnų išvijo iš namų.

Kitą rytą nebéra kam ožkos ganyti. Ganė, ganė pats senelis visą dieną, ožka priédė, prigérė — vos paeina. Vakare parginė senis namo, o prie vartų užbėgo ožkai už akių ir klausia:

— Ožkele mano, ar priėdei, ar prigérei?

O ta ir vėl meluoja:

— Ką aš ésiu po dumblynus,
Ką aš gersiu po maurynus:
Klevo lakštelj,
Vandenėlio lašelj...

Tik dabar senis viską suprato ir jširdo:

— Ak tu, biaurybe! Per tave aš savo sūnus iš namų išvariau, vlenas senatvėj likau! Melage tul!

Kaip ims senis mušti ožką, kaip ims mušti! Mušé, mušé ir išvijo į girią — tegu vilkai sudrasko. O paskui atsisėdo ir apsiverkė: gaila pasidarė sūnų, dėl melagės ožkos išvarytų. Pasitėmė senukas terbelę, lazdą ir išėjo į pasaulį, sūnų ieškodamas, žmonių klausinédamas. Kažin, ar surado?

KAIP ŽVĒRYΣ SENO ARKLIO IŠSIGANDO

ykį vienas žmogus turėjo arklį. Kol jaunas buvo, arklys žemę dirbo, o kai paseno, nebenorėjo šeimininkas veltui jo šerti. Dar pakaustė arklį plieno pagomis, nuvedė į girią ir paleido.

— Dabar pats ieškokis sau maisto.

Eina, eina tas arklelis per girią ir sutinka mešką.

Meška klausia:

— Na kaip, kūme, ar tu dar stiprus?

Arklys sako:

— Oi, stiprus!

Meška giriasi:

— Kai aš imu akmenį ir spaudžiu, tai vis syvai bėga.

O arklys jai atsako:

— O kai aš su koja per akmenį braukiu, tai ugnis skyla!
Ir arklys sudavė pasaga į akmenį. Pasipylė žležirbos.

Nusigando meška ir nulapnojo tollyn į girią. Bebegdama sutiko vilką ir klausia:

— Ar tu stiprus, kūme?

— Oi, stiprus!

— Aš stipri ir tu stiprus, bet kad žinotum, koks stipruolis čia pievoje ganosi! Kai jis su koja per akmenį braukia, tai ugnis skyla!

Vilkui parūpo tą stipruoli pamatyti. Meška jį nusivedė į pagirį. O arklelis éda sau pakalnėj, už krūmų. Meška jį mato,

o vilkas ir šiaip stieiasi, ir taip — nemato, ir gana. Meška sako:

- Eikš, kūme, pakylēsiu, tai pamatysi tą stipruoli.
- Bet meška keldama vilkā taip suspaudė, kad tas net išsišiепé. Žvilgteréjo meška į išsišiepusį vilkā, supyko ir sako:
 - Dar nepamatęs šiepies, o kas bus, kai pamatysi? — Ir taip blošké vilkā į žemę, kad tas net pusiau perplyšo.

LAPĖ IR STRAZDAS

Buvo vienas strazdelis ir susisuko beržo šakose lizde- j. Išperéjo jis keturis vaikelius-strazdokus. Maitino juos, lesino. Bet kartą lapė ėmė ir pamatė, kur yra strazdo lizdas.

- Kaip man išviliot vaikelius iš to strazdo? — galvoja atsitūpusi po beržu. — Strazdel, strazdel, kirsiu beržuką!
- Nekirsk, kūmute!
- Duok vieną vaikelį, tai nekirsiu.
- Apgailėjo strazdelis, apverkė ir išmetė vieną vaikelį. Suėdė lapė strazduką, pabuvo kiek, pabuvo — ir vėl ateina.
- Strazdel, strazdel, dabar tai kirsiu beržą!
- Nekirsk, kūmute! Nekirsk, laputel!
- Duok man kitą vaikelį, tai nekirsiu.

Apsiverkė strazdelis ir išmetė kitą. O laputė suėdus pabuvo, pabuvo — ir vėl ateina po beržu.

— Na, strazdeli, dabar tai jau kirsiu! Kirsiu beržą!

— Nekirsk, kūmute, nekirsk! Mano vaikeliai prapuls — nekirsk!

— Na, duok man dar vieną vaikelį — tai nekirsiu.

Išmetė strazdas ir trečią. Tupi ir verkia: jam beliko vienas paukščiukas. O varna purpt iš kito medžio ir barasi:

— Oi strazdeli, koks tu kvailas! Kam jai atiduodė vaikelius? Neduok! Kai ateis, sakyk: „Kirsk sau!“ Argi nukirs uodega tokį beržą?!

Strazdas paklausė.

Ateina lapė:

— Na, strazdeli, jau kirsiu beržą. Kirsiu!

— Kirsk sau!

Lapė šast uodega per beržą — berželis nė nesudreba. Užpyko lapė ir sako:

— A, žinau, ta juodoji varna tave pamokė! Palauk, aš jai atkeršysiu!

Atsigulė lapė ant kelio, užsimerkė, apsimetė negyva. Ta varna atskrido, atsitūpė ant jos, krapšto akis, — tuoj tuoj les lapę. Ogi lapė tik kapt! ir sugavo varną.

Varna prašosi:

— Paleisk mane, paleisk, kūmute!

— O kam tu strazdą primokei, kad man vaikelių neduotų?

— Na, jeigu jau draskysi, tai draskyk, tik duok nors persižegnoti.

— Žegnokis!

Vos paleido lapė varną — ta plast, plast ir nuskrido. Dailrosi lapė, dailrosi — o varnos jau seniai nebéra.

OŽKA IR OŽKIUKAI

adaise gyveno ožka su keturiais ožkiukais: šemu, juodu, baltu ir margu. Išeina ožka pasiganyti ir sako vaikams:

— Vaikeliai, jeigu kas šauks storu balsu, nejsileiskit tvertelin, kad vilkas nejeitų. Užsikabinkit!

Ožkiukai užsikabina duris ir guli. Ožka perdien ganosi, éda, pareina vakare ir šaukia:

— Atidarykite, vaikeliai, atidarykite!

Pilni rageliai žallo šieno,

Pilni speneliai balto pieno!

Atidaro ožkiukai duris. Motina juos pažinda, pašeria. Išedama ir vél sako:

— Vaikeliai, jeigu kas storu balsu šauks, tai nejsileiskit.

Ogi ateina vilkas ir sustaugia storu balsu:

— Atidarykite, vaikeliai, atidarykite!

Pilni rageliai žallo šieno,

Pilni speneliai balto pieno!

Ožkiukai susimeté visi krūvon ir nedaro.

— Čia vilkas, — sako, — mūsų mamytés plonesnis balselis.

Staugia vilkas, staugia — niekas jo neklauso. Nuéjo pas kalvį ir prašo:

— Kalvi, kalvi, paplok man liežuvį, kad ir aš plonai galėčiau pašaukt ožkiukus.

— Dėk ant priekalo!

Ir kalvis jam suplojo liežuvį. Ateina vilkas prie tvartelio ir šaukia plonu balsu:

— Atidarykite, vaikeliai, atidarykite!
Pilni rageliai žalio šieno,
Pilni speneliai balto pieno!

Ožkiukai ir atidarė. Kad šoko vilkas juos gaudytil! Visus prarijo. Tik vienas užsiliko, kampely po puodo šukele pasislėpęs. Nulapnojo vilkas į pakrūmę, drybso. Pareina ožka ir šaukia:

— Atidarykite, vaikeliai, atidarykite!
Pilni rageliai žalio šieno,
Pilni speneliai balto pieno...

Niekas neatsiliepia. Atsikiša ožka duris, dairosi — néra ožkiukų! Uosto visus kampus vaikštiodama. Atverčia vieną puodo šukelę — randa ožkiuką, patį mažiausiąjį.

— Oi vaikeliai, kam jūs išileidote vilką?! Juk aš sakiau: jei kas storai šauks, neleiskit!..

O mažasis teisinasi:

— Kaip mama šauki, taip ir vilkas šaukė — plonai plonai.

Supyko ožka:

— Palauki! Aš tam vilkui atkeršysiul!

Nuėjo ožka į mišką, užsilipo ant aukšto kalno, susikûrė ug-

nį, lašinius spirgina. O vilkas jau spėjo išalkti. Pakvipo jam lašiniai. Tupi pakalnėj ir klausia:

— Kas ten žiūrina,
Kas ten būrīna
Ant aukštojo
Tai kalnelio?

Ožka atsiliepia:

— Aš žiūrinu,
Aš būrinu
Ant aukštojo
Tai kalnelio;
Kepu kūmui
Pautienėlę
Ant trinagės
Keptuvélés.

Pridūrina vilkas arčiau:

- Oi kūmute, kaip kvepia! Duok ir man puse.
- Neduosiu!
- Duok, kūmute, nors truputį paragaut.
- Na, gerai! Eikš arčiau. Išsižiok, užsimerk, liežuvij iš-kark — tai gausi paragauti.

Išsižiojo vilkas, liežuvij iškorė, užsimerkė. O ožka turėjo prisideginus karštas reples — tik gnybt už liežuvio vilkuil Kad émè mušti, kad émè muštil

— Atryk margą ožkiuką, atryk baltą ožkiuką, atryk juodą ožkiuką!

Plieké, plieké, kol vilkas nebeapsikęsdamas atrijo ožkiukus. Pasiémé ožka savo vaikelius, apmazgojo, nusivedė į tvartelį ir vél visi laimingai gyveno.

GUDRI LAPĖ

Iename miške gyveno gudri lapė. Kartą ji vaikšto alkana ir galvoja:

— Ką čia sumanius, kad turėčiau ko paestis?
Iškasė lapė gilią duobę, eina aplink, uodega šluo-
ja ir gieda:

— Kas kaltas — lėks,
Kas nekaltas — nelėks.
Tai gražiai bažnytélėj švenčia!

Gieda lapė, gieda. Atbėga kiškis. Klauso:

— Ką tu čia, kūmute, darai?
— Aplink bažnytélę einu. Eik ir tu!
Eina abu ir gieda:

— Kas kaltas — lėks,
Kas nekaltas — nelėks.
Tai gražiai bažnytélėj švenčia!

O lapė staiga kaip pastums kiškelį — tas ir įkrito duobén!
Vėl, kaip niekuo nedėta, lapė eina aplinkui ir gieda:

— Kas kaltas — lėks,
Kas nekaltas — nelėks.
Tai gražiai bažnytélėj švenčia!

Ateina vilkas. Klauso, klauso.

— Kūmute, ką tu čia dabar veiki?

— Meldžiuosi! Aplink bažnytélę einu. Eime kartu!

Eina ir vilkas aplink duobę, gieda abu. Tik lapé staiga dunkst vilkui į pašonę! Tasai ir įkrito duobėn, o lapé vėl, kaip niekuo nedėta, valkšto ir gieda:

— Kas kaltas — lėks,

Kas nekaltas — nelėks.

Tai gražiai bažnytélėj švenčia!

Kur buvus, kur nebuvinus, ateina meška.

— Kūma, kūma, ką čia darai?

— Ogi aplink bažnytélę einu! Meldžiuosi. Eikš ir tu!

Eina meška paskui lapę, ir abi gieda:

— Kas kaltas — lėks,

Kas nekaltas — nelėks.

Tai gražiai bažnytélėj švenčia!

Vieną ratą apsuko aplink duobę, antrą. Prisibijo lapé meškos. Sako:

— Ogi, kūmute, apsidairyk, ar aukštai saulė.

Meška užvertė galvą, o lapé ją kad pastumė! Ir meška įgarmėjo duobėn. Bet ir lapei galva apsvaigo — įkrito ji ir pati.

Sėdi, sėdi duobėj visi keturi. Norisi ésti. Lapé ir sako:

— Piaukim kiškelį!

Vilkas su meška pritaria:

— Piaukim!

Ir papiové. Lapé kiškelio žarnas išstraukė, sau po uodega paslėpė ir tupi. Mésą visi bematant surijo. Vėl néra ko ésti. Kitą dieną lapé sako meškai:

— Piaukim vilką!

Papiové abi vilką. Lapé vėl vilko žarnas išstraukė ir po uo-

dega pasidėjo. Praéjo diena, antra. Lapé émë tas žarnas ést. O meška alkana žiūri.

— Ką tu čia, kūmute, kramsonoji?

— Ogi va, pilvą sau prasiréžiau ir žarnas édu. Ir tu taip padaryk.

— Kaipgi tu, kūmute, prasirézei? Parodyk.

Lapé paémë meškos leteną, uždėjo ant pilvo ir sako:

— Dabar paspausk — ir galësi valgyt.

Meška perpléše sau pilvą, žarnos išburbéjo, ir meška padvésé. O lapé strykteléjo ant meškos ir iššoko iš duobës, gyva ir sveika.

LAUMIŲ AUDEKLAS

ieną syki moteriškè grébè šieną ir turéjo vaiką pakrüméje pasidéjusi. Ji per dieną pavargo, ir tik paréjus vakare namo atsiminé, kad vaiką pamiršusi. Išsigando moteriškè ir bëga jo ieškoti. Ogi žiūri — vaikas guli šilko vystykluose, padëtas į lopšelį, o laumés jį supa ir dainuoja:

— Čiūčia, liūlia, užmirštasis,
Čiūčia, liūlia, paliktasis...

Moteriškei priéjus, laumés atidavé jai vaiką ir dar drobës rietimélį padovanojo.

— Tu iš to rietimėlio rėžk, — sako, — kiek nori. Tiktais žiūrėk — neišvyniok iki galos!

Moteriškė parsinešė vaiką ir tuo pradėjo iš tos drobės marškinius siuti. Vynioja, vynioja, o drobės vis tiek pat ir tiek pat. Pradėjo ji savo kaimynėms girtis, kad laumės ją taip apdovanojo. Viena turtuolė, tai sužinojusi, ir galvoja sau:

— Jei laumės neturtingai tokį rietimą davė, tai man dar daugiau duos.

Vakare turtuolė dailiai suvystė savo vaiką, nunešė į pakrūmę ir paliko. Paskui kiaurą naktį negalėjo užmigti: vis galvojo, kur ji dės tuos audeklus, kuriuos laumės atneš jos vaikui. Vos praaus, nubėgo į pakrūmę. Jau iš tolo mato, kad prie tos vietas laumės susirinkusios ir dainuoja:

— Čiūčia, liūlia, tyčių darbas,
Čiūčia, liūlia, tyčių darbas...

Priėjo prie vaiko — ogi jo tik kauleliai likę! Nei audeklų, nei nieko...

O ta neturtinga moteriškė siuvo, siuvo marškinius iš laumių audeklo, kol sugalvojo kartą pažiūrėti, kas tenai gale yra, kad rietimas niekaip nemažėja. Išvyniojo iki galos ir nieko nerado: drobė kaip drobė. Vėl surietė moteriškė tą drobę, bet jau po to rietimas émė mažėti, mažėti, kol visai pasibaigė.

ŽVĒRIŲ PUOTA

ieną kartą žvėrys sumanė kelti puotą. Prireikė pipirų, ir žvėrys išsiuntė ežį jų parnešti. Ežys, labai greitas būdamas, grijo tik už septynių savaičių. Belipdamas per slenkstį, jis pargriuvo ir visus pipirus išbérė.

— Tai, — sako ežys, — vis tas skubos darbas!

UOSIS NEREGYS

osi žmonės vadina neregiu užtat, kad jis vėliau užkitus medžius sprogsta, o anksčiau meta lapus. Pavarų, kai kiti medžiai sprogsta, jisai klausia:

— Ar jau metas sprogti?

Medžiai pasityčiodami atsako:

— E, dar anksti, dar ne metas.

Praėjus kiek laiko, uosis vėl klausia ir tada medžiai iš jo juokiasi:

— Ot, kvalas medis! Mes jau seniai išsprogom, o jisai dar neprisirengęs!

Tuomet uosis strimagalviais išsprogsta. Rudenį vėl klausia:

- Ar jau laikas mesti lapus?
- Mes jau seniai be lapų, — atsako medžiai, pasityčiodami iš neregio, nors dar jie visi su lapais.
- O uosis įtiki kitiemis medžiams ir numeta lapus pirmiau kitų.

KODĖL ŠIKŠNOSPARNIS SLAPSTOSI

Kadaiše, prieš daugelį metų, šikšnosparnis, varnalékštis ir tilvikas, pasisamdę laivą, plaukė į užmarį. Varnalékštis ir tilvikas buvo turtini, o šikšnosparnis, neturėdamas savo pinigų, iš kažin ko skolinos. Nuplaukę į užmarį, visi prisipirko, ko širdys geidė: varnalékštis — daugybę gelumbių riešimų, tilvikas — brančius delmanto akmenelius, o šikšnosparnis, pirmą kartą tiek pinigų turėdamas, vis gailėjo juos leisti ir teisiglio dailią skrynutę pinigams susidėti.

Beplaukiant namo, kilo audra ir paskendo laivė su visom prekėm, su šikšnosparnio pinigais. Vos jie patys gyvi išliko. Bet tos nelaimės ir dabar niekaip negali užmiršti. Šikšnosparnis, nebeturėdamas pinigų skolai užmokėti, skraido tik naktimis; dienomis slapstos, idant nesutiktų to, nuo ko turi pinigų paėmęs. O varnalékštis dar ir po šiai dienai patvoriuose ir šalike-

lém tykinéja tų savo gelumbių. Kas eina pro šalį, jis tam vis griebia už drabužių, žiūri, bene jo gelumbes dévi. Taip pat ir tilvikas vis dar paupliais tebelaksto, ieškodamas tų savo brančių akmenelių.

PAUKŠČIŲ GINČAS

itą kartą tutlys pasiskolino iš griežlés duonos. Pasukui grąžina du kepalu. Griežlė reikalauja trijų: tiek buvę imta. Bet liudininkų nė vienas neturi.

Ginčui spręsti jiedu pasirinko gegužę. Ta, nenorédama supykinti nei griežlés, nei tutlio, pareiškė:

— Aš, moteriškė, negudrią galvą teturiu, galiu suklysti. Neužilgo išperēsiu vaiką, ir tas užaugęs išspręs judviem bylą, — jis, kaip vyriškis, bus gudresnis.

Bet, nenorédama nė savo vaiko pastatyti keblion padétin, gegužę pati vaikų neperi, deda kiaušinius į kielés lizdą. Taip ir po šai dienai tutlys su griežle, laukdami bylos sprendimo, tebesiginčija. Tutlys vis tvirtina: „Du-du-du“, bet ir griežlė nenusileidžia: „Trys-trys“. O gegužė, juos gudriai nuvylus, pakukavus tankiai nusikvatoja.

KĄ GEGUTĖ KUKUOJA

K

adaise gegutė turėjo vyra, vardu Jokūbą. Kartą tas vyras mirė, ir nuo tos dienos gegutė jo ieško, šaukdama: „Jokūbai, vyreli, ku-kū! Jokūbai, vyreli, ku-kū...“

Išeidama ieškoti savo vyro, gegutė paprašė kielės, kad jai išperėtų vaikus. Dar ir dabar gegutė deda kiaušinius į kielės lizdą, nes pati neturi laiko.

KODĖL GEGUTĖ VAIKŲ NEPERI

S

eniau buvęs labai didelis ir baisus paukštis Skukas. Jis visus kitus paukščius gaudyda vės ir rydavės. Pagaltau Skukas išgaudės viso pasaulio paukščius, be likės nedidelis pulkelis. Bijodami, kad ir jiems netektu žūti Skuko nasruose, tie paukščiai susirinkę visi ir pasislėpė didelę tankynę, kur Skukas negalėjęs né snapo įkišti. Skraidės, skraidės aplink tą tankynę Skukas, tykodamas kurį nutverti, vos tik išlištų, bet veltui.

Nuo to laiko Skukas nebesirodės, bet paukščiai vis dar nedrįsdavę išeiti iš tankynės. Taip jie išbuvė ilgą laiką, nematy-

dami to baisaus paukščio, vienok nei vienas pirmas nenorėjo eiti žiūréti, kur jis dingęs. Galop drąsiausia atsiradusi gegutė. Ji tarusi: „Gerai, aš eisiu žiūréti Skuko. Bet jūs, kuriam tik padësiu kiaušinį, išperékite ir išauginkite mano vaikus, jei aš pražūčiau Skuko naguose.“ Paukščiai mielai sutikę, ir gegutė išskrido ieškoti Skuko. Rado jį gulintį baloje, nebegyvą ir išvertusį pilvą. Gegutė iš džiaugsmo užskridusি jam ant pilvo ir émusi linksmai šaukti: „Skukas, Skukas, Skukas! Ku-kū, ku-kū, ku-kū!“ Visi paukščiai išskridę iš tankynės ir nuo to laiko buvę laisvi. O gegutė ir dabar neperi savo vaikų, — jai išperi kiti paukščiai, į kurių lizdą ji padeda kiaušinį. Užtat tos linksmybės atminimui ji turi kasmet pavasarį kukuoti.

ŽVIRBLIS TINGINYS

Kartą nuskrido žvirblis pas vieversį ir prašo, kad šis išmokytu jį giedoti. Mat, žvirblis neturėjo jokio balso, o norėjo pramokti tokią gražlų giesmių, kaip vieversys. Vieversys sutiko ir émė žvirblį mokyti, bet vos tik jis ištarė: „člavir-vivir“, žvirblis nustojo vieversio pamokos klausyti ir pats užgledojo: „Člaučlau, člau-člau...“ Paskui nuskrido sau ir visiems giriasi: „Ar ne puikiai išmokau giedoti? Užteks man tą mokslui!“ Užtat dabar žmonės ir vadina žvirblį člauškiu, nes jis visuomet člauškia, o kitaip giedoti nemoka.

PAUKŠČIŲ KARALIUS

Seniai seniai paukščiai susitarė sulėkė ant didelės, lygios plevos ir nutarė išsirinkti karalių. Buvo čia erelis, gandras, strazdas, kurapka, kielė, gulbė, vyturys, žvirblis ir mažasis nykštukas.

Kiekvienas norėjo karalium būti, bet nedrįso pats pasisiūlyti. Klegėjo visi, čirškė, kol gandras, tvirtus sparnus turėdamas, sumanė: kas aukščiausiai išlėsiąs, tas tegu ir būsiąs karalium. Visi paukščiai jam pritarė.

Kai tik gandras sukaleno, davė ženkla, pakilo paukščiai kaip debesis! Bematant kurapka pirmoji pleptelėjo ant žemės, višta irgi nutūpdama vos kojų neišsisuko. Ir kiti paukščiai, nors lėkė, kiek tik gali, bet netrukus vienas po kito pailse pradėjo leistis žemyn.

Tik gandras su ereliu išlėkė taip aukštai, kad vos įmatyti galėjai. Pagaliau ir gandras pailso. Erelis, vienas likęs, émė krykštauti:

— Aš karalius! Aš karalius! Kas moka išlėkti aukščiau už mane?

— Aš! — sučirpė nykštukas prie pat jo ausies ir pakilo aukščiau už erelį. — Aš karalius!

Pasirodo, tasai gudruolis, paukščiams pakylant, ant erelio nugaros atsitūpė ir laukė, kol tasai pails. Dar pabandė erelis

nykštuką pralenkti, bet kur tau! Argi nuilsusiam pavyti pailsė-jusi?

Taip mažasis paukšteliis, klasta visus aplenkęs, tapo karaliūm. Bet, savo klastos gėdydamasis, nuo to laiko jis po krūmus landžioja, o visi paukščiai, jo neatbodami, šaukia:

— Karalėli, nykštukėli! Karalėli, nykštukėli!

MILŽINO VESTUVĖS

Kadaisė vienas milžinas kėlė vestuves ir nusiuntė žmogų, kad jo broli — irgi milžiną — pakviestų. Žmogus paprašė milžino broli į vestuves, o tas ėmė klau-sinėti:

- Ar daug mano brolis vestuvėms alaus padarė?
- Tris prūdus!
- Ar daug gyvulių piaus?

— Ogi treti metai, kaip vieną jautį iš miško veda, bet dar tik ragai tematyti.

— O ar daug bus muzikantų?
— Treti metai, kaip penki vyrai vieną dūdą pučia — tai vestuvėse kaip tik pradės virbti.

Milžinas iš to džiaugsmo taip delnais suplojo, kad šie net sprogo. Tuomet jis sako:

— Neisiu į vestuves, nes jeigu vien tik apsakius delnai sprogsta, kas bus, kai pats viską pamatysi?!

BARSTYSI—VISADA TURĘSI

évas mirdamas pasišaukė savo vienintelį sūnų ir sako:

— Jeigu barstysi, duonos visada turėsi.

Sūnus taip ir darė. Büdavo, prikeps duonos, nu-
neš ant jūros kranto ir barsto į jūrą. Barstė kasdien,
barstė, kol grūdai baigėsi, o ir pats ne kiek duonos
beturėjo. Pradėjo berti į jūrą tik po kelis trupinélius.

Užpyko už tai ant to sūnaus didžuvė, prariojo jį ir nunešė žuvų karaliui.

Tas klausia:

— Už ką tu jį prarijai? Jis tave maitino, kol turėjo kuo, o tu jam piktū atsilygini.

Susigėdo didžuvė, išmokė žmogų paukščių ir gyvulių kalbos, o paskui išnešė jį ant kranto ir paleido. Paleisdama įspėjo:

— Jeigu kam pasakysi, kad supranti paukščių ir gyvulių kalbą, tuož mirsi.

Eina tas žmogus keliu, pavargo, atsigulė pailsėti. Tuo metu lékė varnas su varniuku pro šalį. Varniukas kranktelėjo:

— Aš tam žmogui pilvą prakirsiu.

O varnas draudžia:

— Neliesk! Juk žinai žmones — dar ką pikta tau padarys.

— Prakirsiu: jis negyvas.

O žmogus viską supranta.

Varniukas atsitūpė ant kojos, kaptelėjo snapu. Žmogus tyli, nekruta. Tada varniukas įsidrąsino ir kirto jam į pilvą, o žmogus čiupt! — ir nutvérė pramuštgalvį.

Varnas pradėjo bartis:

— Ar aš nesakiau, kad žmogaus neliestum? Jeigu tas žmogus tave paleistų, aš jam parodyčiau, kur pinigai užkasti.

Tai išgirdęs, žmogus varniuką paleido, o varnas palėkėjo kiek ir nutūpė ant akmens. Žmogus atvertė tą akmenį — ogi tenai auksinių begalės! Susipylė žmogus pinigus į terbelę, parėjo namo, susitvarkė ūki, vedė ir gyvena sau.

Vieną sykį jis nuėjo į tvartą ir girdi, kaip ožys su jaučiu šneka.

— Ko taip dūsauji? — klausia ožys jautij.

— Dūsautum ir tu, jei taip sunkiai visą dieną dirbtum!

Ožys sako:

— Aš tave pamokysiu. Apsirtum — nereikėtų dirbti. Tai bent pailsétum!

Kitą rytą žiūri šeimininkas, kad jautis tik šniokštuoja ir nesikelia.

— Nieko, — sako šeimininkas, — išgis, o kol kas ožiu arsiu.

Pasikinkė, aria ožiu ir vis lupa, lupa nesigailėdamas. Ožlui net putos krenta, pavargo jis, vis galvą aukštyn kilnoja, vis žiūri, ar toli vakaras. Vakare parsivilklo vos gyvas į tvartą ir pradėjo dūsauti. Jautis ir klausia:

— Kas girdėti?

— Nieko blogo, bičiuli. Tik šeimininkas peili galanda ir sako: „Jeigu iki rytojaus jautis nepasveiks, paplausiu.“

Tuo tarpu šeimininkas buvo tvarte ir girdėjo jų šneką. Neiškentė ir susijuokė. O žmona, pamačiusi, kad vyras juokiasi, ir nežinodama ko, prikibo:

- Pasakyk, ko juokies! Pasakyk!
- Negaliu. Jei pasakyčiau, tą pačią minutę numirčiau.
- Tai kas, kad numirtum, vis tiek pasakyk, — niekaip neatstraukia žmona.

Mato žmogus, kad toji prikibo pikčiau vilkdagio, ir galvoja sau:

— Vis tiek vieną kartą reiks mirti. Tieki jau to, imsiu ir pasakysiu.

Pradėjo žmogus ruoštis mirčiai. Pridarė alaus, prikepė pyragų, pats apsirengė, nusiprausė ir ant lentos atsigulė.

Šuo, matydamas, kad šeimininkas netrukus mirs, né neédė. Kur buvės, kur nebuvės, atbėgo prie šuns galdys ir lesa jo mais-tą. Šuo pradėjo plūsti gaidį:

— Kalp tau negėda? Šeimininkas tuoj mirs, o tau niekas kitas nerūpi, tik lesti.

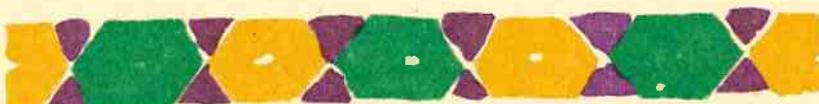
O galdys atsikirto:

— Jeigu mūsų šeimininkas toks kvailas, tegu sau miršta! Aš dvidešimt keturias pačias suvaldau, o jis vienos niekaip suvaldyti negali!

Išgirdo šeimininkas gaidžio šneką, kaip šoks nuo lentos ir sako žmonai:

— O kad tu nesulauktum, jog dabar aš dėl nieko mirčiau!

KAIP KVAILYS RAGANAS IŠKEPĖ

Gyveno seniau trys broliai. Du buvo išmintingi, o vienas kvailas. Nutarė jie po pasaulį pasidairyti. Ėjo visi trys, éjo ir išalko. Priéjo daržą, pilną morkų. Kvailys ir sako:

— Lipsiu, nors morkų prisirausiu.

Ilipo per tvorą į daržą ir šaukia:

— Broleliai, žiūrėkit, kokios didelės morkos!

Broliai ramina kvailį:

— Tylék, kad kas neišgirstų!

O kvailys dar garsiau šaukia:

— Šekit, broleliai, metu morkas per tvorą!

Išgirdo raganos. Atlékė, brolius į klėtį uždarė. Bet nemarino jų badu: penéjo vienais riešutais ir pienu. Po kelių dienų atéjo ragana prie durų ir sako:

— Iškiškit pirštą — kuris riebesnis?

Išmintingieji broliai iškišo pro rako skylutę pagaliukus. Ragana apčiupinėjo — liesi. Kvailys iškišo pirštą. Ragana pažiūréjo:

— Riebus!

Ir nusivedė kvailį į trobą. O ten krosnis karštai prikürenta.

Ragana liepia:

— Gulk ant ližés!

— Kad aš nežinau, kaip reikia gulti. Parodyk.

Ragana atsigulė ant ližés. Kvailys šust! — ir įmetė raganą į krosnį, uždarė, o pats atsirakino klėtį ir jéjo.

Atléké kitos dvi raganos, suvalgę savo seserį. Kitą ryta vėl viena ragana išlékė, o antra atėjo prie klėties.

— Iškiškit pirštą pro rakto skylutę!

Išmintinglejį broliai vėl pagalélius iškišo, o kvailys — pirštą. Ragana sako:

— Tu jau riebus! Eikš!

Nusivedė kvailį į trobą ir liepi :

— Gulk ant ližés!

O kvailys nejuda iš vienos.

— Nemokum... Parodyk pati, kaip reikia gulti.

Ragana ir atsigulė ant ližés:

— Šitaip!

Kvailys vėl čiupt už ližés — ir įmetė raganą į krosnį. Parlékusi trečioji ragana ir tą seserį suvalgę. Kitą ryta ragana galvoja:

— Reikia paskutinį nenaudėli pakepti, nes atléks seserys išalkusios.

Atrakino klėti ir sako:

— Eik jau ir tu.

Ir vėl kvailys išėjo. Nusivedė ragana ji į pirkią, liepia:

— Gulk ant ližés!

— Kad aš nežinau kaip.

Ragana atsigulė ant ližés, kvailys šust! — įmetė ją krošin, o pats grijo į klėti ir sako:

— Einam, broleliai, toliau.

Išmintinglejį broliai bijosi:

— Vėl mus raganos pagaus.

— Nebéra raganų: visas iškepiau.

Ir visi trys broliai iškeliaavo toliau. Kvailys pasiémė klėties duris, nešasi. Priéjo girią. Broliai sulipo į medį, kad jų žvėrys nesudraskytų. Kvailys ir duris išikélė į medį.

Vos spėjo kvailys tarp šakų įsitaisyti, atvažiavo vagys su

pinigais, sustojo tiesiai po tuo medžiu, kur broliai sėdėjo, ir émė skaiciuoti pinigus.

Kvailys sako:

— Nebegaliu durų išlaikyt! Mesiu!

Broliai jį draudžia:

— Nemesk, mus pléškai nužudys...

— Mesiu, broliukai, nebegaliu išturéti! — Ir paleido duris.

Vagys išsigando ir paknopstom šoko bégti, palikę visus pi-nigus su vežimais. Broliai pasiémé pinigus, grízo namo ir lai-mingai gyveno.

ELENUTĖ IR PAMOTĖ

Gyveno kartą pikta pamotė ragana ir turéjo podukrą Elenutę. Sumanė pamotę nusikratyti podukra ir lie-pė jai:

— Eik, išravék iš lauko visas usnis, kad nė vie-nos neliktu!

Ir tejdéjo podukrai duonos plutą. Elenutė ravi, ra-vi visą dieną. Išalko, pavargo. Atėjo vakaras.

O pamotė tuo tarpu iškasė gilią duobę pô slenkščiu, priplé-žarijų ir, pamačiusi Elenutę pareinant, šaukia:

— Elkš, Elenute,

Elkš, dukrele:

Vakarienė jau išvirta,

Patalèlis jau paklotas!

Bet čia jai pro kojas šmurkštelėjo šunellis ir loja:

— Kiau-kiau, Elenèle,
Kiau-kiau, našlaitéle,
Kiau-kiau, neiki namo:
Kiau-kiau, pamoté duobę iškasé,
Kiau-kiau, žarijų pripylé!

Elenutė išgirdo. Bijo eiti namo, verkia rauda:

— Vargeli mano,
Sunkus darbeli,
Pailso kojelés
Nuo kietų akmenélių,
Sutino rankelés
Nuo aštriu dagilélių...

Raudojo ji, raudojo... Paskui susirieté po krūmu ir užmigo lauke.

Pamoté išordo, šuniuką užmušé ir vél duobén žarijų pripylé ir laukia. O podukra, rytą plutos pagraužus, vél ravi visą diena.

Vakare pamoté ją šaukia:

— Eikš, Elenute,
Eikš, dukrele,
Vakariené jau išvirta,
Patalélis jau paklotas!

O čia gaidelis purpteléjo į medžio viršünę ir pradėjo giedoti:

— Kakarieku, Elenèle,
Kakarieku, našlaitéle,
Kakarieku, neiki namo:
Kakarieku, pamoté duobę iškasé,
Kakarieku, žarijų pripylé!

Elenutė vėl išgirdo, ir vėl bijo namo eiti: įgrius duobén ir sudegs. Atsisėdo po krūmu ir rauda:

— Mano vargeli,
Sunkus darbeli;
Pailso kojelės
Nuo kietų akmenelių,
Sutino rankelės
Nuo aštrιų dagilėlių...

Raudojo Elenutę, raudojo ir užmigo. Pamotė laukė, nesulaukė podukros pareinant. Ipykus gaideliui galvą nukirto.

Elenutė pernakt vėl buvo lauke, o ryta jau ir valgyt nebebturi ko. Visą dieną ravéjo, o vakare pamotė žarijas dar karščiau užkūrė ir vėl ją šaukia:

— Eikš, Elenute,
Eikš, dukrele,
Vakarienė jau išvirta,
Patalėlis jau paklotas!

Nebéra nei šunelio, nei gaidelio — niekas Elenutės nebeįspėja. Ir našlaitėlė pagalvojo:

— Kiek aš čia būsiu nevalgius?

Paréjo ji namo. O pamotė atidarė duris ir meiliai kviečia į vidų.

Stalga kalp pakilo viesulas, kaip émė pustyt, nešiot žarijas! Užsidegė lopšys su pamotės vaiku. Pamotė išsigando, stvérė lopšį ir pati duobén įvirto. Sudegė pamotė ir jos vaikas, o Elenutė liko gyva ir sveika.

PERKŪNAS , VELNIAS IR MUZIKANTAS

M

iename dvare gyveno Perkūnas, velnias ir muzikantas. Jie turėjo didelį lauką apséję bulvėmis. Kartą nežinomas vagis įsitaikė tas bulves kasti — vogti. Ką daryti?

Pirmas pasisiūlė bulves saugosiąs Perkūnas. Nuėjo jis į lauką, atsisėdo pabary ir lauklia vagies ateinant.

Sédėjo, sédėjo ir apie vidurnaktį išgirdo, kad kažin kas attitraška, atbarška per lauką. Privažiavo laumė račiukais be arklių ir klausia Perkūnā:

- Ką čia veiki? Ar tik ne bulves saugoji?
- Bulves, — atsakė Perkūnas.

Vos tik jis pasakė, kad bulves saugoja, laumė pradėjo ji lupti vieliniu botagiuku. Išpliekė, išpliekė, paskui įsėdo į savo račiukus, suplojo delnais per šonus, botagiuku supliauškino ir nuvažiavo atgal per lauką, bulvių prisikasusi.

Perkūnas atsikėlės vos gyvas parsivilkė namo. Parėjęs niekam nieko nesakė, kas su juo atsitiko.

Antrą naktį pasisiūlė velnias bulvių saugoti. Jis, kaip ir Perkūnas, nuėjęs atsisėdo pabary. Sédėjo, sédėjo ir išgirdo attarškant tą pačią laumę. Privažiavus ji klausia:

- Ką tu čia veiki? Ar tik ne bulves saugoji?
- Bulves, — atsakė velnias.

Vos tik jis taip pasakė, kad pradės laumė ji pliekti tuo pačiu botagiuku! Išpliekė, išpliekė ir nuvažiavo sau, bulvių prisikasus.

Velnias atsikėlė ir vos gyvas parsivilkė namo.

Trečią naktį bulves saugoti teko muzikantui.

Eidamas iš namų, jis pasiėmė smuikelį, kirvį ir kaladę. Ta kaladę buvo perskelta, o į plyšį klynas įvarytas. Nuėjės muzikantas atsisėdo pabary ir groja sau. Begrodamas išgirdo atitarškant laumę su račiukais. Atvažlavus ji klausia muzikantą:

— Ką čia veiki? Ar tik ne bulves saugoji?

— Ne! Smuikeliu groju! — atsakė muzikantas.

— Duok ir man pagroti!

— Kad tavo pirštai labai stori. Kišk į tos kaladės plyšį, truputį paploninsiu.

Laumė sukišo abi rankas į kaladę. Muzikantas klyną iš kaladės paukšt-paukšt išmušė, ir jos rankas kaladę sugnybo!

Tada muzikantas pasiėmė botagiuką ir pradėjo laumę pliekti, kiek tik jėgų turi, o ji nė pajudėt negali, tik verkia, prašo, kad paleistų.

— Atiduok tuos račiukus ir botagiuką, tai paleisiu!

— Imk!

— Ir dar pasakyk, kaip su jais reikia važiuoti.

— Rankom suduok per šonus, botagiuku papliauškink ir važiuosi.

Muzikantas įsėdo, rankomis per šonus sudavė, botagiuku supliauškino, — račiukai rieda kuo geriausiai! Tada jis paleido laumę, o patsai, parvažiavęs namo, ratukus ir botagiuką paslėpė, kad Perkūnas su velniu nežinotų.

Išgyvenę ilgą laiką tame dvare, užsimanė jie išsiskirti. Tik niekaip negali po lygiai turto pasidalinti. Susitarė taip: katras iš jų kitus du iš dvaro išbaidys, tam ir liks dvaras.

Pirmą naktį eina baidyti Perkūnas. Bematant ēmė trankytis grīaustinis, žaibuoti žibai, — dangus su žeme maišosi! Bet nei velnias, nei muzikantas nieko nebijo: guli sugulę ir juokiasi. Pasidaužęs iki aušros, grīžo Perkūnas į vidų ir klausia:

- Ar nieko nesibijote?
- Ne, nesibijome.

Neteko Perkūnui dvaras.

Antrą naktį eina velnias gąsdinti. Išėjęs sienas ardo, medžius laužo, stogus kilnoja! Bet Perkūnas su muzikantu nieko nesibijo.

Daužęsi, daužęsi ligi aušros, o išaušus sugrižo į dvarą ir klausia:

- Ar nesibijote?
- Nesibijome.

Ir tam neteko dvaras.

Trečią naktį eina muzikantas. Kai tik sutemo, išėdo jis į ratukus, kuriuos iš laumės buvo atėmęs, su rankom per šonus sudavė, su botagiuku dar supliauškino ir važiuoja aplink dvarą.

Perkūnas su velniu, išgirdę račiukus barškant, galvojo, kad laumė atvažiuoja jų pliekti. Na ir spruko jiedu, kur akys veda, kur kojos neša, ir daugiau į tą dvarą niekada nebegrīžo.

VARGŠO NELAIMĖ

Buvo du broliai — turtingas ir vargšas. Kartą varguolis sumanė palikti savo namus ir iškeliauti į svetimus kraštus laimės ieškoti. Susikrovė viską, ką turėjo, į vežimą ir važiuoja. Privažiavo girią ir prisiminė, kad karvę pamiršo. Reikia grįžti. Priéjo prie savo trobos, žiūri — viduje žiburys dega. Jeina į vidų, ogi prie pečiaus sėdi skarmaluota senė ir kojas aunasi. Varguolis jos klausia:

— Ką tu čia veiki ir kas tu?
— Aš — tavo nelaimė. Tu išvažiavai, ir aš ruošiuosi pasukui tave.

Vargšas paėmė kirvį, sukapojo nelaimę į gabalélius, supylė į ragą ir pakišo girioj po kelmu. Paskui sako žmonai:

— Dabar galime atgal grįžti: aš jau savo nelaimę sukapojau.

Jiedu sugrįžo ir po kiek laiko tapo turtingesnias net už turtingajį broli.

Tasai jiems labai pavydėjo ir klausė, kokiu būdu jie pralobę. Brolis papasakojo, kaip jis savo nelaimę sukapojo ir po kelmu pakišo.

Vieną naktį turtuolis nuéjo į girią prie to kelmo, ištraukė ragą ir sako:

— Nelaimė, nelaime, išlisk!
Senė išlindo. Turtuolis atvedė ją į kaimą ir parodė savo brolio namus:

— Eik į šitą trobą!

Bet nelaimė tik pasipurtė ir atrėžė:

— Čia tai jau neisiu: toj troboj labai piktas žmogus gyvena. Užtenka, kad jau vieną kartą jis mane po kelmu pakišo! Tu, gerasis žmogau, mane išgelbėjai, — dabar tavęs neapleisiu!

Taip ir įsitaisė nelaimė turtuolio namuose. Nuo to laiko turtuoliui pradėjo nebesisekti ir jis visai nusigyveno.

MERGYTĖ MEŠKOS TROBELĖJE

Gyveno kartą senelis ir senelė ir turėjo vieną mergytę. Senelė mirė, o senukas vedė raganą. Toji turėjo savo dukterį, o senuko mergytės nekentė ir vis jam sakydavo:

— Išvesk ją kur nors, išvesk! Jei neišvesi, tai aš pati ją nugalabysiū!

Taip ji graužė, graužė senelį, kol tas sutiko. Pasiskinkė arklį, įsidėjo kirvį į ratus ir sako mergytei:

— Dukrele, važiuojam į girią. Tu pagrybausi, pariešutausi, o aš malkų prikaposiu.

Ir nuvažiavo abudu. Duktė nuėjo grybauti, o tévas pririšo prie beržo kaladę. Véjas pučia, beržas svyrusoja, o kaladė vis tuk-tuk tuksi. Mergytė girdi, mano, kad tévas dar medžius kerta, ir ramiausiai grybauja, apie namus negalvoja. Bet jau ir vakaras atėjo, pradėjo temti, o tévas vis dar tuksi, vis kerta.

— Einu, — sako sau mergytė, — pavadinsiu tévelį, kad namo važiuotų. Paskui dar paklysimė miške.

Pasuko ji ton pusén, kur buvo girdėti tuksint, prieina — ogi čia tik kaladė prie beržo pririšta... Nusigando mergytė, verkia, nežino, ką daryti. Besidairydama pamaté keleli ir galvoja: „Eisiu tuo keleliu, vis žmones prieisiu. Gal nakvynę duos, ir duonos nors kąsnelj gausiu.“

Ėjo, éjo mergytė, žiūri — trobelė stovi miške. Pastūmė duris — durys atsidarė. Mergytė jéjo į vidų, dairosi — nieko néra. Galvoja: „Pasiliksiu čia nakvoti. Visgi pastogė.“

Sédéjo, sédéjo mergytė trobelėje. Valgyt norisi, baugu vinei pasidarė. Atsistojo ant slenksčio ir šaukia:

— Kas laukuose,
Kas miškuose,
Ateikit pas mane
Dienelés dienavot,
Naktelés naktavot!

O meška išgirdo, atsiliepia:

— Aš laukuose,
Aš miškuose!
Aš ateisiu pas tave
Dienelés dienavot,
Naktelés naktavot!

Mergytė dar labiau nusigando, dreba visa. Jšoko į trobelę ir užsidarė duris. Staiga pradėjo tratét krūmai, šakos — atlapanoja meška maurodama. Meška priéjo prie durų ir šaukia:

— Mergele, mergele, atidaryk!

Mergelė atidarė duris. Meška sako:

— Mergele, mergele, įkelk mane! Jei ne su rankelém, tai su šakelém, jei ne su šakelém, tai su pagaliukais!

Mergytė įkélé mešką su rankelémis. Meška sako:

— Mergele, mergele, pakrapštyk man ausi!

Mergytė pakrapštė meškos ausi, — kaip émė byrėt iš ausies miltai, kaip émė byrėt, gal pusė maišo pribyréjo. Meška vél sako:

— Mergele, mergele, išvirk man košés.

Mergytė išvirė košés. Atbéga pelytė iš savo urvelio ir prašo:

— Mergele, mergele, duok ir man košés: aš tau padésiu!

Mergytė pamaitino pelytę, ir toji nubégo sau. Meška suvalgė košę ir sako:

— Mergele, mergele, dabar paklok man patalą ant krosnies!
Dék eilę akmenų, eilę pagaliu!

Mergelė paklojo taip, kaip meška liepė. Ta užlipo ant krosnies, o mergytei padavė raktelius ir sako:

— Mergele, mergele, eik gulti, o kai aš tave pašauksiu,
paskambink tais rakteliais.

Meška atsigulė, palaukė kiek ir šaukia:

— Mergele, mergele, paskambink!

Mergytė suskambino, o meška kaip mes pagalį ton pusén!
Tuoj prie mergelės pribégo pelytė, paémé raktelius, o mergytei liepė pasislépti po krosnimi. Meška ir vél šaukia:

— Mergele, mergele, atsiliepk!

O pelytė sucypé:

— Aš čia! — Ir skambina rakteliais.

Meška išsvaidė nuo krosnies visus akmenis ir pagalius, bet i pelytę vis tiek nepataikė.

Rytą pelytė atidavė mergelei raktelius, liepė išlisti iš po krosnies. Meška nuo pečiaus klausia:

— Mergele, mergele, ar tu gyva?

Mergytė atsako:

— Gyva!

Tada meška nulipo nuo krosnies ir vél sako:

— Mergele, mergele, pakrapštyk man ausi!

Mergytė pakrapštė. Ir vėl iš ausles pradėjo byrėti miltai.
Paskui meška sako:

— Mergele, mergele, pakrapštik man kitą ausį!

Mergelė pakrapštė. Iš kitos ausles iššoko pora gražiausiu arklių ir išriedėjo karieta. Senelio duktė prisikepė iš tų miltų pyragų, sudėjo viską į karietą ir linksma važiuoja namo. Pamatė ją senelio kalytė ir, atsistojus prie vartų, loja:

— Kiau-kiau, atvažiuoja,
Kiau-kiau, senio duktė,
Kiau-kiau, su pyragais.
Kiau-kiau, duos didžiausią,
Kiau-kiau, duos gardžiausią!

Ragana supykus apmušė kalytę ir įėjo į trobą. O kalytė ir vėl loja:

— Kiau-kiau, atvažiuoja,
Kiau-kiau, senio duktė,
Kiau-kiau, su pyragais.
Kiau-kiau, duos didžiausią,
Kiau-kiau, duos gardžiausią!

Ragana vėl išbėgo iš trobos, nuvijo kalytę nuo vartų. Bet vos tik grįžo į vidų, ta vėl kiauksi:

— Kiau-kiau, atvažiuoja,
Kiau-kiau, senio duktė,
Kiau-kiau, su pyragais.
Kiau-kiau, duos didžiausią,
Kiau-kiau, duos gardžiausią!

Ragana perpykusi pačiupo žarsteklį ir jau bėgo kalytės užmušti, bet pamatė, kad senelio duktė su karieta pyragų jau į klemą suka. Patį didžiausią ir gražiausią pyragą senelio duktė

atidavė kalytei, o visus kitus seneliui, pamotei ir jos dukteriai.

Mergytei viską papasakojujus, ragana dar labiau įsiuto, dar labiau pradėjo neapkęsti senelio dukters ir jai pavydėti.

Vieną dieną ragana sako senukui:

— Vežk ir mano dukterį tenai, kur savąjį buvai nuvežęs.
Tegul ir ją meška apdovanoja.

Senis nuvežė raganos dukterį į mišką, liepė grybauti, o pats pririšo kaladę prie beržo ir parvažiavo namo. Raganos duktė kiek pasidairė grybų, paskui rado tą patį takelį ir nuéjo į meškos trobelę. Sulaukusi vakaro, atsistojo ant slenksčio ir šaukia:

— Kas laukuose,
Kas miškuose,
Ateikit pas mane
Dienelės dienavot,
Naktelės naktavot!

O meška iš laužo atsiliepia:

— Aš laukuose,
Aš miškuose!
Aš ateisiu pas tave
Dienelės dienavot,
Naktelės naktavot!

Raganos duktė įėjo į trobelę, atsigulė ant lovos ir galvoja: kokį čia dovanų jai meška pridovanosianti. O meška atlapnojo prie durų ir šaukia:

— Mergele, mergele, atidaryk!
Ta tingi iš lovos atsikelti.
— Nedidelė ponija, — pati atsidarysi!
Meška atsidarė duris ir sako:

— Mergele, mergele, įkelk mane! Jei ne su rankelėm, tai su šakelėm, jei ne su šakelėm, tai su pagaliukais!

O raganos duktė šaiposi:

— Ar negali pati įlipti?!

Meška įliipo ir sako:

— Mergele, mergele, pakrapštyk man ausi!

Ta pagalvojo, kad jau meška jai dovanų duos. Šoko krapštyti. Pradėjo byrėti miltai. Meška sako:

— Išvirk man košės.

Raganos duktė pagalvojo, kad jau ir jai laikas būtų pavalyti. Pradėjo virti, bet nemoka — košė prisvilo, pridegė. Atbėgo pelytė ir sako:

— Mergele, mergele, duok ir man košės nors šaukšteli!

O ta kad suriks:

— Ar neisi iš čia! Dar po kojų maišysies!

Meška išgirdo ir klausia:

— Mergele, mergele, su kuo kalbiesi?

— Su peliuke.

— Treptelk koja, išvaryk!

Raganos duktė peliukę išvarė. Meška pavalgė košės ir sako:

— Mergele, mergele, paklok man patalą!

— Nedidelė ponia, — pati pasiklosi.

Meška prisinešė ant krosnies pagalių, akmenų didžiausiu, atsigulė. Paskui sako:

— Mergele, mergele, paimk raktelius. Kai aš pašauksiu, tu paskambink.

Ir sugulė abi: meška ant krosnies, o raganos duktė — ant lovos. Neužilgo meška šaukia:

— Mergele, mergele, kur tu? Paskambink!

Vos tik raganos duktė suskambino — meška metė didžiausią akmenį. Ir vėl šaukia:

— Mergele, mergele, kur tu? Paskambink!

Ta ir vėl skambina, o pelytė nebeatbėga padėti. Meška svaldė, svaidė akmenis ir pagallus, kol raganos dukterį užmušė.

Tada meška nulipo nuo krosnies, suėdė tą raganos dukterį ir kaulelius nučiulpė. Paskui pasikrapštė ausį — išlindo kiaulė, geldon pakinkyta. Meška sumetė raganos dukters kaulelius į geldą, o kiaulė nuvežė juos namo.

Kalytė pamatė kiaulę su gelda atitrinksių ir kiauksi:

— Kiau-kiau, atvažiuoja,
Kiau-kiau, bobos duktė,
Kiau-kiau, su kiaulele!
Kiau-kiau, tik kauleliai...
Kiau-kiau, duos kaulelij,
Kiau-kiau, kur gardesnį...

O ragana sėdi po langu ir laukia dukters su pyragais parvažiuojant. Išgirdus kalytę taip lojant, tuoj ją nuvarė, bet ta vėl kiauksi:

— Kiau-kiau, atvažiuoja,
Kiau-kiau, bobos duktė,
Kiau-kiau, su kiaulele!
Kiau-kiau, tik kauleliai...
Kiau-kiau, duos kaulelij,
Kiau-kiau, kur gardesnį...

Pamatė ragana pagriebė žarsteklį ir šoko kalytės užmušti, bet žiūri, kad jau kiaulė su gelda į kiemą suka. Pamatė geldoje dukters kaulelius ir čia pat nusibaigė, o senelis su savo dukterimi dar ilgal gyveno ir nieko jiems netrūko.

BERNELIS BE LAIMĖS

Vienas bernelis visai neturėjo laimės: visur tarnavo, dirbo, bet nieko užsidirbtį negalėjo. Kartą jis susiderėjo su ūkininku tarnauti pas jį metus, o algos prašė tik didelio akmens nuo kiemo. Galvoja sau: „Nors tas akmuo gal neprapuls...“

Tarnauja bernelis, dirba, bet žiūri, kad ir tas jo akmuo vis dilsta ir dilsta. Metų gale iš didelio akmens liko tik akmenekas kalp kumšteliš. Atsiduso bernelis, atsisveikino su ūkininku, pasiėmė tą akmenuką ir eina kitur duonos pelnyti.

Jam beeinant, pradėjo temti. Bernelis nusprendė nakvoti glioje. Pasitaisė iš šakų guoli ir jau buvo beužmiegas, tik girdi, kad kažkas pamažėle joja keliu ir apie jį šneka. Žiūri — dvi moteriškės joja dvisėda. O tai buvo laimė ir nelaimė.

Klausosi bernelis, kaip nelaimė pasakoja laimei, kad ji taip vieną vaikinuką užpuolusi, jog šis niekaip prasigyventi negali. Sako:

— Šiomet jis tarnavo pas vieną ūkininką, susiderėjo algos dielį akmenį, kuris buvo ant ūkininko kiemo, tai aš ir tą beveik sudilinau. Kaip kumšteliš beliko, nebespėjau.

Bernelis, tai išgirdęs, labai supyko ir prišokės taip kirto su tuo akmeniu nelaimei į dantis, kad jai net visi dantys išbėrėjo.

Išsigando nelaimė ir émė vytį greičiau žirgą, o laimė pamojo berneliui, kad tasai paskui jas sektų.

Taip bernelis nusekė laimę ir nelaimę į didelę plevą. Lai-mė pamerkė berneliu, parodė tą plevą ir sako:

— Štai kur to vaikino dalis, jei jis čia apsigyventų!

— Du kartus trobos sudegtu, — sušvapsėjo nelaimė.

— Tai tiesa, — sutiko laimė, — bet užtat paskui savo tur-tų nesuskaičiuotų.

Bernelis, išklausės savo laimės, apsidžiaugė ir pasilikto toj vietoj gyventi. Du kartus trobesius surentė iš šakų, o kai tie sudegė, puikius pasistatė, tapo turtingas, ir jam visur pradėjo sektis.

KAIP SESUO BROLI ISGELBEJO

yveno kartą vyras su žmona ir turėjo du vaikus: sū-nų ir dukterį. Žmonai mirus, vyras vedė antrą kartą. Antroji žmona buvo ragana. Ji labai nekentė savo posūnio ir podukros.

Vieną kartą ragana pašaukė posūnį į klėtį ir, iš-émus iš skrynios kažkokią rykštę, sušérė ja posūniui. Šis tuož vilku pavirto ir išbėgo iš namų. Sesuo visa tai matė ir nusekė paskui savo broli. O vilkas bėgo, bėgo, kol pribėgo kitos raganos trobą. Ji vėl atvertė jaunikaitį žmogumi, bet užtat jis turėjo tai raganai tarnauti veltui.

Beieškodama brolio, sesuo priėjo tos raganos laukus ir pa-matė broli ariant. Apsidžiaugė sesuo, bet brolis jai guodžiasi:

— Aš sugrižt namo nebegaliu: kai tik išeisiu iš šitos raganos lauko, tuoj ir vėl vilku pavirsiu. Geriau tu paklausinék, ar kas nežino, kaip mane išvaduoti.

Ir sesuo éjo per pasauli, žmonių klausinédama. Daugelio klausé, bet niekas nežinojo, kaip jos broli namo sugražinti. Galu gale sesuo susitiko vieną burtininkę. Burtininké jai sako:

— Jeigu nori broli išgelbèti, tai turi ištisus trejus metus nepasakyti nè vieno žodžio.

Sesuo pažadéjo taip padaryti ir keliavo toliau. Éjo, éjo, kol vienoje girioje paklydo. Beklaidžiodama išgirdo šunis lojant. Ilipo mergaité i medj ir laukia, kas čia bus. O ten karalius medžiojo. Pamatęs medyje tokią gražią mergelę, karalius émè ją kalbinti, bet mergaité tyléjo. Karalius parsivežé ją namo, ap-rédę gražiaisiai rūbais ir sumané vesti, nors dailioji mergelë né žodžio neprataré. Paskui iškélè vestuves, ir abu labai gražiai gyveno.

Po kiek laiko reikéjo tam karaliui joti i karą. Išjodamas jis liepé tuoj duoti žinią, jei kas namie atsitiktų.

Tuo tarpu jo pati pagimdè sūnù. Karaliaus pamoté ragana tą sūnū nužudé, o karaliui parašé, kad gimé nei šis, nei tas, nei šuo, nei katè. Karalius liepé nieko tam vaikelui nedaryti ir jo palaukti sugrižtant.

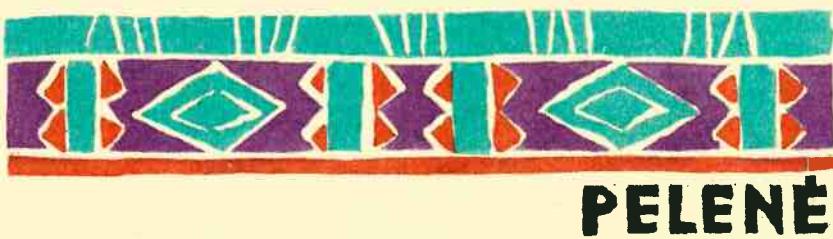
Neužilgo karalius parjojo namo ir klausé, kur tas vaikelis. Pamoté jam pasaké, kad žmona tą vaikelį nužudé. Karalius supyko ant savo žmonos ir paliepè tarnams ją ant laužo sudeginti. O karalienei jau visai baigési tie treji tyléjimo metalai, puse dienos bebuvo likę. Ji ir galvoja:

— Jei aš, save gelbédama, prašnekésiu, broli visai pražydysiu. Geriau jau tegu mane sudegina.

Vakare, nuvežus tarnams karalienę prie to laužo, atéjo ir pats karalius. Staiga karalius pamaté, kad atbéga koks jauni-

kaitis, apkabina jo žmoną ir bučluoja. O čia dar jo žmona prašneko! Nustebu karalius.

Karalienė beregint viską papasakojo savo vyrui. Tasai perypkės savo pamotę raganą sudegino ant to paties laužo, o jie visi trys ilgai ir laimingai gyveno.

PELENĖ

Seniai, labai seniai gyveno pikta pamotė. Ji taip nekentė savo podukros, kad nė vardu jos nevadino. Apkraudavo ją pamotė sunkiausiais darbais, o miegoti teleisdavo prie pečiaus ant pelenų ir praminė Snauduole-Pelene.

Vieną kartą pamotė galvoja:

— Kaip man ja nusikratyti? Kokį darbą duoti, kad ji nepadarytų?

Sugalvojo. Atėjo vakaras.

— Na, Snauduole, nemiegok! — užriko pamotė. — Surink visus mano rūbus, nunešk į paežerę, išvelék, išdžiovink ir parnešk ligi vidurnakčio! Jei nespėsi, rykštêm užkaposiu!

Mergaitė galvojo, galvojo, kaip čia padaryti tokį darbą... Nubėgo prie motulės kapo ir verkia. Ogi girdi:

— Ar čia lyja, ar čia sninga,
Ar nuo medžių rasa krenta?

Pelenė atsiliepia:

— Nei čia lyja, nei čia sninga,
Nei nuo medžių rasa krenta.
Tavo dukra gailiai verkia:
Uždavė pamotė darbelį,
Liepė ant ežero apžlugti žlugtelį,
Išveléti, išdžiovinti ir parnešti.

Ir atsiliepia motutė iš kapo:

— Neverk, dukrele! Aš turiu daug darbininkų. Jos tau padės. Nunešk visus tuos rūbus į paežerę ir pašauk:

Atplaukit, marių gulbės,
Atskriskit, marių antys!
Padékit man sunkiam darbely,
Išplaukit mano žlugtelį!

Podukra surinko visus pamotės rūbus, pamerkė ežere ir šaukia:

— Atplaukit, marių gulbės,
Atskriskit, marių antys!
Padékit man sunkiam darbely,
Išplaukit mano žlugtelį!

Kad priplaukė pilnas ežeras gulbių — net balta! Paskui ir antys suskrido, įkibo snapais į tuos rūbus, kojom mindo, o gulbės skalauja, džiauna ant kranto. Bematant visas nešulys buvo išvelėtas ir išdžiovintas.

Podukra padékojo gulbėms ir antim. Džiaugdamasi, kad jau nuo pamotės rykščių išsigelbėjo, ji parnešė rūbus namo, o pati vėl atsigulė ant pelenų.

Atsikėlė pamotė anksčiausią rytą, žiūri — viskas išskalbta, švaru. Ir susiraukusi, kad negalės užkapot podukros rykštėmis, ji sušuko:

— Na, Snauduole-Pelene, kelkis! Darbo yra!

Visą dieną Pelenė dirbo, né valandėlės neprisėdama. Va-kare pamotė supylė aguonų stiklinę į pelenų dubenį ir sumaišė.

— Na, Snauduole-Pelene, žiūrėk, kad man per naktį visas aguonas iš pelenų išrinktum!

Nubėgo podukra į kapines ir vėl verkia. Ogi girdi:

— Ar čia lyja, ar čia sninga,
Ar nuo medžių rasa krenta?

Pelenė vėl atsiliepia:

— Nei čia lyja, nei čia sninga,
Nei nuo medžių rasa krenta.
Tavo dukra gailiai verkia:
Uždavė pamotė darbelį,
Liepė iš pelenų aguonas išrinkti.
Kaip aš tą darbelį įveiksiu?

O motina ją ramina:

— Neverk, dukrele! Aš turiu darbininkę — jos tau padės.
Tik pašauk:

Oi pelytės, didelės ir mažos,
Liškit iš visų urvelių,
Békit iš visų plyšelių,
Padékit man sunkiam darbely!

Parėjo Pelenė namo ir šaukia:

— Oi pelytės, didelės ir mažos,
Liškit iš visų urvelių,
Békit iš visų plyšelių,
Padékit man sunkiam darbely!

Ogi žiūri — kaip sušoko pelės — net juoda! Pelenus tik pusto, pusto, bematant aguonas liko švarios. Podukra padékojo pelytėms, supylė aguonas stiklinėn, o pati atsigulė ant pelenų.

Pamotė ryta atsikélé, žiūri — aguonas išrinktos. Ji vél nепatenkinta, kad negali podukros mušti.

— Na, kelkis, Snauduole-Pelene! Darbas laukia!

Atsikélé mergaitė, pelenus nusikratė ir triūsia kiaurą dieną, rankų nenuleisdamas. Vakare pamotė sako:

— Paimk šitas aguonas ir pasék už lango, kad rytoj žydėtų. Jei nežydės, aš tau galvą nukirsiu.

Vél Pelenė atbėgo verkdama prie motinos kapo. Ogi girdi:

— Ar čia lyja, ar čia sninga,

Ar nuo medžių rasa krenta?

Pelenė atsiliepia:

— Nei čia lyja, nei čia sninga,

Nei nuo medžių rasa krenta.

Tavo dukra gailiai verkia:

Uždavė pamotė darbelį,

Liepė aguonas pasėti,

Kad jos rytoj pražydetų.

Kaip aš tą darbelį įveiksiu?

O pamotė pasekė podukrą: parūpo jai, kaip Pelenė tuos darbus padaro. Stovi pamotė už medžio ir girdi:

— Pakilkit, šiaurūs vėjeliai,

Palinkit, aukšti medeliai,

Nutraukit pamotės galvelę!

Kad pakilo viesulas! Net medžiai linksta prie žemės! Užkabino pamotę už sijono ir pradėjo svaidyt į visas puses! Svaldė, svaldė, kol pamotė negyva krito. Nuo tos dienos niekas podukros nebeskriaudė.

KAIP VELNIAS ŽMOGUI KUMELĘ PASKOLINO

eniai, dar baudžiavos laikais, gyveno toks visai suvaręs žmogelis, kad net žemę arti neturėjo kuo. Matyt, labai bédos žmogelį spaudė, kad net velnias jo pasigailėjo, atvedė jam šyvą kumelę ir sako:

— Turėsi kuo lauką dirbt, o kai prasigyvensi, tai man ją grąžinsi.

Žmogelis nudžiugo. Ta kumelė atvedė kumeliuką. Žmogus kumeliuką pardavė, paskui ji kitą atvedė. Žmogelis ir prasigyveno.

Taip prabégo keli metai, kumelė jau visiškai paseno, o velnias vis neateina atsilmoti. Žmogus galvoja: „Dar padvès nuo senatvės — bus man nuostolis. Gal ji velniui neberekalinga? Imsiu ir parduosi.“

Nuvedė į turgų, pardavė, o kitą dieną, kaip tyčia, velnias prisistatė:

— Na, parodyk šyvutę. Rasi, per tiek metų tu ją visai suvarginai.

O žmogus sako:

— Šyvutę suspėsi pamatyti. Pirma aš tau parodysiu, kiek iš tos tavo kumelės prasigyvenau.

Nuvedė žmogus velnią į trobą, davė valgyti, gerti. Velnias pasigérė. Tada žmogus ji nuvedė į sodą. Sode velnias pamatė tuščią avilį ir klausia:

— Kas čia?

O žmogus sako:

— Mano tévas turéjo akinius. Čia tų akinių makštis.

Velnias sako:

— Duok man ją.

— Gali imti, jeigu patinka.

Velnias užsidéjo avili ant pečių ir eina toliau. Pamaté senas akéčias ir klausia:

— O kas čia?

— Tai, — sako žmogus, — mano tévo šukos ūsams.

— Duok man, žmogau, tas šukas!

— Gali imti.

Velnias užsimovė akéčias ant galvos, eina toliau. Pamaté spragilą ir klausia:

— O kas čia?

— Tai mano tévo botagas.

— Žmogau, duok man jį: turésiu kuo savo šyvukę pamušti.

— Gali imti.

Velnias užsikabino ir tą spragilą ant peties, jau net stenédamas krypuoja toliau ir reikalauja:

— Parodyk dabar mano šyvukę!

O žmogus jam porina:

— Teisybę pasakius, aš iš tavo šyvosios menką naudą turéjau: pabuvo pas mane porą metų, o paskui kaip išdūmė, taip ir išdūmė į girią. O dabar jau kiek metų į mano vasarojų eina ir pagauti niekaip negaliu.

Velnias sako:

— Tik tu man parodyk, kur ji, o aš jau pagausiu!

Žmogus nuvedé velniaj į girią, parodé mešką. Jau buvo tam-soka, o velnias įsigéręs nebesuprato, kad čia ne kumelė, tuoj užsėdo ant tos meškos su visais gramozdais ir sušérė jai spra-

gilu. Meška kaip šoks bėgti, o akėčios už šakų kabinėjasi. Trenkė meška velniajį medį ir pati į tankumyną nulapnojo.

O velnias, kiek atsipeikėjės, vos-ne-vos nusivilko į artimiausią raistą ir jau niekad švukės grąžinti nebeprašė.

„AVELE, PAKRATYK KOJELĘ!”

adaise prie ežero gyveno žvejas su sūnumi. Kartą tėvas liko namie, o sūnū žvejoti išleido. Žvejojo, žvejojo sūnus — jau ir vakaras atėjo, temti pradėjo. Staiga jis žiūri, kad paezerėje stovi nepaprasto grožio mergelė. Ta mergelė sako žvejo sūnui:

— Gauk man tokį daiktą, kokio pasaulyje nėra, tai būsiu tavo!

Žvejo sūnus paliko žuvįs, tinklus ir iškeliavo, kur akys veda. Ėjo, ējo, priėjo tokią trobelę miške. Trobelėje sėdi senutė ir verpia. Ji klausia žvejo sūnų:

- Kur eini, jaunikaiti?
- Einu ieškoti to, ko pasaulyje nėra.

Senutė jam sako:

— Gerai, aš tau padésiu. Duosiu tokią avelepę, kokios tikrai pasaulyje nėra. Tik žiūrėk, kad jos kas nors nepavogtų! Kai tau reikės pinigų ar išalksi, tai pasakyk: „Avele, avele, pakratyk kojelę!“ — ir atsiras visko, ko tik norësi. O dabar imk avelepę ir gali eiti namo.

Grįžta jaunikaitis namo, vedasi avelę. Sutemus užėjo jis į smuklę nakvoti. Užsinorėjo valgyti ir sako avelei:

— Avele, avele, pakratyk koje!

Vos tik avelė pakratė koje, tuoj atsirado visokiu valgiu ir gérimum. Smuklininkas pamatė, kad čia nepaprasta avelė, ir, vos jaunikaičiui užmigus, tą avelę pavogė, o jos vietoj kitą pririšo.

Atsikėlės rytą jaunikaitis užsinorėjo valgyti ir sako avelei:

— Avele, avele, pakratyk koje!

O avelė tik žiūri į jį ir bliauna, nes pati ēsti nori.

Jaunikaitis nuliūdo ir sugrižo į senutės trobelę. Papasakojo jai viską, pasiguodė.

Senutė jam davė rankšluostėlį ir sako:

— Kai išalksi, pakratyk šitą rankšluostėlį ir atsiras tokiu valgymu, kokių tik širdis geidžia.

Jaunikaitis padékojo senutei, pasiémė rankšluostėlį ir išėjo. Vėl, jam beeinant, sutemo, ir vėl jis užėjo į tą pačią smuklę. Užsinorėjo valgyti, pakratė rankšluostėlį, pavalgė. O smuklininkas vėl pamatė, kad čia nepaprastas rankšluostėlis, ir, vos jaunikaičiui užmigus, tuoj jį pakeitė į paprastą.

Rytą jaunikaitis pabudo, nori valgyti. Krato, krato rankšluostėlį, bet tas nieko neduoda. Nusiminė ir vėl grįžta pas senelę. Senelė sako:

— Tai tave vėl tas smuklininkas apvogė! Nenusimink! Aš tau duosiu tris kuolelius. Kai tik tau ko prieiks, tai trumpuoju kuoleliu patauškink ir turėsi visko, ko tik norësi. O paskui trumpajį kuolelį paslėpk, o ilguosių palik.

Žvejo sūnus padékojo senutei ir išėjo. Vakare vėl užsuko į tą pačią smuklę, išsiémė trumpajį kuolelį, patauškino, ir atsirado visokiu valgiu. Jaunikaitis pavalgė, trumpajį kuolelį paslėpė, o ilguosių paliko ant suolo. Pats atsigulė ir užmigo. Smuklininkas tuoj pačiupo ilguosių kuolelius, bet vos spėjo jis kartą taukšterėti, abu kuoleliai kad ēmė jį mušti, kad ēmė mušti! Smuklininkas ir šaukia, ir ginasi, bet kur tau! Išgirdės

riksmą, pabudo žvejo sūnus, ir, pamatęs, kas atsitiko, suprato, kam tie ilgieji kuoleliai reikalingi. Smuklininkas pradėjo prašyti jaunikaitį, kad jam dovanotų, o žvejo sūnus sako:

— Pirmiau atiduok avelę ir rankšluostėlį, kuriuos tu iš manęs pavogei!

Smuklininkas paknopstom viską pristatė, ir vėl šaukia, kad jo nebemuštų. Tada jaunikaitis paliepė:

— Gana! — Ir ilgieji kuoleliai bematant brinktelėjo ant suolo.

Žvejo sūnus pasiėmė visus nuostabliosius savo daiktus ir nunešė paežerėj sutiktajai mergelei. Toji sako:

— Taip, šitokių daiktų tikrai pasaulyje nėra.

Jiedu iškélé vestuves ir ilgai, laimingai gyveno.

KO KARALAITĖ SUSIJUOKĖ

Pasodino senukas pamiškėje ropes. Ropės užaugo, senukas jau rengėsi jas rauti, bet įjunko kiškelis ropes graužti. Kartą senukas pamatė tą kiškį, daržan įlinodusj, ir kaip šoks ant jol Kiškis bėgt — ir velka senuką kartu per mišką. Vilko, vilko ir paliko miško viduryje. Senukas dairosi, — vietas nepažįstamos, nebežino, nei kur tos jo ropės, nei kaip namo grįžti.

Girdi, kad šunys loja. Galvoja: „Eisiu ten, kur tie šunys. Gal medžiotojus sutiksiu, kelio paklausiu, o gal sodybą kokią rasiu.“

Eina, eina, prieina aikštelię, žiūri, kad tik šunų galvos žolėje šokinėja ir loja, o pačių šunų nėra. Senukas išsitraukė maišą (mat, buvo pasiėmęs kiškeliu namo parsinešti, jeigu pagautų), susidėjo tas šunų galvas, užsimetė maišą ant pečių ir eina toliau. Išgirdo, kad gaidžiai visai netoli gieda. Galvoja senelis: „Eisiu, kur tie gaidžiai, tai tikrai sodybą rasiu.“

Eina, eina, priėjo aikštelię, žiūri, kad tik gaidžių galvos šokinėja ant pievelės ir gieda, o pačių gaidžių nėra. Senelis susidėjo tas gaidžių galvas į maišą ir eina toliau. Girdi, kad visai čia pat muzika groja.

— Na, — sako jis sau, — dabar tai jau tikrai žmones su tiksiu.

Praskleidžia šakas, žiūri — lepšė su baravyku susikibę šoka, o žiogeliai smuikuoja.

Ir tuos senelis susidėjo į maišą ir nešasi toliau. Ar ilgai, ar trumpai jis éjo, bet pagaliau priéjo didelį dvarą. Pažiūrėjo senelis į saulę — nebeaukštai. Jau ne kelio reikia klausti, o naktynės prašyti.

Įėjo į dvarą ir prašo:

— Gal priimtumėte mane nakvynės? Paklydau miške, visą dieną kliaidžiojau, pavargau ir išalkau...

O dvariškiai nė šnekéti su juo nenori.

— Kur mes čia tave priimsime? Mūsų karalaitė nieko nekalba ir nesijuokia. Jeigu ji šiandien nesusijuoks, tai mirs.

— Parodykit ją man, — sako senelis. — Gal aš prajuokinstu.

— Ką tu, žmogeli? — nusisalpė dvariškiai. — Visokie mokslinčiai mégino, bet niekas neprajuokino!

— Na, jleiskit, paméginsi!

Palingavo galvom dvariškiai ir įleido senelį į kiemą. Senelis iškratė tas šunų galvas, gaidžių galvas, lepšę su baravyku ir žiogelius iš maišo. Žiogeliai beregint pradėjo groti, baravykas tuoje lepšę nusitvérė ir émė šokti, o gaidžių galvos kad pasileis giedoti, šunų — loti! Didžiausias trlukšmas kilo! Išėjo ir kara-

laitė pažiūrėti, kas čia per linksmybės. Vos pamatė, kaip šunų galvos loja, gaidžią — gieda ir kaip lepšė su baravyku šoka, tuo susijuokė. Ir kalbėti pradėjo.

Kiek ten džiaugsmo buvo! Senelį dvariškiai viskuo apdovanovojo, o rytą namo karieta parvežė.

RUDUOLÉLIS

Gyveno senukas ir senutė. Jie turėjo sūnelį ir dukrelę. Kai senutė numirė, senelis, vienas palikęs, vedė antrą kartą ir paėmė laumę raganą. Pamotė labai nekentė savo posūnio ir podukros ir vis graužė senuką, kad tas savo sūnų papiautų, išvirtų ir jai padotų.

Tévas nuvedė sūnų į mišką ir paliko, o žmonai nušovės kiškį parnešė. Laumė valgo kiškieną, o kaulus meta pro langą. Atskrido juodvarnis ir krankia:

— Krun! Krun! Čia ne sūnaus mësa! Krun! Krun! Čia pilko kiškelio mësa!

Laumė išgirdo ir suprato, kad vyras ją apgavo. Kad ims ji senuką barti, kodėl tasai sūnaus jai nepapiovė! Neapsikentė senelis, vël nuėjo į mišką, papiovė savo sūnų, atnešė namo ir atidavė laumei raganai.

Laumė patenkinta pasidėjo tą sūnų ant stalo, valgo ir kaulus pro langą meta. Atskrido juodvarnis ir krankia:

— Krun! Krun! Čia tai sūnaus mėsa! Krun! Krun! Čia ne pilko kiškelio mėsa!

Išėjo sesutė verkdama, kaulelius iš palangės surinko ir padėjo į ruduolėlio gūžtą. Pavasarį atskrido ruduolėlis ir išperéjo iš tų kaulelių labai gražų berniuką. Berniukas iš gūžtos išlipo, nuėjo į mišką, įlipo į eglę ir sėdi. Besédėdamas pamatė, kad atvažiuoja gelumbių pirklys, ir uždainavo:

— Mane tévelis papiovė, papiovė,
Laumė ragana prarijo, prarijo
Ir kaulelius išmetė, išmetė.
Sesutėlė juos surinko, surinko,
Balton skarelén surišo, surišo,
Ruduolėlio gūžton padéjo, padéjo,
Ruduolėlis išperéjo, išperéjo.

Pagailo pirkliui to berniukö. Jis išmetė jam iš vežimo visokią gelumbių ir nuvažiavo sau. Berniukas gelumbes susirinko ir vėl į eglę įlipo. Žiūri — atvažiuoja žmogus su girnų vežimu. Jis ir vėl uždainavo:

— Mane tévelis papiovė, papiovė,
Laumė ragana prarijo, prarijo
Ir kaulelius išmetė, išmetė.
Sesutėlė juos surinko, surinko,
Balton skarelén surišo, surišo,
Ruduolėlio gūžton padéjo, padéjo,
Ruduolėlis išperéjo, išperéjo.

Žmogus klausėsi, klausėsi, daugiau nieko neturėdamas, išmetė jam girnapusę ir nuvažiavo sau.

Berniukas išlipo iš eglės, pasiėmė gelumbes, tą girnapusę

ir nuéjo į savo tévo namus. Užlipo ant stogo ir, pradéjus aušti,
uždainavo:

— Mane tévelis papiovè, papiovè,
Laumè ragana prarijo, prarijo
Ir kaulelius išmetè, išmetè.
Sesutélè juos surinko, surinko,
Balton skarelén surišo, surišo,
Ruduolélio gūžton padéjo, padéjo,
Ruduolélis išperéjo, išperéjo.

Laumè ragana išgirdo dainuojant ir sako savo podukrai:

— Eik, pažiūrék, kas ten dainuoja, ir nustumk nuo stogo!
Seselé išéjo. Berniukas pažino savo seserį, numetè jai gelumbes ir vél dainuoja:

— Mane tévelis papiovè, papiovè,
Laumè ragana prarijo, prarijo
Ir kaulelius išmetè, išmetè.
Sesutélè juos surinko, surinko,
Balton skarelén surišo, surišo,
Ruduolélio gūžton idéjo, idéjo,
Ruduolélis išperéjo, išperéjo.

Laumè užpyko, pagriebé žarsteklį ir išbέgo užmušti dainininko, bet, vos tik ji iš trobos galvą iškišo, berniukas meté nuo stogo girnapusę ir užmušé laumę raganą.

Tada jie visi trys dar ilgai ir laimingai gyveno.

KAIP DEŠIMT VYRŲ DYKOS DUONOS IEŠKOJO

artą vienas tinginys užsimanė iškeliauti į pasaulį dykos duonos ieškoti. Eina sau keliu ir sutinka eržilą. Eržilas klausia:

- Tinginy, kur tu eini?
- Einu dykos duonos ieškoti.
- Priimk ir mane. Būsime du vyrai.
- Gerai, — sutiko tinginys.

Kiek paėjėję, jiedu sutinka bulių. Bulius klausia:

- Kur jūs, vyrai, einat?
- Dykos duonos ieškoti.
- Priimkite ir mane. Būsim trys vyrai.
- Gerai.

Ir jie eina trise. Susitinka kuilių. Kuilys klausia:

- Kur jūs, vyrai, einate?
- Dykos duonos ieškoti.
- Priimkite ir mane. Būsim keturi vyrai.
- Gerai.

Ir jie eina jau keturiese. Beeidami sutiko ožį.

Ožys klausia:

- Kur jūs einate, vyrai?
- Dykos duonos ieškoti.
- Priimkit ir mane. Būsim penki vyrai.
- Gerai.

Paskui jie sutiko aviną, katiną, šunį, žąsiną ir gaidį — ir tuos vyrus priėmė kartu dykos duonos ieškoti.

Jau temti pradėjo, visi dešimt vyru išalko. Beeidami per girią, pamatė krūmuose žiburėli. Pasuko jie žiburėlio link, tikėdamiesi gauti užvalgyti už dyką ar nors nakvynėn įsiprašyti.

Tas tinginys sako žvėrimis:

— Dabar pasislépkite už krūmų ir nekrutėkit, kad nė šakelė netrekšteltų.

O patsai prisélino prie lanelio, žiūri, — žvakę dega, dešimt galvažudžių, aplink stalą susėdę, pinigus skaito.

Tinginys sako:

— Vyrai, dabar kiekvienas surikime savo balsu, kiek tik galime.

Kaip suriks kiekvienas saviškai, net miškas suskambėjo! Galvažudžiai išsigando ir kūlvirščia per duris išbildėjo, viską palikę.

Dykaduonai vyrai suéjo į vidų. Tinginys rado sau mėsos, ragaišio, vyno, eržilui davė avižų, buliui — šieno, — visiem ką nors skanaus suieškojo. Pavalgė vyrai ir sotūs émė ruoštis miegoti. Tinginys atsigulė ant lovos, eržilas nuéjo į pašlūrę, žasinas nukrypavo prie durų, bulius priemenėje įsitaisė, ožys su avinu šalia jo susirangė, kuilys — ant skiedryno, katinas ant pečiaus, šuo — po stalui, o gaidys ant aukšto užlékė.

Tuo tarpu galvažudžiai vis bėgo ir bėgo tolyn, dykaduonių vyru išsigandę. Net pavargo. Sustojo pailséti. Vienas ir sako:

— Jūs pabūkit, o aš eisiu pažiūréti, kas ten taip baisiai rékė.

Grjžo galvažudys prie trobelés, pradarė duris — tylu. Žlūri — vienas žmogus guli ant lovos, o daugiau nieko nematyti. Galvoja sau: „Ką man reiškia tas vienas vyras, nors ir stipriausias?! Jis dabar miega, — smeigsiu peiliu ir užmušiu.“

Ir eina prie stalo peilio pasiimti. Staiga šuo kad griebs ji už kojos! Galvažudys nesavu balsu suriko. Katinas, riksmą išgirdęs, kad šoks ant jo nuo pečiaus, kad pradės ákis draskyt!

Galvažudys jau laukan paknopstom griuvo, o čia žasinas puo-lė jį gnaibyti, kapoti! Avinas su ožiu pradėjo badyti, bulius, ant ragų pakėlęs, jį už durų išmetė, o kuilys ēmė jam blauzdas ardyti. Galvažudys šoko bėgti į girią, o eržilas pasivijęs dar į kuprą kanopomis pridėjo. Tas skuta, kiek tik gali, o dar gaidys iš paskos šaukia:

— Kut-kudakšt! Kut-kudakšt!

Galvažudys, vos kvapą beatgaudamas, savo draugus sura-do. Tie klausia:

— Na, ką matei, ką girdėjai?

— Brolyčlai, geriau neklausinėkit! Vos jėjau pro duris, žiū-riu — lovoje guli vienas. Na, manau sau, nudursiu. Tik pasi-ēmiau peili — ogi mane iš pastalės kad griebs su replém! Aš šo-kau prie pečiaus. O čia būta keturių bobų su karštuvais — tos man puolė akis draskyt! Aš prie durų, o čia pečkurus man per blauzdas su karštu žarstekliu! Šiaip taip išsiritau į priemenę. Čia keli vyrai kaip nutvéré mane su šakémis, kaip ēmė kratyti! Išsi-ritau į lauką, o ant skiedryno vyrru malkos kapota — tie kaip ims man kapoti blauzdas! Kiti pašiūréje kūlė — tai tie su spragailais man kuprą ēmė dauzyti. Tai vis dar nieko, brolyčlai. Nuo tų dar gyvas ištrükau. Bet dar daugumos vyrru ant aukšto gulėta; tie tik rékė: „Paduokite čia! Paduokite čia!“ Jeigu būtų padavę, tai jau manęs dabar, brolyčlai, nebematytumėt!

Tokias baisybes išgirdę, galvažudžiai kuo greičiausiai bėgo toliau, o vyrai dykaduoniai gyveno toje trobelėje sau be dar-bo, kol galvažudžių išteklius išpustė.

Bet neilgam dykos duonos užteko. Tada jie paliko galvažu-džių trobelę ir kiekvienas sau tinkamo darbo susirado.

AUKSO OBELĖLĖ

Gyveno kartą pamotė. Ji turėjo dukterį ir podukrą. Dukterį mylėjo, o podukrą visaip vargino, sunkiausius darbus užduodavo. Vieną kartą pamotė šaukia:

— Visai aptingai, snaudale, beganydama. Še pakulų maišą. Suverpk, išausk, išbalink, suriesk ir va-kare atnešk man audeklą.

Mergaitė eina, karvę veda, maišą ant pečių neša ir verkia. Kaip ji padarys tokį darbą? Atnisėdo ant kelmo, pasidėjo maišą pakulų ant kelių ir verkia. Karvė priėjo, pažiūrėjo ir sako:

— Neverkl! Dék maišą man ant ragų. Aš tau greit suverpsiu!

Podukra uždėjo maišą. Karvė nubėgo per miškus, per laukus už kalnų aukštujų ir šaukia:

— Mū-mū!

Laumės marčios, mū-mū,
Jūs suverpkit, mū-mū,
Ir išauskit, mū-mū,
Išbalinkit, mū-mū,
Ir surieskit...

Ogi laumės kaip sušokol! Vienos pakulas verpia, kitos apmeta, vienos audžia, kitos šeivas padavinėja! Išaudė, išbalino, surietė ir vėl maišan įkišo, karvei ant ragų uždėjo.

Karvė vėl bėga per miškus, per laukus, per kalnus namo. O

podukra laukia, laukia. Jau pradėjo ir temti, jai balsu pasidarė.
Šaukia podukra:

—Tprus, karvele,
Tprus, margoji,
Laikas būtų
Namo gintil!
Tprus, tprus, tprus!

Ogi karvė tik atbėga, atbėga su maišu ant ragų! Numetė ant kelmo:

— Dabar neškis, atiduok savo pamotei!

Parginė karvę podukra. Pamotė ją pasitinka:

— Ar suverpei?

— Suverpiau.

Pažiūrėjo pamotė ir išsižlojo — gražiausias audeklas maiše.

Sako:

— Gerai, rytoj man vėl suverpsi, išausi!

Rytą ir vėl mergaitė vedasi karvę, nešasi pakulų maišą ir verkia. O karvė guodžia:

— Neverk. Dék man ant ragų: aš suverpsiu. O tu lauk manęs ir vakare pašauk.

Vėl karvė nubėgo per miškus, per laukus už kalnų aukštujų ir šaukia:

— Mū-mū!
Laumės marčios, mū-mū,
Jūs suverpkit, mū-mū,
Ir išauskit, mū-mū,
Išbalinkit, mū-mū,
Ir surieskit...

Ogi vėl laumės sušoko, kaip mat suverpė ir išaudė, išbalino ir surietė, ir vėl karvei ant ragų uždėjo.

Podukra vėl vakare šaukia:

—**Tprus, karvele,**
Tprus, margoji,
Laikas būtų
Namo gintil!
Tprus, tprus, tprus!

Karvė tik atbēga, atbēga per mišką su didžiausiu rietimu ant ragų! Numetė ant kelmo, mergaitė paslėmė maišą ir vedasi karvę namo.

Pamatė ją pasitinka ir klausia:

— Ar suverpei?
— Suverpiau ir išaudžiau.

Užuot apsidžiaugusi, pamatė ēmė pavydėti:

— Kaip čia tai snaudalei taip sekasi? Reikia dukterį kartu leisti: tegu pažiūrės, kaip ji viską padaro.

Kitą dieną išleido kartu ir dukterį. Idėjo jai pyragų, sviesto, o podukrai — tik juodos duonos kriaukšlę.

Nusivarė pievon karvę, atsisėdo abi. Pamatės duktė pyragus tik valgo, tik kemša. Prisivalgė iki soties, miegas ją apémė. Podukra sako:

— Gulk, sesute: aš tau galvą paieškosiu.

Atsigulė pamatės duktė, snaudžia, bet vieną akį pramerkusি vis žiūri. O našlaitė pamanė, kad jinai jau užmigo. Uždėjo pakulas karvei ant ragų, ir nunešė jas karvę per miškus, per laukus už kalnų aukštujų. Ir vėl šaukia:

— Mū-mū!
Laumės marčios, mū-mū,
Jūs suverpkit, mū-mū,
Ir išauskit, mū-mū,
Išbalinkit, mū-mū,
Ir surieskit...

Vėl tos laumės sušoko kaip skruzdės: čia verpia, čia audžia,
čia balina. Vėl uždėjo drobės rietimą karvei ant ragų.

Vakare našlaitė šaukia:

— Tprus, karvele,
Tprus, margoji,
Laikas būtų
Namo ginti!
Tprus, tprus, tprus...

Išgirdo pamotės duktė našlaitę šaukiant ir atsibudo.

Atbėga, atbėga karvė, šakas laužydama, numeta rietimą, o
pamotės duktė viską mato.

Kitą dieną pamotė prikrovė dukteriai gražių linų, pridėjo
skanių valgymų ir išleido, o podukrą namie paliko.

Pamotės duktė nuginė pievon karvę, rykšte per šonus pliek-
dama, užmetė jai ant ragų maišą, o pati sėdi ir punta pyragus.
Vakare ir ji šaukia:

— Tprus, karvele,
Tprus, margoji,
Laikas būtų
Namo ginti!
Tprus, tprus, tprus...

Ogi karvė atbėga tik su viena sruoga ant rago! Visus linus
išnešiojo, ištasė po mišką, o audeklo — né galelio.

Parsivarė karvę duktė žliumbdama. Pasitinka ją motina.

— Ar suverpei, dukrele?

— Kurgi suverpsi, kad karvė visus linus po mišką išnešio-
jo!..

Kad užpyko pamotė ant karvės:

— Piausiu rytoj už tokį darbą!

Našlaitė išgirdo, nuéjo tvartan ir verkia, karvę apsikabinus:

— Karvele mieloji, žada tave rytoj piauti...

Karvė jai sako:

— Neverk. Kai mane papiaus, tu mano žarnas išdarinėk.

Ten rasi tokį kamuoliuką — tai užkask po langu.

Pamatė liepė savo seniui:

— Piauk karvę!

Papiovė senis, liepė našlaitelį žarnas darinėt.

Podukra darinėjo, darinėjo žarnas verkdama, rado tokį kamuoliuką ir pakasė po langu. Po kiek laiko žiūri — išdygo graži obelélė. Išaugo, pražydo, paskui auksiniai obuoliai ēmė nokti. Ir toks jų gražumas, toks skanumas! Prie obelélės atsirado šulnelis, geriausio vyno pilnas, o ant obelélės gaidelis tupi. Kai tik našlaitė prieina prie obelélės, gaidelis gieda:

— Kakariekū, viršun, šulneli,

Kakariekū, žemyn, obeléle!

Tada obelélės šakos nusileidžia, o šulnely vynas iki kraštų pasikelia. Podukra obuolių nusiskina, vyno pasisemia. Duoda ir pamotei, ir dukteriai.

Bet jei pamotė savo dukterį nusiunčia, tai gaidelis gieda:

— Kakariekū, žemyn, šulneli,

Kakariekū, viršun, obeléle!

Ir pamotės duktė nieko nepasiekia. Pyksta ant našlaitės, bet nieko padaryti negali.

Po kiek laiko važiavo pro šalį karalaitis, sužinojo, kad čia tokia obelélė ir šulnelis yra, ir užsuko pasižiūrėti. Pamotė našlaitę pirtin nuvarė, po loviu pavožė, o savo dukterį aprėdė ir liepia jai:

— Vesk ponaitį po obelim, pasemk iš šulnelio vyno.

Ogi bematant gaidelis sparnais suplasnojo ir gieda:

— Kakariekū, viršun, obelėle,
Kakariekū, žemyn, šulneli!
Kakariekū, čia ne našlaitėlė,
Kakariekū, čionai laumytė.
Kakariekū, o našlaitėlė,
Kakariekū, pirty po loviu.

Klausosi karalaitis: kas gi čia? O ta duktė siekia, siekia obuolių ir negali pasiekti.

Karalaitis liepia tarnui:

— Pažiūrėk, kas ten pirty yra. Ko taip gaidys gieda?

Tarnas atvožė lovį — ogi mergaitė susirietus, išmurzinta visa. Liepė nusiprausti, atvedė ją į sodą, ir gaidelis tuoju pragydo:

— Kakariekū, žemyn, obelėle,
Kakariekū, aukštyn, šulneli!

Našlaitė obuolių priskynė, vyno prisémė. O pamotė iš to piktumo net rykštę išsitraukė, — tuoj puls podukrą mušti. Tada karalaitis paliepė savo tarnams:

— Pririškit tą raganą prie žirgų ir paleiskit į visas keturias šalis — tegu jos né kvapo čia nelieka.

Tarnai taip ir padarė.

O tas karalaitis su našlaite dar ir dabar gal gyvena, aukso obuolius valgo, vyną iš šulnelio geria.

KAIP KARALIAUS SŪNUS SAVO SESERIS RADO

Gyveno kadaise karalius. Jis turėjo tris dukteris ir sūnų. Karaliui mirus, vaikai liko vieni. Kartą sūnus išėjo medžioti. Staiga pakilo viesulas, ir prie karaliaus dvaro durų atsisėdo elgeta, pradėjo melstis. Vyriausioji duktė išnešė jam duonos ir nebegrižo: pagrobė ją tas senis. Ieškojo brolis sesers, ieškojo — nėra, ir gana. Kitą dieną vėl išėjo karaliaus sūnus medžioti. Vėl pakilo viesulas, vėl atsisėdo prie durų elgeta ir meldžiasi.

Išnešė antra duktė duonos — ir ją tas senis pačiupo. Karaliaus sūnus parėjo iš girios, žiūri, kad jau viena sesuo bepalikusi. Vos jis išskubėjo aną dviejų seserų ieškoti, trečią kartą pakilo viesulas, atsisėdo senis prie durų ir meldžiasi. Išnešė jauniausia duktė duonos — ir paskutinę senis pagrobė.

Grįžęs karaliaus sūnus neberado nė vienos sesers ir išėjo jų ieškoti. Ėjo ilgai per laužynus, per girią. Jau ir valgio pristigo.

Staiga žiūri — pagiry stūkso dvaras, o po langu sesuo siuva. Apsidžiaugė sesuo, brolį pamačiusi, ir klausia:

— Kaip tu atėjai per tokius laužynus, per girią, per duobes?
— Éjau, éjau ir atéjau.

Sesuo jam sako:

— Kai parlėks mano vyras Sakalas, tai tave sudraskys. Tu užlisk už pečiaus ir kol kas nesiroydik.

Vakare parlékė su viesulu Sakalas, nutūpė ant dvaro, plunksnas nusikratė ir liko gražus ponaitis. Įėjo ir sako žmonai:

— Duok greičiau valgyt! Tu manęs už vyra nelaikai!
Žmona pradėjo verkti. Sakalas sako:
— Cit, neverk. Aš buvau piktas: šiandien nieko nenumu-
šiau.

Matydama, kad vyras suminkštėjo, žmona jį klausia:

— Jei mano brolis čia ateitų, tai ar priimtum už svainį?
Sakalas sako:

— O kaipgi, tą vieną svainį teturėdamas, nepriimčiau?

Tada brolis išlindo iš užpečkio, pasisveikino su Sakalu.
Sakalas jį pavaišino. Pavalgė karalaitis, atsigérė ir klausia Sa-
kalo:

— Aš vieną seserį radau, bet kažin kur dar dvi?

Sakalas jam sako:

— Čia pagrečiui yra trys dvarai: vienas mano, antras —
mano brolio Vanago, o trečias — brolio Erelio. Ten ir savo
seseris rasi.

Paviešėjo kelias dienas karalaitis ir išėjo antrosios sesers
ieškoti. Žiūri — paupy stūkso dvaras, ir sesuo po langu siuva.
Apsidžiaugė jinai, pamačiusi broli, ir klausia:

— Kaip tu čia atėjai per tokius laužynus, per girias, per
duobes?

— Ėjau, ējau ir atėjau.

— Kai mano vyras Vanagas vakare parlėks, tai tave sudras-
kys, — susirūpino sesuo. — Užlišk už pečiaus ir kol kas nesi-
rodyk.

Parlékė vakare su viesulu Vanagas, nusikratė plunksnas,
gražus ponaitis pasidarė. Įėjo į vidų ir sako žmonai:

— Greičiau duok valgyt! Tu manęs už vyra nelaikai!

Toji padavė valgyti ir verkia. Jis sako:

— Neverk. Aš šiandien labai piktas, nes nieko nenumušiau.
Matydama, kad Vanagas suminkštėjo, žmona jo klausia:

— Jei mano brolis čia ateitų, ar priimtum už svainį?

O jis sako:

— Kodėl ne? Vieną svainį teturėdamas, kaip nepriimčiau.
Karalaitis šmakšt ir išlenda iš užpečkio, pasisveikina su Vanagu. Pavaišina jį Vanagas ir sako:

— Gyvenk pas mane, kol gyvas būsi.

Bet karalaitis nesutiko, padékojo už viešnagę ir išėjo trečiosios sesers ieškoti.

Éjo, éjo, žiūri — paežerėje dvaras stūksa, ir jo sesuo po langu siuva. Apsidžiaugė sesuo, jį pamačiusi, ir klausia:

— Kaip tu atėjai čia per tokias girią, per laužynus, per duobes?

— Éjau, éjau ir atėjau.

— Kai mano vyras Erelis parléks vakare, tai tave užmuš, — susirūpino sesuo. — Užlišk už pečiaus ir kol kas jam nesiodyk.

Parlékė vakare Erelis, nusikratė plunksnas, jéjo į vidų ir sako žmonai:

— Duok greičiau valgyti! Tu manęs už vyra nelaikai!

Žmona pradėjo verkti, ir Erelis atlyžo:

— Neverk. Aš šiandien labai piktas: nieko nenumušiau.

— O jeigu ateitų čia mano brolis, ar priimtum jį už svainį? Erelis sako:

— O kaipgi, tą vieną svainį teturėdamas, nepriimčiau?

Tada karalaitis šmakšt išlindo iš užpečkio ir pasisveikino su Ereliu. Erelis jį pavaišino. Džiaugiasi karalaitis:

— Dabar aš radau visas savo seseris. Niekur nebeisiu.

Kitą dieną atlékė Sakalas su Vanagu į Erelio dvarą ir pradėjo visi trys šnekėti:

— Kur dabar mes jam žmoną gausim?

Sakalas sako:

— Aš žinau mergą: turi didelį dvarą. Galėtų ją vesti.

Vanagas sako:

— Aš žinau našlę: turi tris vaikus ir pusę karalystės. Galėtų ją vesti.

O Erelis juos abu suniekino:

— Ką jūs šnekat! Aš žinau gražią mergą, kuri turi visą karalystę. Bet ji labai stipri. Kas ją pergalės, tas ir ves.

Ir jie išleido karalaitį į kelionę, padovanoję jam stebuklingą karklų kančiuką ir titnagą, per kurį plunksnom pabraukus, visi trys svainiai pagalbon atlėksią.

Užsėdo karalaitis ant risto žirgo ir nujojo į tos mergos karalystę. Išėjo gražioji merga prie vartų ir sako:

— Kas čia toks smarkus atjojo? Gal eisi su manim pakariauti?

Čiupo gražioji merga karalaičiui už plaukų ir norėjo parnesti žemén, bet karalaitis kad émė vanoti ją karklų kančiuku! Bematant apgalėjo ir vedé. Sekančią dieną po vestuvių žmona padavė jam raktus ir pasakė:

— Kur tik nori, ten vaikščiok, tik neik į tą kamarėlę, kur spyna užkabinta.

Išvaikščiojo karalaitis visas menes, neiškentė, įėjo ir į tą kamarėlę. Žiūri — žmogus palubėj pakabintas. Tas žmogus prašo, kad karalaitis jam duotų nors stiklinę alaus. Karalaitis atnešé. Tas žmogus išgérė ir émė prašyti, kad jį nukabintų. Karalaitis nukabino žmogų ir paleido. O tai buvo be mirties karalius, kadaise gražiosios mergos karalystę užpuolęs, visą kraštą išteriojės.

Sužinojo karalaitis, ką paleidės, sėdo ant žirgo ir šoko jį vytis. Pasivijo ir sako:

— Stok, be mirties karaliau! Kausimės!

Išlipo iš karietos be mirties karalius, mušési, mušési, karalaičiui kardą į šoną įrémė, sagas nupiaustė, o pats vél įsėdo į karietą ir važiuoja toliau. Karalaitis vél šoko jį vytis. Pasivijo ir sako:

— Stok, be mirties karaliau! Kausimės!

Karalius sustojo, mušési, mušési, karalaičiui kardą į šoną įrémė ir sako:

— Kai pirmą sykį kovémės — aš tau dovanojau, nes tu man davei alaus, antrą sykį dovanojau, nes tu mane paleidai, o trečią sykį jau nebedovanosiu, užmušiu.

Karalaitis jo nepaklausė ir atsiipeikėjės vėl šoko vytis. Pasivijo ir sako:

— Stok, be mirties karaliau! Kausimės!

Išlipo be mirties karalius iš karietos ir pradėjo muštis. Karaličiui galvą nukirto, visą į gabalélius sukapojo.

Nesulaukdama vyro, iškeliaavo karalaičio žmona jo ieškoti, susirinko tuos gabalélius ir parseivežė namo. Paėmė titnagą, su svainių plunksnomis pabraukė — ir atlékė visi trys svainiai. Sudėliojo Erelis su Sakalu tuos karalaičio gabalélius ir liepė Varnagui:

— Skrisk ir parnešk mums gyvojo vandens.

Vanagas nuskrido už devynių upių, devynių girių, bet prie gyvojo vandens šaltinėlio nepriėjo: aplinkui ugnis kūrenosi. Pasémė vandens iš griovio ir parnešė. Erelis sako:

— Cia ne tas vanduo, — ir pasiuntė Sakalą gydančio vandens parnešti. Sakalas per tą ugnį perlékė, atnešė gyvojo vandens. Erelis palaistė karalaitį tuo vandeniu, ir jis atgijo.

Svainiai sako jam:

— Dabar eik pas tą be mirties karalių. Gal išklausi, kur jo mirtis. Pasisakyk, kad tu medžiotojas ir gali pilną tvartą paukščių privaryti.

Karalaitis persirengė medžiotojo drabužiais, nuėjo pas be mirties karalių ir sako:

— Gal priimsi mane į tarnystę? Aš medžiotojas, galiu pilną tvartą paukščių privaryti..

Karalius sako:

— Gerai, privaryk.

Karalaitis sušvilpė, ir priskrido pilni tvartai paukščių. Be mirties karalius liko labai patenkintas ir klausia:

— Kokio užmokesčio už savo darbą norėtum?

— Nieko kito nenoriu, tik pasakyk, karaliau, kur tavo mirtis.

— Antai, tvarте jautis yra — ten mano mirtis.

Karalaitis nuéjo pas jauti ir émё prašyti, kad atiduotu jam karaliaus mirti. O karalius juokiasi:

— Argi gali pas jauti mano mirtis būti? Mano mirtis ežere, tam ežere akmuo, akmenyje zuikis, zuikyje — antis, antyje kiaušinis. Tame kiaušinyje mano mirtis.

Nieko nelaukës, karalaitis išsiruošé karaliaus mirties ieškoti. Žmona pridéjo jam kelionei visokių valgymu, bet karalaitis éjo, éjo, suvalgë viską, išalko. Beeidamas sutiko šunį ir noréjo jį nušauti. Suva sako:

— Nešauk manęs, aš tau pagalba būsiu! — Ir karalaitis nesové.

Paskui karalaitis pamaté vanagus medy ir noréjo išsiimti vanagiuką, bet vanagas prašo:

— Neimk mano vaiko. Jis bus tau didelé pagalba.

Nors iš alkio žarna žarną rijo, bet pasigailéjo karalaitis vanagiuko ir vél éjo toliau. Pamaté vėži ir noréjo nors pirščiuką išsisukt ir suvalgyt, bet vėžys sako:

— Nesuk tu to pirščiuko: aš tau būsiu didelé pagalba.

Priéjo karalaitis ežerą ir suka galvą: kaip tą akmenį su karaliaus mirtim iš ežero dugno ištraukus? Bet nieko negali sugalvoti — labai jau valgyt norisi. Susimeškeriojo karalaitis didelę žuvį, bet vos paémé ją į rankas, žuvis pradéjo melsti:

— Nevalgyk manęs, aš tau akmenį su karaliaus mirtimi iš ežero iškelsiu.

Karalaitis apsidžiaugé, paleido žuvį, o toji bematant sušauké visas žuvis, ir jos išnešé tą akmenį ant kranto. Karaliaus sūnus permušé akmenį — išbégó zuikis. Kur buvës, kur nebuves, atsirado šuo, pagavo zuikį ir perpléšé — išskrido antis. Pakilo antis į padangę, bet ją tuoj prisivijo vanagėlis, perpléšé, ir

iškrito kiaušinis. Kiaušinis pliumptelėjo tiesiai į ezerą, o vėžys jį išnešė ir padavė karalaičiui.

Karalaitis nuskubėjo pas be mirties karalių. O tas jau serga ir prašo dovanoti, bet karalaitis kiaušinį sudaužė — ir karalius tuo pat mirė. Tada karalaitis grįžo pas savo žmoną, ir jiedu ilgai, laimingai gyveno.

NAŠLAITĖLIS IR MILŽINAS

ežinau nei kur, nei kada, téveliams išmirus, liko pasauly vienas vaikuželis. Vargšas būdamas ir niekur sau vietas neturėdamas, sugalvojo jis į pasaulį keiliauti: bene suras kur pastogėlę.

Kelionei našlaitėlis daugiau nieko neturėjo, kaip tik varškės ryšulėli ir sūrelio kamputėli, o rankelėj ažuolinę lazdelę. Bekeliaudamas rado nuvargusį paukšteli, ant žemės gulintį kaip negyvą. Atsildyt norėdamas, įsikišo jį užantin ir eina. Beeidamas priėjo kalneli ir užsilipo ant jo apsidairyti. Ten jis sutiko baisų milžiną, jį užmušti pasikėsinus. Našlaitėlis savo lazdele į kojos pirštą milžinui bakstėlėjo, ir tas iš skausmo pradėjo šokinėti ir šaukti.

— Na, na, — sako našlaitėlis, — ko taip baisiai rékauji? Juk dar vos pridėjau savo lazdytėlę. Kas bus, kai pataikęs išilgai sveikatėlės uždrošiu? — Ir jau iškélė lazdelę.

Milžinas šaukia:

— Nemušk, nemušk! Susikalbėsime, būsime kaip broliai, drauguželiai! Ta tavo lazdelė labai skaudi. Verčiau pabandykime spausti, — pažiūrėsime, katras daugiau turim sveikatos. — Ir milžinas, pakėlęs rąstigali, taip émė spausti, kad net šerdis virti pradėjo.

— Tai niekis, — sako našlaitėlis, — aš suspausiu akmenužį. — Ir, paémęs savo varškės ryšulėli, taip suspaudė, kad skystimas bėgti pradėjo.

— Tai stiprumėlis, — sako milžinas. — Dabar imsime mesti, kuris iš mūsų toliau numesime.

Milžinas paémė akmenį kaip galvą ir gerokai toli numetė, o našlaitėlis išsitraukė paukšteli iš užančio ir, kai metė, tai tas lékė ir lékė, kol visai iš akių pradingo.

— Tai metimas!

Milžinas pabūgo toliau su našlaitéliu rungtis ir pasikvietė jį į namus pas savo brolius. Broliai nusigando tokio stipruolio ir susitarė jį nakčia bemiegantį užmušti. Jie paémė geležinę kartę ir taip drožė per priegalvę, kad net lovužė sugriuvvo. Galvojo, kad jau našlaitélio galvelę sukūlė. O tas tyčiomis kojūgaly buvo atsigulęs, o galvos vietoje puodą padėjęs. Kai lovelė suiro, jis pašoko ir suriko:

— Kas čia mano lovytélę užgavo? Kur mano lazdelė?

Milžinai pabūgę bematant pro duris išbildėjo, našlaitéliui vienam namus paliko ir paskui toli jo lenkësi.

APIE KALVIO SŪNU MILŽINĄ

Gyveno kartą kalvis ir turėjo tiktai vieną sūnų, bet tokį stiprų, kad tasai jau trejų metų su meška grūmėsi. Kai sūnui suėjo dvyliko metų, tėvas nukalė jam iš dvylikos pūdų geležies lazdą ir išleido į pasaulį: gal kokią tarnystę ras, duonos uždirbs.

Sūnus išėjo, lazda pasiramsčiuodamas. Eina keiliu, žiūri — netoli ese žmonės keturiom žagrėm žemę aria. Pamatę tokį didelį vyra ir dar su geležine lazda, žmonės taip išsigando, kad išbégliojo į visas puses. Milžinas priėjo prie vienos žagrės, pamégino arti, bet stačias nepasiekia — žagrė jam per maža. Tuomet jis atsiklaupė ir pradėjo arti klüpsčias. Arė, kol arklys pavargo. Paskui arė su antruoju arkliu. Ir tą greitai nuvargino. Pailso nuo milžino arimo ir trečias, ir ketvirtas arklys — net pastovėti nebegali. Užtat suarė milžinas visą lauką.

Vakare jis įsikišo vieną arkli į vieną kišenę, antrą — į antrą, trečią arkli įsidėjo į pirštinę, o ketvirtą saujoj suspaudė ir eina pas tą ūkininką, kurio lauką buvo suaręs.

Nuėjęs iškilnojo iš kišenių arklius ir klausia:

— Gal dar kokį darbą man turit?

Žmogus sako:

— Turiu. Reikia kelmus rauti.

Milžinas per gulėjo, rytą atsikėlė ir išėjo kelmu rauti. Tik užkiša savo lazdą už šaknų — ir kelmas iš karto išvirsta. Be-

žiūrint milžinas išrovė tiek kelmą, kiek penki vyrai per savaitę neišrautų. Ir tie žmonės milžino dar labiau išsigando.

Atėjo pietų metas — visi bijo neštį milžinui valgyti. Pagaliau viena moteriškė nunešė barščių kibirą, duonos penkis kelpalus ir alaus statinėlę. Milžinas barščius ir duoną suvalgė, o alaus tik pusę statinės išgérė.

Baigės rauti kelmus, milžinas pasiėmė tą statinėlę su likusių alum po pažasčia ir eina namo. Pakelėje pamatė žmogų, eglėje pasikorusi. Tas pakaruoklis sako:

— Duok ir man nors kiek alaus atsigerti.

Milžinas padavė statinėlę. Pakaruoklis gérė, gérė — visą alų išgérė. Užpyko milžinas ir kad pradės jį lazda mušti, kad pradės muštil! Pliekė, pliekė, kol to net virvė nutrūko. Vos nukritęs ant žemės, pakaruoklis subyrėjo ir iš jo pažiro daugybę pinigu.

Milžinas susipylė pinigus į statinėlę nuo alaus, grijo pasūkininką ir prašo:

— Atiduok man už darbą šią statinėlę.

Ūkininkui gaila naujos statinėlės, bet bijo, kad milžinas jį primuš, ir sutiko:

— Neškis!

Milžinas išėjo iš to ūkininko ir, ką tik sutikdamas, klausinėja: gal dar kas turi kelmą rauti ar šiaip kokio darbo.

Žmonės jam parodė dvarą. Ponas taip persigando, išgirdęs milžiną darbo prašant, kad net žado neteko.

Paskui liepė savo bernams pripilti penkis maišus smėlio, pakintyti arklius ir sako tam milžinui:

— Gerai, duosiu tau darbo: važiuok į malūną ir sumalk ši tuos grūdus.

O tas malūnas stovėjo saloj, vidury ežero, ir jį valdė velniai. Ponas galvoja: „Nuvažiuos ten milžinas su smiltimis, ir jį pamaugs velniai. Ot, ir atsikratysių nekviesto darbininko.“

Milžinas išvažiavo. Štai ir ežeras. Bet į salą tilto nėra, o per vandenį juk nevažiuosi. Nieko nelaukės, milžinas pradėjo rauti medžius ir į vandenį mesti. Bematant atsirado puikiausias keliais per ežerą, ir milžinas nuvažiavo į malūną.

Žiūri — malūnas tuščias, o girnos sukas, mala. Jis tuož išpyle vieną maišą, o pats išėjo arklių iškinkytį. Kur buvę, kur nebuvę, pasirodė velniukai, apspito jį ir kaip ims aplink šokinėti! Tai už plaukų nutvers, tai už nosies griebs!

Pradžioje milžinas dar geruoju juos prašė atstoti, bet kai velniukai nesiliovė, taip ēmė juos lazda tvatyti, kad šie tuož visi išlakstė.

Paskui milžinas priėjo prie girnų ir mato, kad tos mala ne grūdus, o smiltis. Jis pagriebė savo lazdą ir pradėjo po visą malūną velniukų ieškoti, šaukdamas:

— Aš jums parodysi! Kam mano kviečius į smiltis apmainėt?

**Atrado velniukus ir vėl ēmė su savo lazda jiems kailių va-
noti.**

Velniukai rékia:

**— Mes nemainėm! Mes nieko nežinom! Tu pats smiltis at-
sivežei!**

**O milžinas nė klausyti nenori. Karšė, karšė jiems kailius,
kol velniai smilčią į kviečius neapmainė.**

**Milžinas susimalė, susikrovė maišus į vežimą, žiūri — ne-
béra jo arklių! Vėl sugrįžo pas velnius ir dar kartą ēmė juos
su savo lazda proto mokyti, kad jo arklius atiduotų. Velniai
rékia:**

— Tavo arklius vilkai suédé!

O milžinas nė klausyti nenori.

**Turėjo velniai duoti jam porą puikiausių eržilų, nors mil-
žino arklius iš tikrujų vilkai buvo suédę. Milžinas pasikinkė
eržilus ir parvažiavo. Ponas, išėjęs prie vartų, net apstulbo: iš-**

leido milžiną su paprasčiausiais arkliais, o tasai su tokiais eržilais grjžta, ir iš smilčių kvietinių miltų primalė. Nusigando ponas ir išleido už jo savo dukterį, kad tik tas milžinas jam nieko pikto nedarytų.

VELNIAS—VARGŠO BERNAS

Seniai seniai, kai dar Lietuvoje tebebuvo baudžiava, gyveno labai neturtingas žmogelis. Vieną ankstų ryta jis išsiruošė lauko arti. Nusivaręs arklį į lauką, nusivilko švarką, į jį susupo pusryčiams pasiimtą juodos duonos kampelį ir padėjo ant ežios rėžio gale. Beardamas išalko. Arklį paleido pasiganyti, pats sėdo ant ežios ir jau valgys. Išvynioja švarką, žlūri — duonos nebéra!

Nusiminė vargšas, kad visą dieną reiks jam nevalgius dirbti. Iš nusiminimo net susikeikė:

— Ar velnias čia dabar mano duoną pavogė?

Staiga strykt ir atsiranda velnias prieš tą žmogelį.

— Aš tavo duoną pavogiau, — sako velnias. — Samdyk mane per berną, tai bedirbdamas tau atsilyginsiu.

— Kur aš čia tave samdysiu, — atsiduso žmogelis. — Pats neturiu ko valgyti, tai ką tau duosiu. Dviese dar didesnį badą kęstume.

Bet velnias neatstoja:

— Kai abu dirbsim, tai ir valgyti turėsim.

Žmogus ir pasamdė velnia.

Velnias tuo pat sako vargšui:

— Nueik pas poną, paprašyk, kad pievas prie ežero užduotų.

Vargšas nuėjo dvaran ir paprašė. Ponas vargšui pievas uždavė; labai jos klampios ir prastos buvo. Velnias tas pievas išarė, išakėjo ir pasėjo rugius. Rugiai išaugo tokie gražūs, kad ponas sumanė jų žmogeliui nebeduoti. Kai atėjo piūties metas, užvaizdos suvaryti, susirinko dvaro žmonės ir kerta rugius. Velnias vargšui sako:

— Eik ir paprašyk poną, tegu jis leidžia nors naštą rugių parsinešti.

Nuėjės dvaran, žmogelis prašo poną:

— Ariaus, sėjau, dirbau, — gal, ponuli, duosi nors naštą rugių...

— Naštą tai gali parsinešti, — sako ponas.

Pasiėmė velnias virves ir išėjo rugių naštos parsinešti. Pasisitiesė virves ant rugienos ir émė pédus krauti. Dvaro žmonės piauna rugius, o velnias juos krauna, krauna, — didžiausią stirtą susikrovė. Dvaro užvaizda, tai matydamas, nubégo ir pasa-ké ponui. O velnias jau spėjo visutelius rugius susikrauti stirton, užsimetė ją ant pečių ir eina sau tiesiai per dvarą namo!

Įtūžo ponas. Dvare buvo labai piktas jautis, kuris ir žmones badydavo. Ponas liepė tą jautį išleisti, kad vargšo berną subadytų. Paleistas jautis baubdamas puolę ir émė rugių naštą draskyti ragais. O velnias, kaip niekur nieko, nutvérė jautį už uodegos ir užmetė ant naštos. Parnešęs rugius ir jautį namo, sako vargšui:

— Imk savo duoną! Va priedo dar ir mésos! Dabar aš tau atsilyginau už aną duonos kampelį. Lik sveikas!

Ir velnias dingo.

SAKALAS

itą kartą gyveno karalius ir turėjo tris sūnus. To karaliaus sode buvo obelis su auksiniais obuoliais. Vie-ną vasarą kažkas pradėjo tuos obuolius vogti. Tévas siuntė vyriausią sūnų obels saugoti, bet tas knapsėjo, knapsėjo nosimi, užmigo ir vagies net nepamatė. Ant-rasis sūnus irgi visą naktį pramiegojo.

Atėjo eilė obelį saugoti jauniausiam sūnui. Jis pa-siémė du šepečius: vieną prisirišo prie pakaušio, o antrą po smakru. Išilipo į obelį ir laukia. Vos pradėjo jį miegas imti, gal-va pradėjo svirti žemyn, ir jis išidūrė į tą šepetę, kur po smakru buvo prisirišęs. Kai galva pradėjo atgal svirti — kitas šepetyς dūrė. Taip karalaitis neužmigo visą naktį.

Prieš aušrą jis pamatė, kad nušvito visas sodas, lyg gaisro metu, atlékė sakalas, nutūpė į obelį ir pradėjo aukso obuolius lesti. Karalaitis šoko paukštį gaudyti, bet tik vieną plunksną išpešė iš uodegos. Rytą parėjo namo. Tévas klausia:

— Na, sūnau, ar pagavai vagi?

— Vagies nepagavau, bet jí mačiau ir net vieną plunksną išpešiau! — Karalaitis ištraukė plunksną, ir net visas dvaras nušvito.

Apsidžiaugė karalius.

— Jeigu nuo vienos plunksnos tokia grožybė, tai koks nuo-stabu turėtų būti paukštis! — sušuko jis ir paliepė savo sū-nums: — Jokit to paukščio ieškoti. Kuris surasite ir atnešite jí man, tam atiduosiu valdyti karalystę.

Pradėjo broliai rengtis į kelionę. Vyresnieji išsirinko sau geriausius arklius, o jauniausiam paliko prastą kumelę. Ką tas darys — paémé tokią, kokia liko, ir išjojo.

Jojo, jojo visi ir prijojo kryžkelę. Čia trys keliai éjo į tris šalis, o kryžkelėje gulėjo akmuo, ant kurio buvo parašyta:

„Pirmu keliu josi — turtinges būsi,
Antru keliu josi — žmoną gausi,
Trečiu keliu josi — vilkas arkli papiaus.“

Broliai sustojo, perskaité. Vyresnieji išsirinko sau pirmuosius du kelius, o jauniausiam teliko tas, kur turi vilkas arkli papiauti.

Ir išsiskyré broliai kas sau. Jauniausias pajojéjo kiek, žiūri, priešais vilkas atbéga. Vilkas jam sako:

— Lipk nuo arklio: aš tavo arkli piausiu.

Nieko nesakęs, jaunikaitis nulipo. Vilkas arkli papiovė ir nusitempē į tankumyną, o tas karalaitis sédì prie kelio, sakalo plunksnā varto ir nežino, ką toliau daryti, kaip be arklio tokį kelią nueiti.

Tik žiūri — tasai vilkas vėl sugrįžta. Pribégo prie karalaičio ir sako:

— Aš tavo arkli suédžiau, tai dabar pats ir nunešiu tave bematant, kur tau reikia. Sésk ant manęs.

Karalaitis atsisédo, ir vilkas nunešé jį į vieno karaliaus dvarą.

— Dabar, — sako vilkas, — eik į sodą. Sode rasi gražų paukštį, o narvelį dar gražesnį. Paukštį pasiimk, o narvelio neliesk, nes bus blogai.

Karalaitis nuéjo į tą sodą, pasiémé paukštį, bet žiūri, kad labai jau narvelis gražus. Gaila palikti.

— Tebūnie, kas bus, imsiu ir narveli!

Vos jis pajudino tą narvelį, kaip émē skambéti visi varpai, kaip šoko to karaliaus sargai! Sugavo karalaitį ir veda pas karalių. Papasakojo karalaitis, kaip jis susekës sakalą aukso obuo-

lius beraškant ir kaip tėvas paliepės tą sakalą surasti. Vienas tarnas sako:

— Reikia jį užmušti, šitą vagį.

Antras sako:

— Ne. Reikia pakarti!

O karalius sako:

— Ne, mes jį paleisim. Bet jeigu tu toks gudrus, jaunikaiti, tai pavok man iš kito karaliaus eiklų žirgą. Jei atvesi man tą žirgą, aš tau atiduosiu sakalą.

Ir karalaiti paleido. Tasai sugrįžo pas savo vilką nusiminęs.
Vilkas jį bara:

— Na, ar nesakiau, kad narvelio neimtum, nes bus blogai? Ką dabar bedarysi? Sėsk ant manęs — josim to arklio ieškoti!

Bematant jie atsidūrė kitoje karalystėje. Vilkas sako:

— Eik dabar į karaliaus tvartus. Rasi eiklų žirgą, o kamanas dar gražesnes. Žirgą pasiimk, bet kamanų neliesk, nes bus tau blogai.

Karalaitis nuéjo į tvartus, rado žirgą. Žirgas gražus, o kamanos dar gražesnės.

Karalaitis galvoja sau:

— Kaipgi aš tą žirgą be kamanų parvesiu? Kas bus, tas bus, imsiu ir kamanas!

Vos tik jis kamanas pajudino, tuoj vėl suskambėjo varpai, atbėgo to karaliaus tarnai, karalaiti sugavo ir veda pas karalių.

Vienas tarnas sako:

— Reikia jį užmušti, tą vagį.

Antras sako:

— Ne, reikia gyvam odą nulupti.

O karalius sako:

— Ne, mes jį paleisim gyvą ir sveiką. Tik, jeigu tu toks gudrus, parnešk man iš už jūrų marių gražią mergą. Jei parneši, aš tau atiduosiu žirgą.

Karalaitis grįžo pas vilką nusiminęs, verkia. O vilkas sako:

— Ar aš tau nesakiau, kad kamanų neimtum! Tiek to, dar kartą tave nešiu, o jei vėl neklausysi, žinokis.

Vėl karalaitis atsisėdo ant vilko ir prijojo prie marių. Dabar vilkas sako:

— Paplauk mane: iš manęs pasidarys laivas, iš liežuvio — įrklas, iš vidurių trys suknios ir trys žiedai. Kai perplauksi per marias, iškelk prieš karaliaus langą gražiausią suknią, kad vi si matytų: pirklys iš svetimos šalies aplaukė.

Papiovė tas karalaitis vilką, perplaukė per jūras marias. Iškėlė gražiausią suknią prieš karaliaus langą, rodo. Pamatė ją gražioji merga ir sako karaliui:

— Atplaukė pirklys iš svetimos šalies ir turi labai gražių suknijų. Aš eisiu, vieną nusipirkisu.

Karalius sako:

— Leisk taraitę.

Tarnaitė nuėjo, bet karalaitis jai nedavė gražiausios suknios, tik prastesnę.

Karalaitei nepatiko.

— Negražią atnešé. Eisiu pati.

Iliro gražioji merga į laivą, émė suknias vartytį, žiedus maustyti, o karalaitis tuo persiyré kiton jūrų marių pusén ir nusivežė mergą. Pakrantėj vilkas vėl atgijo ir nunešė karalaitį su gražiaja merga pas karalių, kurio tvartuose eiklusis žirgas stovėjo.

Vilkas pasivertė į tą gražią mergą ir sako karalaičiui:

— Dabar tu mane vesk karaliui. Kai tau atiduos žirgą, nemiršk ir manęs paminėti.

Nuvedé karalaitis tą mergą karaliui, karalius atidavé jam žirgą, dar ir karietą pridėjo, o mergą išleido po sodą pasivaikščioti.

Karalaitis pasikinkė žirgą į tą karietą, išisodino mergą ir sako:

— Kažin kur tas mano vilkas?

Bematant pakilo viesulas ir tą mergą iš karaliaus sodo išnešė. Pasivijo viesulas karalaitį su gražiaja merga ir vėl atvirto vilku.

O karalius, ką bedarys, numojo ranka ir sako:

— Matyt, velnias mergą išnešė! Tuščia jos: velnias davé, velnias ir atémé!

Nuvažiavo jie pas tą karalių, kuris sakalą augino. Vilkas pasivertė į gražų žirgą ir sako karalaičiui:

— Dabar tu mane vesk tam karaliui. Kai pasiimsi paukštį ir sugriži į karietą, nepamiršk ir manęs paminėti.

Karalaitis nuvedė žirgą. Karalius apsidžiaugė, atidavė jam tą sakalą, dar narvelį pridėjo, o žirgą į žolę paleido, kad pasiganytų.

Karalaitis sugrižo į karietą ir sako:

— Kažin kur dabar tas mano vilkas?

Vos jis taip pasakė, pakilo viesulas ir tas žirgas su viesulu nulékė, vėl pavirto į vilką ir karalaitį pasivijo.

O karalius, ką darys, atsiduso, ir tiek:

— Matyt, velnias žirgą nunešė! Tuščia jo: velnias davé, velnias ir atémè!

Pasivijęs karalaitį, vilkas sako:

— Dabar aš tavęs nebenešiu. Jau turi žirgą, paukštį ir mergą. Gali grįžti namo. Privažiuosi kryžkelę — rasi du elgetas sédint. Nieko jiems neduok ir nešnekék su jais, nes bus blogai.

Ir vilkas nubėgo sau. O karalaitis su ta merga važiuoja, važiuoja, kol privažiavo kryžkelę. Žiūri karalaitis, kad ten abu vyresnieji jo broliai sėdi — tokie apiplyše, tokie nuskurė! Galia la jam pasidarė brolių, išlipo iš karietos, pradėjo šnekétis.

O broliai mato, kad jaunėlis ne tik paukštį vežasi, bet ir eiklus žirgas į karietą pakinkytas, ir gražuolė merga karietoje sėdi.

Ir susitarė tie broliai jauneli nužudyti, o tévui pasakyti, kad jie viską suradę. Taip ir padarė. Karalaiti nužudė, o mergai sako:

— Jeigu pasakysi, kad ne mes, o jis tave iš užjūrio parvezé, ir tau taip pat bus.

Nuvežė ją į karaliaus dvarą, tasai apsidžiaugė, nutarė vyriausiąjį sūnų su ta merga apvesdinti ir émė ruoštis puotai. Tlk nesupranta karalius, kodél žirgas toks liūdnas, ir paukštis negieda, ir merga rauda...

O vilkas tuo tarpu bėgo pro tą kryžkele, kur jauniausias karalaitis nužudytas gulėjo. Pamatė jį, užsiglaudė už medžio ir laukia. Kur buvęs, kur nebuvo, atlékė varniukas, atsitūpė ant to karalaičio ir jau ruošiasi akis kapoti. Vilkas tik kapt, nutvérė tą varniuką ir laiko, ruošiasi suplėšyti. Beregint iš kažkur atskrido senė varna ir prašo:

— Paleisk, paleisk mano vaikelį, neplėšyk!

— Atnešk gyvojo vandens, tai paleisiu!

Varna nulékė už devynių kalnų, už devynių upių, parnešé gyvojo vandens. Vos vilkas patepė gyvuoju vandeniu karalaičio žaizdas, tasai atgijo ir sako:

— O, kaip kietai miegojau!

— Bütum ir visai nepabudės. Juk sakiau, kad nesirodytum tiems elgetoms! Matai, tavo broliai tave buvo nužudę.

Tada karalaitis viską prisiminė. Nuskubéjo į tévo dvarą, o ten jau vestuvés ruošiamos. Vos jį gražuolé merga pamatė, tuoju nustojo raudoti, paukštis pradėjo giedoti, žirgas pralinks-méjo. Gražioji merga bematant viską karaliui papasakojo. Tévas vyresniuosius sūnus išvarė iš namų, o jauniausiam atidavé valdyti visą karalystę ir iškélé šaunias vestuves.

VELNIŲ PIRŠLYBOS

G

yveno kadaise senis su geltonkase dukrele. Pasidaboję velniai jos jaunumėli ir visu pulku atbildėjo pirštis. Senis sako:

— Atvažiuokit rytoj: dar mano dukrelė neaprėdymta.

Velniai ir išbildėjo sau. Tada senis aprėdė katę ir patupdė ją už stalo, o dukrą įsodino į ratukus, apkrovė šienu ir važiuoja.

Bevažiuojant sutinka velnų pulką. Tie klausia:

— Seni, seni, kur važiuoji?

— I turgelį!

— Ką veži?

— Šienelį!

— Ar nematei mergytės, kuriai mes piršomės?

— Mačiau, kaip nematysi! Dar ir jos dainelę moku.

Velniai prašo.

— Padainuok, seni!

Senis ir uždainavo:

— Sèdi, sèdi karaliūtė,

Šilko kasą šukuodama,

Aukso žiedus maustydama!

Išgirdę tokią dainele, velniai dar greičiau keliu nurūko. Senis važiuoja toliau, susitinka antrą velnų pulką. Ir tie klausia:

— Seni, seni, kur važiuoji?

- I turgelij!
- Ką veži?
- Šienelij!
- Ar nematei tos mergytės, kuriai mes piršomės?
- Mačiau! Dar ir jos dainelę moku:

— Sėdi, sėdi karaliūtė,
Šilko kasą šukuodama,
Aukso žiedus maustydama!

Išgirdė tokią dainelę, velniai apsidžiaugė ir dar smarkiau savo arkliams sukirto.

Kiek pavažiavės, senis susitinka trečią velnių pulką. Tie klausia:

- Seni, seni, kur važiuoji?
- I turgelij.
- Ką veži?
- Šienelij.
- Ar nematei tos mergytės, kuriai mes piršomės?
- Mačiau! Dar ir jos dainelę moku:

— Sėdi, sėdi karaliūtė,
Šilko kasą šukuodama,
Aukso žiedus maustydama!

Velniai, išgirdę tokią dainelę, rükte keliu nurūko, anuos du pulkus vijosi.

Nuvažiavo velniai į senio trobelę, rado katę, už stalo pasodintą. Jie ir šiaip, ir taip katę kalbina, o toji vis tiek, nagus atstačius, uodegą išpūtus, purkštauja.

Nei tų kasų, nei žiedų... Suprato velniai, kad senis juos apgavo, ir šoko jį vytis.

O senis jau nebetoli marių buvo, kai išgirdo, kad žemė dun-

da, medžių šakos nuo véjo linksta, — velniai jį su mergyte vejas. Privažiavo senis prie pat marių ir šaukia:

— Ei pone, pone,
Tu karaliūne,
Permesk šilko juostą
Šiton pusén!

Pašaukė senis, laukia juostos, bet niekas nepermetė. Neišgirdo karaliūnas. Vėl senis šaukia:

— Ei pone, pone,
Tu karaliūne,
Permesk šilko juostą
Šiton pusén!

Ir vėl karaliūnas neišgirdo, vėl juostos nepermetė. Jau velniai visai nebetoli, jau žemė dreba, medžiai svyruoja. Trečią kartą senis šaukia:

— Ei pone, pone,
Tu karaliūne,
Permesk šilko juostą
Šiton pusén!

Išgirdo karaliūnas, permetė šilko juostą. Senis su mergyte užsikabino už juostos ir plaukia per marias.

Velniai atbildėjo prie kranto, žiūri, kad senis su mergyte jau marių vidury. Lakstė, lakstė velniai pamariu — ir jie karaliūną šaukti émė:

— Ei pone, pone,
Tu karaliūne,
Permesk šilko juostą
Šiton pusén!

Šaukė, šaukė visi, bet karaliūnas kaip nemeta juostos, taip nemeta. Galų gale nusibodo karaliūnui velnij riksmo klausytis,

permetė žarną. Velniai sukibo visi už tos žarnos, keliai per marias. O čia vėžys priplaukė ir nugnybo žarną, — velniai visi nugarmėjo į marių dugną ir nuskendo.

KAIP VARGŠAS VIETOJ DUONOS VIRVĘ PIRKO

Vienas neturtingas žmogelis taip nusigyveno, kad net duonos tai dienai nebeturėjo, o ir pirkti nebuvo už ką. Jis nuėjo pas turtingą kaimyną ir prašo:

— Paskolink man rugių saikelį, visai badu mirštu.

Turtuolis nieko jam nedavė ir dar iš savo namų išvarė, kad vargšas jam aslos neprimindžiotų. Eina žmogelis namo ir galvoja sau: „Dabar man geriau būtų numirti.“

Beeidamas keliu, jis sutinka nepažistamą ponaitį. Tasai klausia:

— Žmogeli, ko tu toks liūdnas?

— Néra kuo džiaugtis. Neturiu ko valgyti, jau verčiau nimirčiau.

— Tas ponaitis davė jam kelis pinigelius ir liepia:

— Eik ir nusipirk už tuos pinigus virvę.

— O žmogelis jam sako:

— Tai kam man ta virvė? Geriau jau aš kokį duonos kąselį savo žmonai ir vaikams nupirksiu.

— Ponaitis atsakė:

— Bus tau ir duonos, tik nusipirk virvę.

Žmogelis nuėjo į miestą ir nusipirko virvę. Begrįždamas namo, užtiko duobę, ką tik iškastą, ir sako sau:

— Palauksi ir pažiūrėsiu, kas čia bus.

Numetė virvę ant žemės, o pats į medį įlipo ir laukia. Žiūri: ateina jo turtuolis kaimynas su maišu ant pečių. Priėjės prie duobės, jis išpylė iš to maišo pinigus ir dar sugrižo pabaigti nešti.

Žmogelis, ilgai nelaukdamas, visus pinigus iš duobės išsiémė ir parsinešė namo, iš to džiaugsmo net virvę prie duobės pamiršės.

Turtuolis atėjo, atnešė likusius kelis auksinius. Žiūri — jo pinigų nebéra. Kaip ims dejuoti, nuo galvos plaukus draskyti, keiktis! Pamatė vargšo paliktą virvę ir iš to pykčio pasikorė. Šitaip ir teko turtuolis ponaičiui, — mat, to ponaičio kipšo būta.

APIE PIRKLIOS SŪNŲ IR GULBĘ

adaise gyveno pirklys, kuris važinėdavo po tolimus kraštus. Vieną kartą tas pirklys prisikrovė pilną laivą visokių prekių ir plaukė per marias į kitą karyštę prekių parduoti ir pinigų pelnyti.

Jam beplaukiant, sustojo laivas ir nė iš vietas nejudė. Pirklys apžiūrėjo laivą iš visų pusiu ir pamatė, kad jį laiko kažkoks raudonas gaidys.

- Kodėl tu, gaideli, laikai mano laivą? — paklausė pirklys.
- Ogi todėl, kad noriu, — atsakė gaidys.

— Paleisk, raudonas gaideli, aš skubu į tolimą šalį, — prasė pirklys.

— Paleisčiau, — sako gaidys, — jeigu tu, pirkly, man ką nors duotum.

— O ką aš tau, gaideli, galiu duoti?

— Aš nenoriu to, ką tu turi. Noriu, kad man pažadétum tai, ko namie nepalikai.

Pirklys pagalvojo, pagalvojo ir pažadéjo.

Tada raudonas gaidys nuskrido, o laivas vėl plaukė toliau. Pirklys išpardavé tolimoje žemėje visas prekes, pelné daugybę pinigų ir sugrižo namo. Namie jis rado gimusį sūnų Joną. Tik dabar pirklys suprato, ką jis raudonam gaidžiui-velnui pažadéjo, ir labai nusiminé.

Pirklio sūnus gražiai augo ir buvo gudrus vaikas. Bet juo sūnus augo didesnis, juo labiau tévas liūdėjo. Ne kartą Jonas klausdavo tévą:

— Kodél tu, téveli, toks nusiminęs?

— Ko čia žmogus linksmis? Jau senatvė artinasi, — atsakydavo tévas.

Kai sūnus jau visai suaugo, tévas jam pasakė, kad jis dar negimęs buvo raudonam gaidžiui pažadétas. Sūnus atsisveikino su tévais ir išėjo ieškoti to, kam jį pažadéjo tévas.

Ilgai jis éjo, pavargo. Priéjo pamarj ir atsigulé pailséti. Jam begulinint, atléké į pamarj trys gulbés, nusipurté plunksnas, pavirto į gražias mergeles ir émė taškytis bangose. Pirklio sūnus atsigulé į jauniausios mergelės plunksnas ir užmigo.

Mergelės pasimaudė, susirinko plunksnas — vėl gulbémis virto. Tik jauniausioji niekaip savo plunksnų neranda. Pagaliau pamatė, kad ant jos plunksnų jaunikaitis miega, ir émė prašyti:

— Atiduok mano plunksnas! Kai prireiks, aš tau padésiu. Žinau, kur tu eini ir ko ieškai.

Jonas atidavė mergelei plunksnas, ji vėl pavirto gulbe ir tarė:

— Dabar eik pamariu, kol rasi olą. Išsk i tą olą ir, prięjės duris, pasibelsk.

Gulbė nulékė sau, o Jonas atsikélė ir nuéjo pamariu. Priéjo tą olą, rado duris, pasibeldė. Duris atidarė velniūkštis ir nuvedė Joną pas seną velnią. Tas liepė vaikinui pailsēti penkias dienas, o šeštąją turésiąs gирioje per vieną dieną iškirsti medžius, išrauti kelmus, išarti dirvą, paseti kviečius, užauginti, nukirsti, iškulti, sumalti, iškepti ir jam du pyragus atnešti!

Jonas nusiminė, nuéjo į savo kambarį ir verkia. Naktį pro langą iškrido gulbė, pasivertė mergele, pradėjo Joną ramiinti ir padavė jam stebuklingą dūdele, pamokius, kaip su ja elgtis.

Šeštąją dieną velniai nuvedė Joną į tą girią. Kol velniai čia pat stypsojo, Jonas nieko neveikė, tik gulėjo atsigulęs, bet vos tie nuéjo savais keliais, Jonas išsitraukė iš kišenės dūdele, uždūdavo — ir akies mirksny nebliko miško, o atsirado du pyragai. Jonas juos parsinešė, pasidėjo šalia lovos, o pats ramiai užmigo. Ryto metą senis velnias klausia:

— Na, Jonai, ar atnešeim mums abiems po pyragą?

— Atnešlau, — sako Jonas ir padavė tuos pyragus.

Nustebi senis velnias ir liepė Jonui tris dienas pailsēti, o ketvirtą dieną per plačią upę tiltą pastatyti.

Jonas ilisis, bet vis jam tas darbas rūpi. Naktį vėl gulbė atskrido, davė Jonui kauliuką ir pasakė:

— Mostelk su tuo kauliu, ir bus viskas taip, kaip tau įsakyta padaryti.

Jonas paklausė. Ketvirtos dienos vakarą senis velnias ateina to tilto žiūrėti. Ogi žiūri — pastatytas plačiausias tiltas, ir dar žibintais nušviestas.

Nustebi senis velnias ir liepė: tegu Jonas pailsesiąs dvi dienas, trečią dieną turésiąs šimto metų kumelę prajodyti.

Jonas ilsiši, nors vis tas naujas darbas rūpi. Bet naktį vėl atskrido gulbė, davė Jonui tris rykštęs: sidabrinę, auksinę ir deimantinę ir pamokė:

— Kai tik užsési ant tos kumelės, pirma su sidabrine rykštę plak, paskui su auksine, o galiausiai — su deimantine.

Atėjo trečia diena. Velniai atvedė Jonui persenusią kumelę — tik oda ir kaulai, bet dar neprajodytą.

Jonas užsėdo ant jos, išsitraukė sidabrinę rykštę, émė plakti. Kumelė nebėga, tik vis aukštyn šoka. Tada Jonas išsitraukė auksinę rykštę. Kai su ta pliekė, kumelė dar labiau siuto, o velniai susiriesdami juokėsi, kad su tuo darbu Jonas tikrai ne-susidorosiąs ir visiems laikams liksiąs seniui velniui bernauti.

Tuomet Jonas išsitraukė deimantinę rykštę ir, vos pradėjo su ta plakti, tuoj kumelė paklusso. Velniai labai nusiminė, émė tartis, ką čia dar Jonui uždavus padaryti.

Paskui liepė Jonui pailsėti vieną dieną, o kitą dieną jis turėsiąs atspét, kuri iš trijų gulbių jauniausia.

Jonas ilsiši. Naktį vėl atskrido gulbė ir sako:

— Kai tau lieps spēti, aš su koja galvą krepštelsiu.

Išaušo rytas. Įvedė senis velnias Joną į menę, o ten trys gulbės bestovinčios. Viena su koja krepstelėjo galvą, Jonas ir parodė, kuri jauniausia.

Tik dabar velniai suprato, kad gulbė Jonui padeda, ir užpyko:

— Palaukite! Mes jums parodysim!

Tuoj senis velnias liepė Joną su gulbe užrakinti, o kitiems velniamams kaisti smalos katilus, — rytoj virsią smaloje Joną ir jauniausią gulbę.

Naktį gulbė išlindo pro rakto skylutę, išleido Joną, numbėgo jie į tvartą, pasibalnojo arklį ir išjojo.

Velniai ryta sukilo, užkūrė ugnį ir eina Jono su gulbe atvesti. Žiūri, kad jų nebéra. Senis liepė beregint vienam velniui vytis Joną su gulbe. Jiedu išgirdo atsivejant; tuomet gulbė

pasivertė į avelę, o Joną pavertė į seną piemenį. Velnias prijojo ir klausia:

— Seni, nematei, ar neprajojo kas pro tave?

Senukas sako:

— Mačlau, prajojo, bet jau praėjo kokie penkeri metai, kaiptas buvo.

Velnias nusiminė ir grįžo atgal. Senis velnias klausia:

— Na, kur Jonas su gulbe?

— Nepavijau. Radau tiktais piemenį, avelę ganant, ir jis pasakė, kad jau penkeri metai, kai kažkas pro šalį prajojės. Aš nė nebebandžiau vytis.

Senis sako:

— Žioply, reikėjo tą senį imti: ten Jonas ir buvo.

Išsiuntė kitą velnią vytis. O Jonas su gulbe joja toliau. Išgirdus, kad jau vėl velnias juos atsiveja, gulbė pati pasivertė į žvirblį, arklių pavertė į kviečius, o Joną — į senį, kuris taikėsi nušauti tą žvirblį.

Velnias prijojo ir klausia:

— Ar čia, senuk, kas nors neprajojo?

— Prajojo, bet jau bus gal dešimt metų.

Velnias nusiminė ir grįžo atgal.

Senis velnias klausia:

— Kodėl jū nesugrąžinai?

Tas sako:

— Kur čia bepavysi! Prijojau senuką, kuris taikėsi žvirblį nušauti, tai tas sakė, kad bus jau dešimt metų, kai jie prajojė. Aš ir nebesivijau.

Senis émė plūstis:

— Žioply, kodėl neémei to senio? Ten Jonas ir buvo!

Dabar sédo pats senis velnias ant arklio ir vejas. O Jonas ir gulbė jau buvo netoli Jono tévo namų, kai išgirdo, kad vėl juos kažkas atsiveja. Gulbė bematant pavertė arklių į upę, Joną — į žveją, o pati pasivertė antimi. Senis velnias tuoju viską

suprato ir puolė upės vandenį lakti. Laka, laka, jau nebedaug vandens beliko. Išsižiojo velnias, norėdamas kartu ir antį su žveju praryti, bet tuo tarpu visas vanduo vėl išsiliejo ir vėl pasidarė plati upė, kaip buvus. Matydamas, kad nebepagriebs Jono ir gulgės, velnias nusispievė, sėdo ant arklio ir nubildėjo atgal į pragarą.

O Jonas su gulbe parjojo namo sveiki, linksmi ir iškėlė vestuves. Ir aš ten buvau, valgiau ir gėriau. Pasigėriau, girtas atsiguliuau į pakulas ir užmigau. Buvo karas, patrankas pakulomis kimšo — tai ir mane kartu sukimšo. Kai šovė, tai net šičia mane atšovė, ir aš jums pasaką pasekiau.

KAIP KARALIAUS SŪNUS VARLĘ VEDĖ

Gyveno karalius ir turėjo tris sūnus. Kai sūnūs užaugo, vieną rytą karalius sako jiems:

— Eikite sau žmonų ieškoti. Kai tik pamatysit mergele, kuriai ant galvos gélės žydėtų, tą ir parsivežkite.

Ir išėjo tie sūnūs į įvairias puses sau žmonų ieškoti. Vyriausias sūnus netrukus sutiko bajoraitę su gélė ant galvos, antrasis — neturtingą mergele, ir abu jas parsivežė į savo tévo dvarą.

O trečiasis vaikščiojo kiaurą dieną, bet niekur nesutiko mergelės, kuri galėtų jo žmona būti. Tlk vėlai vakare pamatė varlelę su gélė ant galvos. Jauniausias karaliaus sūnus pasiėmė varlelę, ant delno parsinešė namo ir paleido. Ta palindo po lova.

Vyresniųjų brolių žmonos tėvams patiko — gražios, o iš jauniausiojo visi juokėsi. Tik karalienė ji užjautė. Kartą karalienė sako:

— Tegu iškepa visas trys marčios duoną. Pažiūrėsime, kuri geriau iškeps.

Jauniausias karalaitis nusiminė, dejuoja. Kas gi jam iškeps tą duoną? Nuėjo pas varlelę ir sako:

— Oi, bėda, bėda. Mano motina liepė duonos iškepti. Juk tu neiškepsi!

Varlelė atsakė:

— Gal ir iškepsiu. Atnešk man miltų, vandens ir malkų, o pats eik sau, kur tinkamas. Tik rytą ateik.

Ateina karalaitis rytą — ogi garuoja duona iškepta, kvepia! Nunešė karalienei. Vyresnieji broliai irgi atnešė savo žmonų iškeptą duoną. Karalienė paragavo. Visų marčių duona gera, skani, bet varlelės — skaniausia. Pagalvojo, pagalvojo karalienė ir sako:

— Dar aš nežinau, kuri geriausia mano marti. Tegul visos iškepa pyragus. Kurios pyragas bus geriausias, ta ir bus geriausia marti.

Jauniausias sūnus vėl susirūpino. Jéjo pas varlelę ir dejuoja:

— Ak, bėda, néra kam pyragų iškepti...

Varlelė ji ramina:

— Nedeluok. Gal ir aš iškepsiu. Atnešk man viską, ir pats eik sau, o rytą ateik.

Tas rytą atėjo — ogi pyragai jau iškepti. Ir kitos marčios iškepė. Karalienė paragavo ir sako:

— Visų pyragai skanūs, bet tos varlelės skaniausi. Geral, tegu visos pasiuva po marškinius, tada aš žinosiu, kuri marti geriausia.

Jauniausias sūnus atėjo pas varlelę ir vėl dejuoja:

— Ak, bėda, bėda, — néra kam marškiniai pasiūti.

O varlelė atsako:

— Nedejuok. Atnešk audeklą, žirkles, siūlus, o pats eik sau iki ryto.

Rytą jeina karalaitis — ant stalo gražūs marškiniai pasiūti guli. Nunešė juos motinai. Kiti broliai irgi atnešė. Motina pažiūrėjo, pažiūrėjo — vis tiek varlelės marškiniai gražiausi. Su sigėdo vyresnieji broliai, nebesijuokė iš varlelės. Dabar motina sako:

— Reikia, vaikai, vestuves kelti.

Jauniausiasis sūnus nusiminė. Nuėjo pas varlelę ir dejuoja:

— Ką dabar darysiu, varlel? Motina liepė mums visiems vestuves kelti. Mano broliai turi išsirinkę sau mergaites, o aš kaip tave žmonėms parodysiu?

— Nedejuok. Pakinkyk šešetą arklių į karietą, mane įkelk ir pats atsisėsk drauge.

Atėjo vestuvių diena, važiuoja visi broliai į bažnyčią. Ir tas jauniausias su varlele važiuoja.

Jau reikia lipti iš karietos, ogi žiūri karalaitis, kad šalia jo sėdi graži mergelė, aukso rūbais apsirėdžiusi.

Išėjus iš bažnyčios, įlipo ji į karietą ir vėl varlele pavirto. Parvažiavo į karaliaus dvarą broliai su savo žmonomis, o jau-nėlis — su varlele.

Vakare jauniausiojo karalaičio žmona nusimetė varlės odą ir liko gražia mergele. Kai vyras užmigo, varlelė vėl įlindo į savo odą. Rytą karalaitis pasisakė motinai, kad jo žmona naktį pavirstanti mergele, varlės odą nusimetanti.

Karalienė jam sako:

— Kai eisi gulti, palik duris neužrakintas: aš noriu ją pamatyti.

Naktį motina pamatė, kokia ji graži ir, nenorėdama, kad ji vėl varlele pavirstų, liepė tuojo krosnį pakurti; įmetė varlelės odą į ugnį ir sudegino.

Varlelė atsibudo, nerado odos ir sušuko:

— Kam taip padarėt? Aš būčiau sūnų pagimdžiusi ir nuo užkeikimo išsigelbėjusi, o dabar einu į girią sau vietas ieškoti.

Ji išmušė langą ir išlékė, kaip paukštis, į girią. Girioje ji rado trobelę ir gyveno ten, geležiniais lankais apkaustyta.

O karalaitis tuoj išėjo savo žmonos ieškoti. Išvaikščiojo vienas girią, kiekvieno sutikto klausė, ar nematė kas gražios mergelės — jo žmonos. Bet niekas nebuvo matęs, nė girdėti negirdėjęs. Pagaliau jis surado tą trobelę. Žiūri — ant slenksčio senutė sėdi. Karalaitis ir klausia:

— Senute, ar nematei gražios mergelės, mano žmonos? Aš jos po visą pasauly ieškau.

— Mačiau, — sako senelė. — Tavo žmona kamaroje, geležiniais lankais apkaustyta.

— Ką aš turiu daryti, kad ją iš užkeikimo išvaduočiau?

— Eik į kamarą ir suduok jai per ausį — tuomet lankai nukris.

Karalaitis rado tą kamarą ir savo žmoną, sudavė jai per ausį. Lankai subyrėjo, iš tos trobelės pasidarė puikiausia rūmai, pilni visokių gėrybių, o ta senutė — varlelės motina, su visu dvaru buvusi užkeikta, virto karaliene.

Ir kiek čia linksmybės buvo! Karalienė iškėlė dar vieną to karalaičio su išgelbėta varlele vestuvių puotą. Ir aš ten buvau, alų midų gėriau. Davė man karalienė stiklo batukus, o per vestuves buvo pašalas — išėjau aš ant ledo, treptelėjau, ir batukai sudužo, o aš, kaip paslydau, net čia atsidūriau basas ir jums pasaką pasekiau.

SENIO GIRNOS

adaise gyveno vienas senelis. Nieko daugiau jis neturėjo, tik gaidelį ir girnas. Ir tokios girnelės geros: vos pasuki, mala be grūdų, bet miltai byra! Prisimala senis miltų ir valgo: kepa ir duoną, ir blynus.

Ėmė ir sužinojo apie tas girnas ponas.

— Eikit, — paliepė bernams, — atimkit iš senio girnas! Tokios girnos tik ponams turi priklausyti.

Nuėjo pono bernai.

— Seni, seni, — sako, — liepė ponas girnas atiduoti.

Ką darys senis... Negrūdėti ponui?

Atidavė girnas ir verkia. Kur buvės, kur nebuvės, atplasnojo prie jo gaidelis:

— Seneli, seneli, neverk: aš atimsiu iš pono girnas!

Užskrido gaidys ant dvaro stogo ir gieda:

— Kakariekū, ei pone, pone,

Kakariekū, tu karaliūne,

Kakariekū, išgalšinsiu dvarą,

Kakariekū, ir patį poną!

Kakariekū, atiduok senę girnas!

— Oho, — sako ponas, — iš kur čia toks didžiuoklis atsiraudo? Čiupkite jį! Rytojaus pietums papiausim!

Sugavo bernai gaidij, uždarė į svirnā.

O tame svirne buvo aruodas aukso pinigų. Gaidys atsitūpė ant aruodo ir gieda:

— Pinigai, pinigai, liškite po mano uodega! Liškit, liškit, liškit, liškit!

Pinigai kilst, kilst po gaidžio uodega — bematant aruodas ištuštėjo.

Kitą rytą ponas sako:

— Atnėškit man tą gaidį!

Vos bernai svirno duris pravéré, gaidys purpt pro plyšelį ir išskrido.

Apsižiūri ponas — pinigu nebéra...

O tuo tarpu gaidys nuskrido tiesiai pas senelį:

— Seneli, seneli, paklok paklodę!

Paklojo senis vidury pirkelés paklodę. Purptelėjo ant jos gaidys:

— Pilk, uodega, pinigus! Pilk, pilk, pilk, pilk!

Ir priptylė didžiausią aukso krūvą.

Senelis iš to džiaugsmo ir žado neteko, o gaidys vėl nuskrido į dvarą, atsitūpė ant stogo ir gieda:

— Kakariekū, ei pone, pone,

Kakariekū, tu karaliūne,

Kakariekū, išgaišinsiu dvarą,

Kakariekū, ir patį poną!

Kakariekū, atiduok senio girnas!

Užpyko ponas:

— Sugaukit tą gaidį ir įmeskit į šulinį, tegu jis ten prigeria!

Isviedė bernai gaidį į šulinį, uždengė. O gaidys vėl gieda:

— Gerk, mano uodega, vandenį! Gerk, gerk, gerk!

Vanduo tik ūžt, ūžt po gaidžio uodega, — bematant šulinys ištuštėjo. Stovi gaidys ant dugno, lesinėja žvirgždus.

Rytojaus dieną ponas sako:

— Eikit, išmeskit tą biaurybę gaidį iš šulinio: vanduo padvoks.

Vos tik pravérė bernali šulinio dangči, gaidys purpt iš tuščlo
šulinio ir išskrido. Vėl atsitūpė ant dvaro stogo ir gieda:

— Kakarieku, ei pone, pone,
Kakarieku, tu karaliūne,
Kakarieku, išgaišinsiu dvarą,
Kakarieku, ir pati poną!
Kakarieku, atiduok senio girnas!

Klauso, klauso ponas ir iš to piktumo nebežino, ką daryti.

— Imkit ir sugaukit, — įsaké bernams, — krosnyje gyvą
iškepsim.

Sugavo bernali gaidj, nunešė mergoms. Tos prikūreno kros-
nį, sviedė gaidj — tik plunksnos čirškia. O gaidys laksto po pe-
člių ir vis gieda:

— Pilk, uodega, vandenį! Pilk, pilk, pilk, pilk!
Vanduo tik ūžt, ūžt — užpyle visą ugnį — ir pečius bema-
tant atšalo. Vėl gaidys sau tupi pelenuose.
Kiek palükėjės, ponas sako:
— Dabar išmeskit iš pečiaus tą gaidj: jau jis ten sudegė.
Atidaro bernali pečių — ogi gaidys sveikutėlis krapštosi pe-
lenuose. Išskrido pro duris, atsitūpė ant stogo ir vėl gieda:

— Kakarieku, ei pone, pone,
Kakarieku, tu karaliūne,
Kakarieku, išgaišinsiu dvarą,
Kakarieku, ir pati poną!
Kakarieku, atiduok senio girnas!

Ponas visai įtūžo:

— Na, ką dabar su juo daryti?! Reikia tučtuojau papiauti!
Pagavo bernali gaidj, nukirto galvą. Mergos nupešė jį kuo
gražiausiai ir išvirė. Suvalgė ponas gaidj, net kaulelius ap-
čiulpė. Paskui atsigulė ant lovos ir juokiasi:
— Nagi, pagiedok dabar, gaidy, pagiedok!

Paguléjo kiek ponas, tik gaidys lap-lap-lap sparnais pilve
ir plyšauja:

— Kakarieku, ei pone, pone,
Kakarieku, tu karaliune,
Kakarieku, išgaišinsiu dvara,
Kakarieku, ir pati poną!
Kakarieku, atiduok senio girnas!

Kad išsigando ponas! Dabar tai jam tikrai atėjo galas: kaipgi
gaidi iš pilvo išimsi?

Liepia ponas bernams:

— Pasiumkit aštrų dalgi, o aš eisiu laukan. Kai tik gaidys
galvą kyštels, tuoj nukirskit.

Bernai stovi, laukia. Vos gaidys kyšteléjo galvą, bernai tik
žakt — ponui visą uodegą ir nupiovę.

ŠALTIS

Gyveno kartą du broliai. Vienas seną motiną karšino,
o antras — uošvę. Šis uošvės labai nekentė ir vis
galvojo, kaip ja atsikratyti. Vieną kartą viduržiemę
brolis išsisodino uošvę į roges ir nuvežę į girią, many-
damas, kad ji tenai sušals.

Senutė gироje raitosi nuo šalčio, ogi žiūri — at-
eina toks vyras, gerai apsirengęs, ir sako:

— Šala, motin, šala!
— Tegul, vaikeli, šala, — atsiliepia senutė, — šalčio laikas,
jo valia.

Vyras nuėjo. Neužilgo jis sugrįžo ir atnešė senutei kailinius.

Ir vėl sako:

— Šala, motin, šala!

— Tegul sau šala, — vėl atsiliepią senutę, — šalčio laikas, jo valia.

Vyras vėl atnešė senutei skarą, veltinius.

Rytą žentas atvažiavo, manydamas, kad ras uošvę sušalusią, o rado šiltai apsirengusią, gyvą ir sveiką.

Antras brolis, apie tai sužinojęs, galvoja sau:

— Vešiu ir aš savo motiną. Tegu ir jai šaltis kailinius atneša.

Nuvežé į girią ir paliko. Vėl ateina tas vyras ir sako:

— Šala, motin, šala!

O toji kaip ims keikti šaltį:

— O kad jis galą gautų bešaldamas, kad jis sprandą nusisuktu!

Vos tas vyras nuėjo, pradėjo dar labiau šalti, net medžiai braška! Po kiek laiko vyras vėl ateina prie senės ir vėl sako:

— Šala, motin, šala!

O ta dar labiau pyksta, keikia! Bekeikdama ir visai sušalo, — nei kailinių, nei skarų jai šaltis neatnešė.

KAIP TURTINGAS BROLIS VARGŠUI PAVYDĖJO

Buvo du broliai: vienas labai turtingas, o kitas nieko neturėjo. Neturtingasis vis eidavo pas turtinčią brolį nors pieno šlakelio, duonos kampelio prašyti, bet šis niekada nieko neduodavo.

Kartą tas vargšas brolis éjo keliu ir mato — šuo negyvas beguljis. Sako:

— Reikia nunešti tą šunį nuo tako.

Pakélé vargšas šunį,ogi žiūri — jis pilnas auksinių. Parnešé jį namo, išpylé pinigus, o tas šuo akies mirksniu vél pasidaré pilnas pinigų. Vél iškrété — ir vél pilnas. Prikraté vargšas didžiausią krūvą pinigų ir sako savo vaikui:

— Nueik pas dédę, paprašyk saiką paskolinti.

Vaikas ir paprašé. Turtuolis galvoja: „Ką jis ten seikés? Gal kur kokių pelų gavo?“

Dél viso pikto ištepé saiko dugną smala ir padavé vaikui. Vargšas suseikéjo pinigus ir vél siunčia sūnū:

— Nunešk dédei ir padékok.

Turtuolis paémé saiką, žiūri, kad ant dugno keli auksiniai pinigėliai prilipę. Galvoja: „Iš kur jis galéjo gauti tokius pinigus? Varioko ir to neturédavo, o čia auksinių visų nesusirinko!“ Nueina jis pas vargšą, klausia:

— Broli, iš kur tu tokius pinigus gavai?

O vargšas buvo pripratęs teisybę sakyti.

— Aš radau ant kelio tokį šunį, pilną pinigų. Kiek tik noriu, tiek pinigų prisikrečiu. Ir dabar dar krečlu.

Turtuolis parėjo namo ir iš pavydo nebeįmano, ką bedariti, kad tik kaip nors iš vargšo brolio tą šunį atimtų.

Papiovė turtuolis juodą jautį, nulupo odą su ragais ir su kojomis, vakare įlindo pats į tą odą, atėjo po vargšo brolio langu ir baubia:

— Atiduok mano šunį!

Tas klausia:

— O kas tu per vienas?

— Velnias. Atiduok mano šunį!

O vargšas drąsus buvo, neišsigando.

— Gerai, — sako, — ateik rytoj, atiduosiu.

Antrą vakarą, kai tik sutemo, turtuolis vėl į jaučio odą įlindo ir vėl po langu šaukia:

— Atiduok mano šunį!

— Atiduosiu, palauk! Ateik rytoj pasiūmti!

Žmogelis šunį per kiaurą dieną krėtė, prisikrėtė pinigų daugybę. Vakare vėl atėjo tas turtuolis po langu, dar pikčiau užbliovė:

— Atiduok mano šunį! — Ir, su ragais langą išdūrės, jau rabždinosi į trobą.

Žmogelis išmetė pro langą tą šuns odą:

— Še, pasiimk savo šunį, jei taip reikalingas!

Turtuolis pastvérė, nešasi. Bet iš tos nekantrybės nė iki namų nepriėjo — parūpo jam tą šunį pakratyti. Ir šiaip tuzgina, ir taip — nėra auksinių, ir gana. Kad nors vienas pinigėlis būtų iškritęs!

Iš to piktumo turtuolis net jaučio odą pamiršo nusivilksti. Paskui, kai jau norėjo išliisti iš jaučio odos, žiūri, kad ta priaugusi. Taip ir vaikščiojo turtuolis iki amžiaus galio į velnią pa-našus ir vis savo varguoliui broliui pavydėjo.

DEVYNIŲ BROLIŲ SESELĖ

eniai, labai seniai gyveno devyni broliai ir dešimta seselė. Kartą išjojo broliai į girią medžioti ir neparjojo. Laukė, laukė seselė ir susiruošė brolių ieškoti. Iškepė devynis pyragėlius ir išėjo. Eina per girią, ogi žiūri — atbėga slibinas su devyniomis galvomis.

- Mergele, mergele, kur eini?
- Einu ieškot devynių brolių, nešu devynis pyragėlius.

— Duok ir man vieną!

Seselė parito į pakalnę vieną pyragėlį. Slabinas paskui pyragėlių nubėgo, éda pasigriebęs, o seselė vėl toliau per girią skuba.

Kiek palaukęs, slabinas vėl pasivijo seselę:

- Mergele, mergele, kur eini?
- Einu ieškot devynių brolių, nešu aštuonis pyragėlius.
- Duok ir man vieną.

Parito seselė pyragėlių į pakalnę, ir slabinas šoko paskui jį. Surijo ir vėl seselę vejasi. Prisivijęs sako:

- Mergele, mergele, kur eini?
- Einu ieškot devynių brolių, nešu septynis pyragėlius.
- Duok ir man vieną!

Parito seselė dar vieną pyragėlių. Slabinas éda, o seselė skuba, lekia tekina per girią. Vėl atbėga slabinas:

- Mergele, mergele, kur eini?
- Einu ieškot devynių brolių, nešu šešis pyragėlius.

— Duok ir man vieną!

Vėl seselė parito pyragėli į pakalnę, slibinas ji prarijo ir vėl vejas.

Galų gale parito seselė pakalnėn paskutinį pyragėli, o pati išlipo į ažuolą, į pačią viršūnę, ir sėdi. Slibinas pribėgo ir taip pat ropščiasi į medį. Bet griebesi už šakų — šakos nulūžo, nukrito slibinas ant žemės. Mato, kad neilips, ir pradėjo graužti ažuolą. Graužia, graužia, o seselė verkia, viršunėj sėdėdama. Léké vanagas pro šalį. Seselė jam sako:

— Vanagėli broleli, nulék, pasakyk devyniems broliams, kad jū seselė ažuole sėdi, o slibinas ažuolą graužia.

Vanagas atsakė:

— Neturiu laiko. Geriau aš karveli pavysių ir savo vaikams parnešiu.

Verkia seselė. Pamatė varną praskrendant ir sako:

— Varnele juodoji, nulék, pasakyk devyniems broliams, kad jū seselė ažuole sėdi, o slibinas ažuolą graužia!

— Neturiu laiko! Man reikia vaikus perėti!

Léké pro šalį gegutę. Seselė prašo:

— Gegute raiboji, nulék, pasakyk mano broliams, kad jū seselė ažuole sėdi, o slibinas ažuolą graužia!

— Gerai, pasakysiu!

Gegutė nulékė, užkukavo po brolių langu:

— Kū-kū!

Devyni broleliai, kū-kū,

Balnokit žirgus, kū-kū,

Jūsų seselė, kū-kū,

Ažuole sėdi, kū-kū,

Ir gailiai verkia, kū-kū!

Devyniagalvis, kū-kū,

Ažuolą graužia, kū-kū!

Devyni broliai pasibalnojo žirgus, prisijuosé kardus ir joja, skubina seselés gelbéti — net žemé dreba! Slibinas išgirdo ir klausia:

— Mergele, mergele, kas čia atidunda? Ar dangus griūva, ar žemé linksta, ar tavo broliai atjoja?

— Nei žemé linksta, nei broliai atjoja, tik vėjas pučla, medžliai braška.

Devyniagalvis vėl graužia ažuolą visomis galvomis. Nebedaug jau liko, rodos, tuoj tuoj grius ažuolas. Bet ir broliai nebetoli. Atjojo, nukirto slibinui visas devynias galvas, išvadavo seselę ir parjojo namo. Gal ir dabar kur tebegyvena devyni broleliai ir dešimta seselė.

KAIP KAREIVIS BAJORUS APLOŠĘ

artę lošę kortomis du generolai ir paprastas kareivis. Nusibodo jiems lošti kortomis, o darbo dirbtį generolai, bajorais būdami, nenori. Vienas ir sugalvojo:

— Kas iš tų kortų? Loškim kitaip: kiekvienas turi pasakyti kokį nebūtą daiktą, o kas pasakys „neteisybę“, tas pralaimės.

Visi sutiko. Pradėjo vyriausias generolas pasakoti:

— Mano tėvas turėjo labai išmintingą šeimininkę. Kai ji pasodindavo kopūstus, tai šie tokie dideli užaugdavo, kad ant

vieno lapo galima būdavo šimtą kareivių sustatyti ir per Nemuną pervežti.

— Čia teisybė, — sako aniedu. — Ko tik tam pasauly nepasitaiko?

Pradėjo kitas generolas pasakoti:

— O mano tėvas užaugino tokį jautį, kad paplovęs neturėjo kur taukų išleisti. Jeigu būtų išliejės, tai visą miestą būtų paskandinės.

— Teisybė, — sako antrasis generolas.

Ir kareivis sutinka:

— Kodėl ne, gali būti. Mat, pas tuos bajorus vis ne kaip pas žmones...

Na, dabar atėjo eilė pasakoti kareivui.

— Kartą, — sako jis, — mano tėvas paleido dvylirką aviilių bičių, suskaičiavo visas biteles ir liepė man per dieną jas ganyti. Aš ganiau, ganiau, o vakare parginiau namo. Tėvas pasitiko, pradėjo skaičiuoti bites ir vienos nerado. „Eik, — sako, — ir surask mano bitele.“ Ką darysi? Išėjau į mišką, ieškau. Prieinu prie vieno ąžuolo, girdžiu — viršūnėj zvimbria. Lipau, lipau ir sudaviau galva į kažką kietą. Žlūriu — dangus. Pramušiau skyle, įlindau pro ją į dangų, o čia dievas, talką sukvietai, linus mina. Visi talkininkai — šventieji — girtutėliai snaudžia, tik pats dievas dar šiek tiek laikosi. „Ko tau čia?“ — klausia mane dievas. Aš nusigandau ir nebežinau, ką sakyti. Dievas manęs pasigailėjo ir dovanojo man kepurę...

— Jeigu tu buvai danguj, tai gal mūsų tėvus matei? — neiškentę paklausė bajorai — generolai.

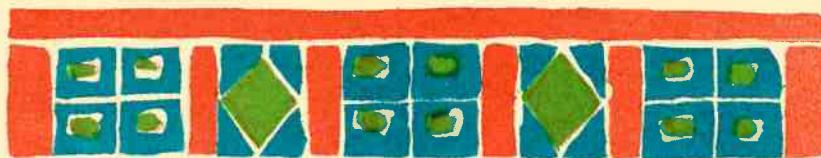
— O kaipgi nematysi? Mačiau! Skurdžiai vargšai gyvena: nuplyšę, nudriskę, kiaules po balą gano! Nebeatpažintum, kad bajorai. Man jų pagailo ir atidaviau jiems tą kepurę, kurią man dievas davė, bet jie niekaip gražiuoju nepasidalino, vienas į save, o kitas į save kepurę traukia. Ir taip abu susimušę,

kad dievas liepė jiems duoti po dvidešimt penkias rykštęs, kad nusiramintų.

— Neteisybė! Neteisybė! — per kits kitą émė šaukti generolai.

— Tegul bus ir neteisybė, — sako kareivis, — bet už neteisybę pinigus moka.

Suprato tada generolai, kad juos kareivis apmelavo.

MELASIŲ PASAKA

Buvo kartą toks melagis. Beslampinédamas pamariu, susitiko kitą melagi ir klausia:

- Ar nematei akmens plaukiant?
- Mačlau, — sako tas, — dar ir girnos ant viršaus užmestos, ir jos plaukia.
- O, — apsidžiaugé pirmasis melagis, — tu tinki man į draugus. Aš elsiu į vieną karalystę ir pameluosiu, o tu paskui ateisi. Jau pats žinosi, ką pasakyti.

— Žinosiu.

Pirmasis melagis nuéjo pas karalių ir paprašé alaus atsigrerti. Karalius buvo šykštus ir émė atsikalbinéti:

- Pas mus neužaugo javai, tai neturim iš ko né alaus padaryti.

O melagis sako:

- Vaje, karaliau, toj karalystéj, iš kur aš atéjau, kad už-

derėjo javai, kad užaugo avižos! Nuo vieno šiaudo žmonės padaro dvyliką statinių alaus!

Karalius nepatikėjo:

— Aš dedu tris šimtus, kad tu meluoji.

Bet melagis nenusileidžia:

— O aš dedu tris šimtus, kad tai teisybė.

Susilažino jiedu, ir karalius pasiuntė tarną į tą karalystę pažiūrėti, ar tai teisybė. Joja tarnas ir sutinka antrajį melagi.

— Iš kur tu, žmogau? Gal iš tos ir tos karalystės?

— Iš tos pačios.

Apsidžiaugė tarnas ir vėl klausia:

— Ar nežinai, kaip ten užaugo avižos? Kiek nuo vieno šiaudo galima padaryti alaus?

— Nežinau, nebuvau, kai alų darė, — sako antrasis melagis. — Tik mačiau, kaip kirto avižas: trys vyrai su kirviais vieną šiaudą tris dienas kirto.

Tarnas padėkojo melagiui, kad tasai jam kelią sutrumpino, ir pakvietė pas karalių paviešeti. Tarnui parjojus, karalius jo klausia:

— Ar teisybė, kad toj karalystėj nuo vieno šiaudo žmonės padaro dvyliką statinių alaus?

— Teisybė, mielas karaliau, dar ir žmogų iš to krašto parvedžiau.

Atidavė karalius melagiui tris šimtus, ir tiedu išėjo sau. Pirmasis sako:

— Eisiu, dar vienam karaliui pameluosiu — dar daugiau gausiu. Tu vėl sugalvosi, ką paklaustas atsakyti. Tik neilgai truk, ateik.

Nuėjo melagis pas kitą karalių ir prašo kopūstų. Karalius buvo šykštus ir sako:

— Neturim, šjemet neužaugo kopūstai.

O melagis porina:

— Mielas karaliau, toj karalystėj, iš kur aš atkeliavau, kad užaugo kopūstai! Dvylika statinių iš vienos galvos žmonės prikapojo!

Karalius netiki:

— Neteisybė!

O melagis ginčijasi:

— Karaliau, aš dedu šešis šimtus, kad tai teisybė.

— Ir aš dedu, kad neteisybė.

Išsiuntė karalius į aną karalystę tarną pažiūrėti. Tas joja, joja ir sutinka antrą melagi.

— Žmogau, gal tu iš tos ir tos karalystės?

— Iš tos pačios.

Apsidžiaugė tarnas ir vėl klausia:

— Gal žinal, kaip ten užaugo kopūstai? Kiek iš vienos galvos galima statinių prikapoti?

— Nežinau, — sako melagis, — nebuvau, kai kapojo. Tik mačiau, kad vieną galvą dvylika arklių vežė į marias skandinti. Jei ji pasmirstu, būtų didelis maras.

Tarnas ir sako:

— Ačiū, kad man kelią sutrumpinai. Jojam kartu, pas mus paviešesi.

Parjojo abudu. Karalius klausia torno:

— Ar teisybė, kad anoj karalystėj iš vieno kopūsto galvos žmonės dvylika statinių prikapoja?

— Teisybė, karaliau; dar ir žmogų iš to krašto atsivedžiau.

Ką darys karalius, atidavé jiems šešis šimtus auksinių. O abu melagiai nukeliaavo į trečią karalystę.

Nuėjo pirmasis melagis pas karalių ir klausia:

— Ar nematei, karaliau, dyvų?

— Nemačiau.

— Mielas karaliau, į tą miestą, kuriame aš buvau, atlecia paukštis, atsitupia ant bokšto ir nuo dangaus žvaigždes lesa.

Karalius netiki:

— Neteisybė!

— Teisybė! Aš galu ginčytis iš didelių pinigų. Dedu dvyliką šimtų.

Karalius sako:

— Ir aš dedu.

Ir išsiuntė tarną pažiūrėti. Tas joja, joja ir sutinka antrajį melagi.

— Iš kur tu, žmogau? Bene būsi iš to ir to miesto?

— Iš to paties.

Apsidžiaugė tarnas ir vėl klausia:

— Gal žinai, kokio ten didumo paukštis atlekia?

— Paukščio nemačiau. Tik mačiau, kaip jo kiaušinį dvyliką vyru su kartimis į rūsių stūmė.

Tarnas sako:

— Ačiū, kad man kelią sutrumpinai. Jojam kartu, pas mus paviešesi.

Parjojo abu. Karalius klausia:

— Ar teisybė, kad į aną miestą atlekia toks didelis paukštis, kad, ant bokšto atsitūpęs, nuo dangaus žvaigždes lesa?

— Teisybė, karaliau. Dar ir žmogų iš to miesto atsivedžiau.

Ką darys karalius, atidavé melagui dvyliką šimtų.

Grįžo abu melagiai namo, pasidalino pinigus. Bet pirmasis melagis nusuko nuo antrojo tris skatikus:

— Ateik sekmadienį, gausi, — sako jis, o pats atiduoti nenori.

Sekmadienio ryta pirmasis melagis dailiai apsirengė, atsigulė ant lentos ir liepė žmonai sakyti, kad jis mirė. Žmona pasitrynė akis svogūnais, verkia. Ateina antrasis melagis trijų skatikų. Pamatė bičiulių, gulintį ant lentos, ir sako:

— Gerai, už tris skatikus nors tris sykius su žarstekliu per pilvą rėšiu.

Išgirdo tuos žodžius numirėlis ir tuoj atgijo. Antrasis melagis sako:

— Atiduok tris skatikus.

O pirmasis išsisukinėja:

— Neturiu. Ateik kitą sekmadienį, atiduosiu.

Kitą sekmadienį pirmasis melagis įlindo į bulvių duobę. Ateina bičiulis trijų skatikų, klausia žmonos:

— Kur vyras?

— Mirė.

— Kur palaidojai?

— Bulvių duobėje.

— Eisiu už tris skatikus pasimelsti.

Atėjęs prie duobės, kasa šiaudus ir baubia kaip bulius. Nebeiškenčia pirmasis melagis duobėje ir sako:

— Šiū, biaurybe!

— Ar tu čia, brolau?

— Aš.

— Atiduok tris skatikus.

— Neturiu. Ateik kitą sekmadienį, atiduosiu.

Kitą sekmadienį pirmasis melagis nuéjo į koplyčią, įlindo į karštą ir guli. Vakare atėjo bičiulis trijų skatikų prašyti. Žiūri, kad į koplyčią ateina dvyliko vagių, atsineša pinigus dalintis. Tas neturi kur dėtis. Atsistojo palei sieną nekrutėdamas, kaip statula, ir stovi.

Vagys pripylė trylika krūvų pinigų, o jų buvo dvylika, ir nebežino, kaip pasidalinti. Vienas vagis sako:

— Kas šitai statulai, kur prie sienos stovi, galvą nukirs, tam teks tryliktoji krūva.

Ir patsai, paslėmės kirvį, eina kirsti. Pagailo bičiulio karste gulinčiam pirmajam melagui ir jis baisiu balsu sušuko:

— Kelkitės, visi negyvéliai! Dabar mums pinigų bus gana!

Plėšikai išsigando ir pabėgo, o tiedu melagiai jų paliktus pinigus émė dalintis po lygiai ir vėl dėl trijų skatikų susiginčijo. Gal būt, tebesiginčija ir šiandien.

KARALAITIS IR JO ŽVĒRYS

artą gyveno karalius. Jis turėjo sūnų ir dukterį. Už-augę valkai iškeliaavo į pasaulį pasižmonėti. Beeidami per girią, jiedu pamatė žiburį. Karalaitis paliko seserį po medžiu besėdinčią, o pats nuėjo pasižiūrėti, kas ten gyvena. Priėjo artyn, žiūri, kad devyni galvažudžiai vakarienę valgo. Karalaitis barkštelėjo kardu į duris. Vyriausias galvažudys sako vienam:

— Eik, pažiūrėk, kas ten beldžiasi.

Vos tas galvažudys duris pravėrė, karalaitis ji nukirto. Kiti, nesulaukę jo sugrįžtant, irgi éjo pažiūréti. Taip karalaitis visiems po vieną galvas nukapojo, tik vyriausias galvažudys liko. Išėjo ir jis. O karalaičio kardas jau atšipės — tik įkirto į kaklą ir gyvą paliko. Sukrovė karalaitis visus galvažudžius į rūsi ir tą gyvajį paguldė. Paskui pasišaukė seserį, leido visur vaikštinéti, šeimininkauti, tik šukštu uždraudé jai į rūsi lipti.

Kitą dieną karalaitis išėjo į girią medžioti. Bemedžiodamas pagavo mešką, bet pasigailėjo, neužmušé jos ir parsivedé į namus, paskui pagavo šerną. Kitą dieną rado į spastus įklivusius lapę ir zuikj — ir tuos parsivedé namo.

Vos brolis vél išsiruošė į girią, sesuo nebeiškenté ir nuskubéjo į rūsi. Ją pamatės, tas pusgyvis galvažudys prašneko:

- Pagydyk mane. Aš tave pinigais apipilsiu.
- Kaip aš tave pagydysi, kad vaistų neturiu?
- Nueik į devintą kambarį. Ten rasi rykštę ir akmenį. Su rykštė mostelk, ir akmuo atsivers, o iš jo pradės tekėti gyvas,

jaunas, sveikas, gražus, stiprus vanduo. Mano žalzdas patepsi tuo vandeniu, ir aš būsiu sveikas ir gražus. Tada mudu vesimės. Bet pirma turime tavo broli nužudyti.

— O kaipgi mes broli nužudysim?

— Kai jis pareis iš girtos, pasakyk jam: „Broli, ar nutrauktum, jei aš tau dešimčia dvilinkų šilkų rankas užpakaly suriščiau?“ Paskui pašauk mane.

Karalaitė taip ir padarė. Parėjo brolis namo. Sesuo padavė jam valgyti ir klausia:

— Broli, ar nutrauktum, jei aš tau rankas užpakaly dešimčia dvilinkų šilkų suriščiau?

Brolis pagalvojo, kad sesuo juokauja, ir sako:

— Nagi, surišk!

Ji surišo.

— Dabar, — sako, — nutrauk, broli.

Brolis traukė, traukė — nenutraukė. Atėjo galvažudys ir jau norėjo karalaičiui galvą nukirsti. Bet tasai prašo:

— Palaukit, duokit man su žvėrimis atsisveikinti.

Nuėjo brolis pas žvėris, graudžial uždūdavo.

Lapė ir zuikis klausia:

— Kodėl mūsų karalaitis taip liūdnai dūduoja?

O šernas su meška sako:

— Pulkim ir atriškim jam rankas.

Žvėrys nutraukė šilkus, sudraskė galvažudį. Paskui karalaitis sako seseriai:

— Aš tave visur kartu vedžiojausi, o tu mane nužudyti norėjai. Pasilik čia, kol nepriverks pilno katilo ašarų! — Ir išėjo, pasiėmės savo žvėris.

Éjo karalaitis su žvėrimis pro marias. Žiūri, sėdi pamary karalaitė, atvežta devyngalviui slibinui atiduoti, ir gailiai rauda. Karalaitis su savo žvėrimis bematant slibiną sudraskė, iš visų galvų liežuvlius išpiaustė ir klausia karalaitės:

— Ar tekėsi už manęs?

Toji apkabino savo išvaduotoją ir sako:

— Tekėslu.

Ir važiuoja jiedu pas karalių. Karalaitis buvo labai pavargęs ir karietoje užmigo. Tada vežėjas jį nužudė, o paskui sako karalaitei:

— Jei parvažiavus nesakysi, kad aš tave išgelbējau, tai aš ir tave nužudysiu.

Karalius su karalienė pasitiko dukteri, džiaugiasi, kad gyva. O kai tik vežėjas pasigyrė, kad ją išgelbėjės, karalienė tuoj ir vestuves pradėjo ruošti.

O karalaitis liko gulėti pakelėj nužudytas. Bet jo žvėrys nesnaudė. Bematant zuikis ir lapė nubėgo į tų galvažudžių namus, išoko pro langą į devintajį kambarį, rado tą rykštę ir akmenį ir parnešė karalaičiui gyvo, sveiko, jauno, gražaus, stipraus vandens. Atnešę patepė karalaičio žaizdas, tas atsikélé, šneka:

— A, tai gardžiai miegojau.

Papasakojo žvėrys, kokią klastą vežėjas sumanė, ir karalaitis nuskubėjo į dvarą.

O ten jau vestuvės prasidėjusios, sėdi karalaite šalia vežėjo ir ašaras braukia.

— Ponai, — klausia karalaitis, — kas čia per šventę?

— Nagi mūsų vežėjas išgelbėjo karalaitet nuo slibino, ir šiandien jų vestuvės.

— Jeigu jis išgelbėjo karalaitet nuo slibino, tegul ženklus parodo! — sako karalaitis.

O ponai stebisi:

— Kokie ženklai gali būti nuo slibinų?

Tada karalaitis išémė tuos liežuvius ir parodė:

— Žiūrékit, kokie ženklai nuo slibinų gali būti!

Tuo metu ir karalaite pamatė savo išgelbėtoją, apsidžiaugė ir papasakojo, kaip ją karalaitis išgelbėjės, kaip vežėjas jį nužudės ir iš karietos išmetės.

Dabar jau karalaitis jaunikio vieton buvo pasodintas, ir visi svečiai ilgai valgė, gérė, linksminos. Paskui karalius atidavė jauniesiems pusę karalystės, ir jiedu laimingai gyveno. O karalaičio sesuo dar ilgai tūnojo galvažudžių trobelėje, kol pilną kubilą ašarų priverkė.

TRY S BROLIAI

Gyveno senelis su senute ir turėjo tris sūnus. Du buvo protinčiai, o trečasis kvailas. Protinčiai visokius darbus dirba, o kvailys nieko nesugeba, nėra kur jo dėti. Kartą, kai protinčiai arė laukus, motina sako kvailiui:

— Kelkis! Nuneši nors pusryčius broliams.

Privirė motina puodą košės — kvailys ir neša. Neša neša... Atsigrįžta, žiūri — šešėlis paskui jį eina. Kad ims kvailys bėgt! O šešėlis vis tiek vejasi.

Užsimojo kvailys ir metė puodą su koše į savo šešėlį! Puodas sudužo, koše ištiko, o kvailys atbėgo rėkdamas pas brolius.

— Broliukai, gelbėkit! Velnias mane vejasi.

— Oi tu, kvailys, — gédina jį broliai, — pažiūrék: juk kiek vienas žmogus turi šešėlį. Ko čia dabar išsigandai?! Ir kur dėjai mūsų pusryčius?

— Ogi kaip mečiau į šešėlį puodą su koše — ir ištiko.

— Na, ką su tavim darysi? Eisime namo pavalgyti, o tu ganyk jautukus, saugok, kad gyliai jų nekapotų.

Ir nuėjo.

O tas kvailys nusilaužė didžiausią lazda, atsisėdo prie jautukų. Tie éda, gyliai juos puola. Vos tik atsitūps gylys ant jautuko, kvailys kaip duos įsibégéjës jautukui ta lazda!.. Mušé, mušé gylius ir jautukus užmušé. Ateina broliai.

— Oho, — džiaugiasi, — kaip kvailio priganyta! Net guli jautukai.

Kelia, kelia jautukus, bet tie — nè krust.

— Kvaily, kvaily, — susiémé už galvų broliai, — juk tu jautukus užmuše!

— O ką man reikéjo daryti?! Gyliai vis lindo, lindo, aš juos su lazda ir kapojau.

Mušé jí broliai, baré tévas su motina, bet ką kvailiui padarysi?

— Eik, — sako, — i pirtj: užraugém ten alų, tai, žiürék, kad jis neišbègtu, kai pradës vaikščioti.

Nuéjo kvailys, i vieną bačką pažiûrëjo, i kitą — niekas ten nevaikščioja.

Tada kvailys uždarë pirties duris, visą alų išleido iš bačkų, o pats kelnes pasiraite ir braido po alų.

— Ot, — sako, — kai taip pavaikštinësiu, tai ir alus greičiau vaikščios.

Ateina motina pažiûrëti, kažin kaip čia tas kvailys alų saugo.

Vos pravérë pirties duris, visas alus laukan üžteléjo! Kvailys stovi, atsiraitojes kelnes.

— Ką tu čia darai?! — išsigando motina.

— Ogi po alų vaikštinéju. Juk sakét, kad vaikščioti reikia.

Na, ką tam kvailiui padarysi?

Kitą dieną tévas sako:

— Tegul jis nors grûdus sumala, i malûnà nuvažiavës. Miltų néra.

Nuvažiavo kvailys i malûnà, sumalé grûdus, prisipylé malšus miltų ir važluoja atgal. Važluoja ir dûsauja:

— Oi, kaip noriu valgyti! Imsiu ir užsimaišysi košės ežere.

Kilst vieną maišą, išpylę, makaluoja ir vis kalba:

— Skalsink, dieve, vandenį, o miltų užteks.

Maišė, maišė kvailys, visus miltus išpylę, o košės ežere kaip néra, taip néra. Sėdo į tuščią vežimą ir važiuoja namo.

Tėvas klausia:

— Tai sumalei?

— Sumaliau.

— O kur miltai?

— Nagi taip norėjau valgyt, kad sumaniau užsimaišytį košės ežere. Maišiau, maišiau ir visus miltus išpyliau.

Kartą tėvas taip perpyko, kad paliepė protingesiem broliams:

— Imkit ir įmeskit tą kvailį į ežerą!

Broliai nuvežė kvailį prie ežero, įkišo į maišą, užrišo ir paliko ant ledo. Reikėjo prakirst eketę ežere, o jie užmiršo kirvį. Sugrįžo protingesiejį broliai namo kirvio paimti, o kvailys rėkia maiše:

— Nei aš moku skaityti, nei aš moku rašyti, tai kam mane dabar karalium uždeda!

Važiuoja pro ežerą ponas, girdi:

— Nei aš moku skaityti, nei aš moku rašyti, — kam mane karalium uždeda!

Pasigobėjo ponas valdžios ir sako:

— Aš moku rašyti ir moku skaityti — tegul mane uždeda karalium!

— Tai išleisk, — atsiliepė kvailys, — mane iš maišo!

Atrišo ponas maišą, išleido kvailį.

Tas sako ponui:

— Lisk dabar mano vieton — tai būsi karalium.

Užrišo kvailys maišą su ponu, o pats atsisėdo į karietą, apsivilko gražialis pono rūbais ir važiuoja.

Tuo tarpu broliai poną su maišu įsviedė į ezerą. Grįžo namo, žiūrė — prie vartų karieta stovi, ir iš jos kvailys lipa.

— Oho, koks tu pasidarei ponas! — nustebė broliai. — Tur būt, gera tam ežero dugne?

— O, kaip gera! Jūs nežinot, broleliai, kiek ten turtų visokiu! — atsiliepė kvailys.

Pasigobėjo broliai turtų.

— Tai, — sako, — dabar tu mus įmesk į ezerą. Pamatysi, mes dar ne tokiom karietom parvažiuosim!

— Liskite į maišą!

Istumė kvailys tuos protinguosius brolius ežeran ir nuskan-dino, o pats parėjo namo ir gyveno sau laimingai.

BURTININKĖ

K

artą gyveno labai neturtinga našlė. Nesugalvodama, kaip pramisti, o elgetauti nenorėdama, ji apskelbė esanti burtininkė.

Vieną kartą našlė nuvedė kaimyno ožką ir paslėpė krūmuose. Kaimynas šaukė, šaukė ožką, bet veltui. O našlė čia pat sukinėjasi. Kaimynas ją klausia:

— Ar nematei mano ožkos?

— Nemačiau, bet jeigu nori, tai išbursiu, kur tavo ožka.

— Burk, — sako kaimynas.

Bobelė įėjo į savo trobą, pabuvo kiek tenai ir išėjusi sako:

— Tavo ožka yra anuose krūmuose.

Kaimynas nuėjo ir rado ožką.

Neužilgo našlė nuvedė kito kaimyno jaučius į mišką ir pri-
rišo prie medžio. Pati pasislėpė ir žiūri. Ējo keliu mésininkas ir,
pamažeš paliktus be priežiūros jaučius, apsidairė, ar niekas ne-
mato, atrišo ir nusivedė.

Bobelė sugrįžo į namus. Tuoj pat atbėgo tas kaimynas, ku-
rio jaučiai dingo.

— Išburk, susimildama, kur mano jaučiai.

— Gerai, išbursiu, — sako našlė, — bet ką tu man už tai
duosi? Duok ruglių pūrą, tai bursiu.

— Duosiu, duosiu, tik pasakyk, kur mano jaučiai.

Našlė jéjo į trobele, pabuvo kiek ir išėjusi sako:

— Bék greitai į miestelį pas mésininką, nes jisai tavo jau-
čius paplauti žada.

Kaimynas nujojo į miestelį ir iš tikrujų rado mésininką, pei-
lius galandantį, jo jaučius piauti besitaisantį.

Kiek pabuvus, nuvedė bobelė kito kaimyno arkli į mišką,
prišo prie ažuolo. Ir tas kaimynas net tekinas atbėga:

— Išburk, kur mano arklys!

O bobelė atsako:

— Bursiu, jei duosi mésos ir kvietinių miltų.

Kaimynas tuoj atneše mésos, miltų. Ta sako:

— Eik į mišką. Prie storiausio ažuolo rasi savo arkli.

O kaimynas dar klausia:

— Ar negaléčiau aš vagies sugauti?

— Vagis išsigandęs tavo arkli paliko, o pats pabėgo. Ge-
riau nelauk jo, nebesugriš.

Na, ir tas kaimynas rado arkli, kaip buvo pasakyta. Našlė
pasidarė garsia burtininke.

Kartą kažkas pavogė pono pinigus. Ponas siunčia vežėją ir tarną (o jie ir buvo tie vagys), kad atvežtų burtininkę. Bobelė išsigando, nenori važiuoti, bet ką darys? Sėdi bobelė pono karietoj, iš baimės galvą krapšto ir šneka:

— Kad bus, tai bus, kad bus, tai bus...

Tarnas su vežėju pagalvojo, kad bobelė jau viską žino, ir pradėjo maldauti, kad toji juos išgelbėtų nuo bausmės. Bobelė tuož viską suprato ir sako:

— Gerai, bet ką jūs man už tai duosite?

Susiderėjo, kad šiedu duos jai tris šimtus rublių ir parodys vietą, kur pono pinigai paslėpti, nes jai daug vargo būsią, kol išburs.

Nuvažiavusi pas poną, bobelė sako:

— Jei duosi man pavogtujų pinigų trečią dalį, tai bursiu.
Ką darys ponas, sutiko.

Bobelė sako:

— Aš pirmiai turiu gerai išsimiegoti, o rytoj pabursiu ir pinigus dalysimės.

Rytą ji paprašė, kad ponas lieptų tarnui eiti su ja pinigu iškasti. Tas tuož pat iškasė.

Ponas ir klausia:

— Ar tik ne jo čia darbas?

— Ne, ne. Jau vagis už kalnų ir miškų ir nebesugriž, nes sužinojo mane čia esant.

Ponas pasidalino rastais pinigais su bobele, bet dar netiki, kad ji tokia burtininkė, ir sumanė ją išbandyti. Sukvietė daugybę svečių, su jais ir burtininkę pasodino už stalo. Liepė virėjui, kad jis visiems svečiams iškeptų po jerubę, o burtininkei — varną. Žiūrės, ar ta pažins.

Susėdo visi ponai už stalo, ir burtininkė tarp jų. Sėdi bobelė, galvą lingoja ir šneka sau:

— Oi tu, varna, varnal! Argi tau čia vieta tarp tokiu paukščių?

Ponas, pagalvojės, kad jis pažino iškeptą varną, liepė ir burtininkui jerubę paduoti. Taip ir ponas patikėjo jos būrimu.

O bobelė jau praturtėjo ir bijojo, kad vėl kas burti nelieptų. Kartą jis padegė savo trobelę ir, kai ta įsiliepsnojo, ēmė bėgioti aplinkui verkdama ir šaukdama:

— Mano knygelės sudegė! Mano knygelės sudegė! Jau burti nebegalėsi!

Už gautus iš pono pinigus jis pasistatė naują trobelę ir gyveno sau, nieko nebebijodama.

KAIP PONAS VARGŠĄ VAIŠINO

Gyveno sykį varganas žmogelis. Jis taip buvo nuskurdės, kad net vaikams nebeturėjo ko duoti valgyti. O valgyti norisi! Kartą jis sužinojo, kad dvare ponas vestuves kelia. Galvoja sau: „Eisiu ir aš. Ar neduos nors duonos riekelės? Gal dar ir vaikams parnešiu.“

Atėjo į dvarą ir sako tarnams:

— Leiskit man su ponu pasimatyti.

Kur tau, tarnai net prie durų prieiti draudžiai! Bet jis tol prašesi, tol tvirtino, kad labai svarbu reikalą į poną turės, kad tik vieno žodžio paklausias, kol tarnai įleido.

Atėjo pas poną žmogelis, sugniaužęs abu kumščius vieną prie kito, ir sako:

— Ponuli, jei būtų šitoks aukso gabalas, kažin kiek jis būtų vertas?

Ponas nieko nesako, tik žmogų tarp ponų už stalo sodina, duoda gerti, valgyti, kiek tik jis nori. Tas žmogus prisivalgė, atsigérė. Jau į namus eitų, bet ponas neleidžia. Tuoju liepė pakinkyti eikliausius arklius į karletą, įsodino žmogelį, dar višokių gardumynų pridėjo, patsai greta atsisėdo ir važiuoja.

Atvažiavo prie to vargšo pirkelės. Ponas padėjo žmogeliui išlipti ir pats kartu į trobelę eina. Vos peržengės slenkstį, nebeiškentė ir klausia:

— Parodyk, kur turi tą aukso gabalą?

O žmogelis sako:

— Tai kad aš, ponuli, nesakiau, kad turiu. Aš tik sakiau „jei būtu“!

Na, ir važiavo sau ponas namo, kaip musę kandės.

GUDRI MERGA

artą susimanė vienas ponas ir uždraudė paprastiems žmoneliams laikyti šunis, — girdi, jie išbaidą žvėris, kuriuos ponas medžioja.

Vieną kaitrią dieną ponas sumanė patikrinti, ar žmonės jo įsakymų klausos. Užėjo jis į vieno bau-džiauninko trobą, bet jo namuose nerado, tik duktė išsirengusi, vienais marškiniais, audė staklėse.

— Kur tavo tévas? — paklausė ponas.

— Išėjo iš mažo daug ieškoti!

Staiga mergaitė susigriebė, kad ji audžia vienmarškinė, ir sako:

- Kurčias kiemas, langai be kamščių!
Ponas nieko nesuprato, tik pečiaiš patraukė ir paklausė:
— Gal tu mane kuo pavaišintum?
— Galiu: tarp kojų šutusiu, iš užpakalio smukusiu, — atsakė mergaitė.
— Ačiū, nenoriu, — išsigando ponas. — Pasakyk savo tévui, kad rytoj pas mane į dvarą ateitū.

Vakare mergaitė viską tévui papasakojo, o tasai, išbaręs dukrą, kam toji prasidedanti su ponu, kitą rytą nuéjo į dvarą.

- Ponas pripylė jam taurelę vyno ir klausia:
— Kur tu vakar buval iš mažo daug ieškoti?
— Séjau miežius, ponas!
Ponas pagalvojo, kad baudžiauninko duktė sakė tiesą, — juk paséjus vieną grūdą, gaunama dešimt. Jis vél paklausė:
— O ką reiškia tavo dukters žodžiai: kurčias kiemas, langai be kamščių?
— Ji norėjo pasakyti, kad ponas uždraudei laikyti šunis, niekas nesulojo, ir ji nežinojo, kad ponas ateini. O langai be kamščių reiškia, kad aš neturiu mažų vaikų, kurie mègsta dai-rytis pro langus.
— O kuo ji mane noréjo pavaišinti: tarp kojų šutusiu, iš užpakalio smukusiu?
— Sviestu ir kiaušiniais!
— Gudri, gudri tavo duktė, bet aš dar gudresnis būsiu! — sako ponas. — Tegu ji ateina pas mane nei nuoga, nei apsirèdžiusi, nei raita, nei pésčia, nei keliu, nei šalia kelio, nei vasara, nei žiemą. Jei taip ateis, tai aš ją vesiu.
— Gerai, ponas, pasakysiu.
Kitą rytą baudžiauninko duktė nusirengė, apsisiautė tinklu, apsižergė oži ir nujojo pas poną viena véže. Nuojusi atsistojo tarp rogių ir ratų.
Žiūri ponas, kad baudžiauninko duktė įspėjo jo mìslę, bet vesti jos nenori.

— Jei tu tokia gudri, — sako ponas, — tai išperék man iš šitų kiaušinių viščiukus! — Ir padavé jai virtus kiaušinius.

— Gerai, — sutiko toji.

Ji parsinešė tuos kiaušinius ir, neilgai trukus, siunčia ponui virtus miežius.

— Tegu ponas tuos miežius paséja, išaugina, nupiauna ir iš tų grūdų sumala kruopą mano viščiukams.

Nebežino ponas, kokią mīslę duoti gudriai mergai. Turi ją vesti. Tik pareikaloavo, kad toji niekad į jo reikalus nesikištų ir nieko neteistų.

Praéjo daug metų. Kartą, ponui išvažiavus tolimon kelionén, į dvarą atėjo trys žmogeliai ir prašo išspręsti jų ginčą. Vienas jų turéjo botagą, antras — vežimą, o trečias — kumelę. Be-važiuojant į turgų, jie miške sustojo pokaičio, ir, jiems bemiegant, kumelė atsivedė kumeliuką. Žmonés susiginčijo. Vienas šaukia:

— Mano vežimo kumeliukas!

Antras:

— Mano botagas kumeliuką atsivedé!

O trečias:

— Mano kumelės kumeliukas!

Baudžiauninko dukté liepė tiems žmonéms atsinešti tinklą, nuvedé juos ant kalno ir liepė žvejoti. Na, ką jie gali sužvejoti ant kalno?! Stovi ir juokiasi. Tada baudžiauninko dukté sako:

— Kaip jūs ant kalno žvejoti negalite, taip į botagas su vežimu negali atsivesti kumeliuko, o kumelė — gali.

Tą pačią dieną, kažko susiraukės, grížo iš kelionés ponas. Žmona jam viską papasakojo, pralinksminti norédam, o tasai supyko:

— Juk žmones teisti — vyrų darbas, o tu prižadéjai į mano reikalus nesikišti! Išeik iš mano namų!

Baudžiauninko dukté nenusimjnė.

— Leisk, vyreli, dar nors vakarienés pavalyti!

Ponas leido. Toji atsinešė skaniausio vyno, prigirdė vyra
ir sako:

— Tu mane parsivežei, tu ir nuvežk atgal į namus!

Ponas nebesiginčijo, liepė pakinkyti karietą, ir jiedu nuva-
žiavo į to baudžiauninko kiemą.

— Na, lipk iš karietos! — suriko ponas.

— Tu mane iš trobos išsivedei, tu ir ȳvesk!

Ponas veda savo žmoną į vidų, o toji greit atidarė kamara, kur buvo rūkoma mēsa, ir ištumė savo vyra.

Tasai ēmė trokšti ir maldauti žmonos:

— Išleisk, žmonele! Dabar jau visuomet tavęs klausysiu!

Pasigailėjo žmona, išleido vyra, o tasai nuo to laiko pasida-
ré kaip šilkinis.

KAIP BERNAS VELNIUS I PRAGARĄ VIJO

Tarnavo kartą pas ūkininką bernas ištisus metus, o algos tegavo varinį dvylekį. Atsiémė bernas savo dvylekį ir iš to piktumo trenkė jį į šulinį. Dvylekis nuskendo.

Bet kur dėsis vargo vaikas? Liko pas tą patį ūki-
ninką antriems metams.

Kai metai pasibaigė, atsiémė bernas savo dvylekį ir vėl trenkė jį į tą patį šulinį.

— Jei žmoniškos algos negaunu, tai nė tokios man ne-
reikia!

Ir tas dvylekis nuskendo.

Dar vienerius metus tam pačiam ūkininkui bernas lenkė nugara — vėl už dvylekį. Atsiémė dvylekį metų pabaigoj ir trenkė jį į šulinį. Ir tas dvylekis nuskendo, bet neužilgo visi trys išplaukė.

— Matyt, vargšo žmogaus skriaudą nelengva paskandinti. Eisiu į pasaulį, laimės pateškosiu.

Pasiémė jis tuos pinigus ir eina. Sutinka senelį. Senelis prašo:

— Ar neturėtum kuo manęs sušelpti?

— Imk vieną dvylekį. Man dar du liks — užteks.

Senukas padékojo ir davė bernui kortas.

— Kai su tomis kortomis loši, — sako, — net patį velnią aplošil!

Eina bernas toliau. Sutinka kitą senelį. Ir tas senelis prašo:

— Ar neduotum man ko nors?

— Turiu du dvylekius. Dalykimės pusiau: tau vienas, man vienas. — Ir bernas atidavė seneliui vieną pinigą.

Senukas padékojo, davė jam savo krepšį ir pamokė:

— Kai norési, kad kas į tą krepšį įlištų, pasakyk: „lišk į krepšį“, ir tada jau su tuo žmogum daryk, ką nori.

Bernas paémė krepšį, eina toliau. Sutinka dar vieną senelį. Senelis prašo:

— Ar nesušelptum manęs kuo nors?

— Turiu vieną dvylekį — galiu atiduoti. Man vis tiek jo neužteks, reikės eiti tarnauti. — Ir atidavė seneliui paskutinį pinigą.

Senelis padékojo ir sako:

— Aš už tai tau duosiu tokią lazdą, kuri pati muša.

Bernas pasiémė lazdą ir eina toliau. Prieina dvarą, prašosi nakvynėn. Ponas sako:

— Priimčiau, bet šitas dvaras velnį apsėstas. Mes patys čia nenakvojam, tai kaipgi tu nakvosi?

— Niekо, — sako bernes, — vis kaip nors permiegosiu.

Ponas gūžtelėjo pečiais ir išėjo kitur nakvoti, o bernas su-sirado lovą ir atsigulė. Vidurnaktį, kur buvęs, kur nebuvęs, atsirado priešais berną velnias ir blinktelėjo ant žemės pilną maišą pinigų.

— Berne, eikš su manim kortomis lošti!

— Geral, — sako bernes.

Jis išsitraukė tas iš senelio gautas kortas, lošė, lošė su velniu ir visą maišą pinigų išlošė. Gaidys užgiedojo, ir velnias prapuolė. Bernas pinigus po pagalve pasidėjo ir užmigo. Ponas žiūri parvažiavęs, kad bernas gyvas ir sveikas. Apsidžiaugęs prašo:

— Gal dar vieną naktį čia nakvotum?

— Kodėl ne? Galiu, — sutiko bernas.

Vakare ponas vėl išvažiavo, o bernas pasilikio. Vidurnaktį prieš berną atsirado kitas velnias ir blinktelėjo sau po kojomis maišą pinigų.

— Berne, eikš su manim kortomis loštil

— Kodėl ne? Einam!

Susėdo jie, lošia, lošia. Bernas su savo kortom ir šitą velnia aplošė — visą maišą pinigų išlošė, kol praauso. Vos gaidys užgiedojo, velnias prapuolė, o bernas sau ramiai užmigo.

Ponas rytą vėl stebisi, kad bernas gyvas, ir prašo:

— Pasilik dar nors vienai nakčiai.

— Geral, — sako bernes.

Vėl tas ponas išvažiavo kitur nakvoti, o bernas liko. Naktį kad priūžė pilnas dvaras velnį, net juoda! Apipuolė velniai berną, bet tasai išsitraukė savo lazdą, o toji lazda taip šoko visus velnius pliekti, kad jie nesavais balsais rėkti pradėjo. Pas-kui bernas pallepė:

— Liskit visi į krepšį! — Ir tuoj tie velniai sulindo į krepšį.

Tada bernes nunešė velnius su krepšiu į kalvę, užpylė gerokai anglių, degino, degino velnius, paskui pasidėjo ant priekalo ir taip twojo kūju, kad net krepšys plyšo, o velniai, iš krepšio ištrükę, kalvės stogą nukėlė ir nubildėjo į pragarą.

Bernas vėl atsigulė ir miega. Rytą parvažlavovo ponas ir sako:

— Viską gerai išsergėjai, bet kam davei kalvės stogą nunešti? Dabar turėsi man užmokėti!

Supyko bernes, šüktelėjo:

— Ponuli, lišk į krepšį!

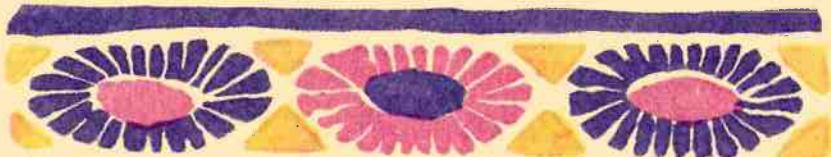
Bematant ponas šmakšt ir atsidūrė krepšyje, o bernes jau su lazda švaistosi — taikosi poną mušti. Kaip ims ponas prašytii:

— Nemušk, susimildamas! Imk, ką tik nori, tik manęs nemušk! Išleisk iš krepšio!

Atsileido bernes ir sako:

— Na, eik sau, o jei dar kartą taip pašnekési, ir tau iškaršlu kailį, kaip tiems veiniams!

TURINYS

Kaip zuikis teismą laimėjo	3
Žmogus ir lapė	4
Kaip gandras gervei piršosi	6
Gaidelis ir vištélé	7
Kaip vilkas užsimanė duonos išsikepti	9
Kaip veršellis vilkus išvijo	10
Kodėl kietis žvirblį supa	12
Pusė lupta, pusė skusta	14
Kaip senutė vilko uodegėlę verpė	21
Žvirblis ir vilkas	23
Melagė ožka	25
Kaip žvėrys seno arklio išsigando	28
Lapė ir strazdas	29
Ožka ir ožiukai	31
Gudri lapė	34
Laumių audeklas	36
Žvérių puota	38
Uosis neregys	38
Kodėl šikšnosparnis slapstosi	39
Paukščių ginčas	40
Ką gegutė kukuoja	41
Kodėl gegutė valkų neperi	41
Žvirblis tinginys	42
Paukščių karalius	43
Milžino vestuvės	44
Barstysi — visada turėsi	45
Kaip kvailys raganas iškepė	48
Elenutė ir pamotė	50
Perkūnas, velnias ir muzikantas	53
Vargšo nelaimė	56

Mergytė meškos trobelėje	57
Bernelis be laimės	64
Kaip sesuo brolių išgelbėjo	65
Pelenė	67
Kaip velnias žmogui kumelę paskolino	71
„Avele, pakratyk kojelę!“	73
Ko karalaitė susijuokė	75
Ruduolėlis	77
Kaip dešimt vyru dykos duonos ieškojo	80
Aukso obelėlė	83
Kaip karaliaus sūnus savo seseris rado	89
Našlaitėlis ir milžinas	95
Apie kálvio sūnų milžiną	97
Velnias — vargšo bernas	100
Sakalas	102
Velnių piršlybos	108
Kaip vargšas vietoj duonos virvę pirkо	111
Apie pirklio sūnų ir gulbę	112
Kaip karaliaus sūnus varlę vedė	117
Senio girnos	121
Šaltis	124
Kaip turtinges brolis vargšui pavydėjo	126
Devynių brolių seselė	128
Kaip kareivis bajorus aplošė	130
Melaglų pasaka	132
Karalaitis ir jo žvérys	137
Trys broliai	140
Burtininkė	143
Kaip ponas vargšą vašino	146
Gudri merga	147
Kaip bernas velnius į pragarą vijo	150

**НЕСЛЫХАННЫЕ НЕВИДАННЫЕ
СКАЗКИ**

На литовском языке

Redaktorė *D. Barkauskaitė*
Techn. redaktorius *V. Zdancevičius*
Korektorė *T. Smulkštytė*

Pasirašyta spaudai 1961.III.20. LV 07438. Leidinio Nr. 3117.
Tiražas 20.000 egz. Popierius 70×92¹/₁₆ — 4,875 pop. l. =
11,40 sp. l.; 7,2 leid. l. Spaudė valst. K. Poželos v.
spaustuvė Kaune, Puškino 11. Užs. Nr. 4252.
Kaina 60 kp